DEPARTAMENTO DE LINGUA GALEGA E LITERATURA

IES URBANO LUGRÍS

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

Luz Cures Vázquez (X. D.)
Rocío Romar Roel

Curso 2022-2023

ÍNDICE

Páx.

1. INTRODUCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN 1

1.1. CARACTERÍSTICAS DO CENTRO E RECURSOS 1

1.2. PROFESORADO E ÁMBITO DOCENTE DO DEPARTAMENTO 2

1.3. MARCO NORMATIVO 2

2. PROGRAMACIÓN DO PROCESO DIDÁCTICO 6

2.1. OBXECTIVOS XERAIS DA ÁREA 6

2.2. CONTRIBUCIÓN DA MATERIA AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE 7

2.2.1. Perfil competencial da materia 7

2.2.2. Contribución á consecución das competencias clave 8

2.3. METODOLOXÍA DIDÁCTICA 14

2.3.1. Aspectos metodolóxico-didácticos de carácter xeral 14

2.3.2. Criterios metodolóxicos específicos da área 15

2.3.3. Estratexias metodolóxicas 19

2.3.4. Temporalización: consideracións xerais e propostas de modificación 22

2.4. PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN DA APRENDIZAXE 22

2.4.1. Principios xerais 22

2.4.2. Directrices, procedementos e instrumentos para a realización da avaliación 24

2.4.3. Instrumentos de avaliación 25

2.4.4. Procedemento e criterios de cualificación 28

2.4.5. Información ao alumnado e difusión do procedemento e criterios de cualificación 31

2.5. SEGUIMENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES 31

2.5.1. Alumnado con pendente 31

2.6. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS 32

2.7. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE 36

2.7.1. Agrupamentos flexibles/grupos pequenos 39

2.7.2. Reforzo da alfabetización dixital en lingua galega en 1º ESO 39

2.7.3. Actividades de reforzo e ampliación 40

2.7.4. Adaptacións curriculares significativas 41

2.7.5. Programas de recuperación 41

2.7.6. Programas específicos personalizados para alumnado repetidor..41

2.8. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES 42

2.8.1. Obxectivos...42

2.8.2. Actividades 43

2.9. ACCIÓNS E EDUCACIÓN EN VALORES E DE CONTRIBUCIÓN AO PLAN DE CONVIVENCIA.............44

2.10. ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PROXECTO LECTOR...47

2.11. ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PROXECTO LINGÜÍSTICO 49

2.12. ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PLAN TIC 50

2.13. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DE ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE.......51

2.14. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA .52

2.14.1. Revisión 52

2.14.2. Avaliación 53

2.14.3. Propostas de mellora 54

3. PROGRAMACIÓNS ESPECÍFICAS.. 56

3.1. SEGUNDO E CUARTO DA ESO..56

3.1.1. Obxectivos xerais da etapa para secundaria...56

3.1.2. Obxectivos por curso 57

ANEXOS

ANEXO I: TÁBOAS COS OBXECTIVOS, CONTIDOS, ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE, TEMPORALIZACIÓN, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE, COMPETENCIAS CLAVE, MÍNIMOS ESIXIBLES E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

ANEXO II: MODELOS DE INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN E REPARTICIÓN DE CONTIDOS

1. INTRODUCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

1.1. CARACTERÍSTICAS DO CENTRO E RECURSOS

En primeiro lugar, sinalamos que nesta primeira parte da programación falaremos da materia de Lingua e literatura galega nos seus diferentes niveis e manexaremos como unha PD á parte a programación do grupo de Reforzo 1, asignado tamén ao departamento de Lingua galega pero que, polas súas especiais características, preferimos xuntar nunha única epígrafe que desenvolveremos na alínea correspondente.

Este curso contamos cunhas particularidades moi salientables como son o establecemento de dúas liñas en cada un dos niveis, polo que os grupos quedan reducidos e o traballo, aínda que impedido polas características dos tempos que nos tocan vivir, vense favorecidos porque o traballo con grupos pequenos sempre favorece tanto a adquisición de contidos coma o traballo diario do alumnado e do profesorado, que consegue que teñan máis protagonismo no seu propio proceso de adquisición de procedementos, métodos, estratexias, para alén de contidos, e de formación académica integral. É unha excepción o grupo de 2º ESO, máis numeroso.

Xa que logo, os grupos máis ou menos roldan os 15 alumnos, polo que traballar en gran grupo e en pequeno grupo vólvese unha realidade posible se botamos man de ferramentas que temos ao noso dispor hoxe en día grazas á tecnoloxía. Deste xeito, todos os grupos da ESO contan con ordenadores persoais na propia aula para o uso individual e, tanto na plataforma edix-gal coma na propia aula virtual da docente correspondente teñen todo o material, en formatos accesibles, para abordar os contidos do currículo sexa presencialmente, virtualmente ou en réxime de semi-presencialidade (tanto baixo a ausencia puntual da docente coma dos posibles confinamentos dun alumno ou grupo de alumnos sexa ao mesmo tempo ou ao longo do curso, pois poderán seguir, deste xeito, o traballado na aula).

Algúns dos obxectivos do centro propostos para este curso 2022-23 son os seguintes:

-Revisión da xestión das Normas de Convivencia que se bosquexaron no curso anterior.

-Mellorar e axilizar a comunicación coas familias por medio de Abalar, para evitar totalmente o uso do papel e titorizar por medio de teléfono, abalar ou mesmo Wébex o alumnado.

-Solicitar e renovar plans e programas que se desenvolven no centro (PLAMBE, Contratos Programa, PFP) e potenciar a incorporación de novos plans de innovación educativa.

-Desenvolver a metodoloxía TIL (tratamento integrado de linguas) que vai implicitamente relacionada tamén coa aprendizaxe cooperativa e por proxectos, que irán xurdindo e partindo das materias de lingua cara a outras que poidan ou queiran formar parte dos proxectos.

Como características e recursos salientables para o desenvolvemento da programación da materia de Lingua e literatura galega destacamos:

-Importante contar cun Proxecto Lingüístico elaborado e aprobado, que se revisou o curso pasado por medio de enquisas lingüísticas que constatan un descenso pronunciado no uso do galego en xeracións novas.

-Unha boa porcentaxe de alumnado recoñece asumir prexuízos que limitan o valor social do galego e constitúen barreiras para o desenvolvemento das competencias nesta lingua.

-O profesorado potencial colaborador en propostas de dinamización da lingua e da cultura galega ou en actividades propostas desde a biblioteca ou desde o EDNL non é estable nin

demasiado activo. A pouca estabilidade do cadro de persoal fai con que os proxectos non se acaben de asentar e que o traballo recaia demasiadas veces nas mesmas persoas, o que acaba por desgastar os medios humanos dispoñibles. Polo tanto, moitas iniciativas que poderían ter máis proxección, acaban morrendo nas aulas correspondentes da materia de lingua.

-A ANPA, Concello e outros organismos que poderían ofrecer diversidade de oferta formativa complementaria en normalización e dinamización lingüística non fan ningunha achega e non existe unha programación estable nin colaboración puntual como si acontece nos concellos limítrofes (Ponteceso, Cabana ou Carballo, que ofrecen programas estables para o alumnado: teatro, cinema, obradoiros diversos, club de debate, programa de radio local, teatro lido, concursos para diferentes efemérides, roteiros educativos sobre personaxes sobranceiros da contorna, etc.).

1.2. PROFESORADO E ÁMBITO DOCENTE DO DEPARTAMENTO

A docencia adscrita ao departamento de Lingua Galega e Literatura, co correspondente profesorado, é a seguinte:

Lingua galega e literatura 2º PMAR impárteo Rocío Romar Roel

Lingua galega e literatura 1º A e 1ºB impárteos Rocío Romar Roel

Reforzo lingua galega/alfabetización dixital 1 ESO impárteo Rocío Romar Roel

Lingua galega e literatura 2º A e B impárteo Luz Cures Vázquez

Lingua galega e literatura 3º A impárteo Luz Cures Vázquez

Lingua galega e literatura 4º A e 4ºB impárteos Luz Cures Vázquez

O departamento ten un total de 26 horas de docencia. A maiores, o departamento encárgase tamén da coordinación da biblioteca.

A xefatura de departamento durante o curso 2022-23 exércea Luz Cures Vázquez.

1.3. MARCO NORMATIVO

Esta programación elabórase de acordo co establecido no artigo 9 da ORDE do 20 de maio de 2022 pola que se aproba o calendario escolar para o curso 2022/23 nos centros docentes sostidos con fondos públicos na Comunidade Autónoma de Galicia (DOG de 2/06/2022) e nos artigos 73, 95 e 96 do Decreto 324/1996 polo que se aproba o Regulamento Orgánico dos IES (DOG de 9/8/1996).

Axústase ás directrices xerais establecidas pola Comisión de Coordinación Pedagóxica docentro e inclúe os elementos que aparecen recollidos no artigo vixésimo noveno da Resolución do 26 de maio de 2022, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, pola que se ditan instrucións para o desenvolvemento, no curso académico 2022/23, do currículo establecido no Decreto 86/2015, do 25 de xuño, da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia. (DOG 117 do 20 de xuño de 2022).

Teremos, ademais, en consideración todos aqueles aspectos que procedan segundo o establecido na seguinte normativa:

Autonómica

- *Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia* (DOG de 29/6/2015).
- *Resolución do 17 de xuño de 2021, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, pola que se ditan instrucións para o desenvolvemento, no curso académico 2021/22, do currículo establecido no Decreto 86/2015, do 25 de xuño, da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia* (DOG de 30/06/2021).
- *Resolución do 9 xuño da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa pola que se ditan instrucións para a adopción das medidas necesarias para a aplicación do disposto no Real Decreto 562/2017, de 2 de xuño, polo que se regulan as condicións para a obtención do título de Graduado en Educación Secundaria Obrigatoria* (Director Xeral de Educación, 9 de xuño de 2017).
- *Decreto 229/2011, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación* (DOG de 21/12/2011).
- *Lei 4/2011, do 30 de xuño, de convivencia e participación da comunidade educativa* (DOG de 15/7/2011).
- *Decreto 8/2015, polo que se desenvolve a Lei 4/2011, do 30 de xuño, de convivencia e participación da comunidade educativa en materia de convivencia escolar* (DOG de 27/1/2015).
- *Decreto 79/2010, do 20 de maio, para o plurilingüismo no ensino non universitario de Galicia* (DOG de 25/5/2010).
- *Instrución para a aplicación do Decreto 79/2010, do 20 de maio, para o plurilingüismo no ensino non universitario de Galicia, tras os pronunciamentos das sentenzas do Tribunal Superior de Xustiza de Galicia sobre este* (Conselleiro de Cultura, 31/7/2013)
- *Orde do 15 de xullo de 2015 pola que se establece a relación de materias de libre configuración autonómica de elección para os centros docentes nas etapas de educación secundaria obrigatoria e bacharelato, e se regula o seu currículo e a súa oferta* (DOG de 21/7/2015).
- *Orde do 13 de xullo de 2016 pola que se amplía a relación de materias de libre configuración autonómica de elección para os centros docentes nas etapas de*

educación secundaria obrigatoria e bacharelato e se regula o seu currículo e a súa oferta (DOG de 4/8/2016).

- *Orde do 3 de agosto de 2017 pola que se amplía a relación de materias de libre configuración autonómica de elección para os centros docentes na etapa de educación secundaria obrigatoria, e se regula o seu currículo e a súa oferta* (DOG de 18/8/2017).
- *Orde do 7 de agosto de 2018 pola que se amplía a relación de materias de libre configuración autonómica de elección para os centros docentes nas etapas de educación secundaria obrigatoria e bacharelato, e se regula o seu currículo e a súa oferta* (DOG de 30/8/2018).
- *Orde do 19 de abril de 2018 pola que se regulan aspectos relativos á organización das materias do bacharelato establecido no Decreto 86/2015, do 25 de xuño, para os centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia* (DOG de 25/4/2018).
- *Instrucións de 2 de setembro de 2020, da Dirección Xeral de Centros e Recursos Humanos en relación coa organización e o funcionamento das bibliotecas escolares, durante o curso 2020/2021, nos centros docentes de niveis non universitarios, de titularidade da Consellería de Educación, Universidade e Formación Profesional*.

Estatal

- *Lei Orgánica 8/2013, do 9 de decembro, para a mellora da calidade educativa* (BOE de 10/12/2013).
- *Orde ECD/65/2015, do 21 de xaneiro, pola que se describen as relacións entre as competencias, os contidos e os criterios de avaliación da educación primaria, a educación secundaria obrigatoria e o bacharelato* (BOE de 29/1/2015).
- *Orde ECD/1361/2015, do 3 de xullo, pola que se establece o currículo de Educación Secundaria Obrigatoria e Bacharelato para o ámbito de xestión do Ministerio de Educación, Cultura e Deporte, e regúlase a súa implantación, así como a avaliación continua e determinados aspectos organizativos das etapas* (BOE de 9/7/2015). [Sección 3.ª ***Obxectividade da avaliación continua***, artigos 37 a 39].
- *Real Decreto 310/2016 de 29 de xullo polo que se regulan as avaliación finais da ESO e o Bacharelato* (BOE de 30/7/2016).
- *Real Decreto-Lei 5/2016, de 9 de decembro, de medidas urxentes para a ampliación do calendario de implantación da Lei Orgánica 8/2013, de 9 de decembro, para a mellora da calidade educativa* (BOE de 10/12/2016).

  Real Decreto 562/2017, de 2 de xuño, polo que se regulan as condicións para a obtención dos títulos de Graduado en Educación Secundaria Obrigatoria e de

Bacharel, de acordo co disposto no Real Decreto-Lei 5/2016, de 9 de decembro, de medidas urxentes para a ampliación do calendario de implantación da Lei Orgánica 8/2013, de 9 de decembro, para a mellora da calidade educativa (BOE de 3/6/2017).

2. PROGRAMACIÓN DO PROCESO DIDÁCTICO

2.1 OBXECTIVOS XERAIS DA ÁREA

A materia de Lingua Galega e Literatura ten como finalidade fundamental o **desenvolvemento da competencia comunicativa** do alumnado. Esta finalidade concrétase en tres obxectivos básicos:

- Conseguir que o alumnado sexa capaz de interaccionar adecuadamente nas situacións de comunicación fundamentais dos ámbitos escolar, social, cultural e profesional.
- Conseguir que o alumnado comprenda a diversidade de mensaxes orais e escritas con que se vai atopar ao longo da súa vida adulta.
- Conseguir que o alumnado sexa quen de producir mensaxes orais e escritas coa debida corrección lingüística, con creatividade e adecuadas ao contexto en que se realiza a comunicación.

Os tres obxectivos básicos mencionados concretámolos nos seguintes obxectivos xerais para a nosa área:

- Comprender discursos orais e escritos, recoñecendo as súas diferentes finalidades e as situacións de comunicación nas que se producen.
- Expresarse oralmente e por escrito con coherencia e corrección, conforme ás diferentes finalidades e situacións comunicativas e adoptando un estilo expresivo propio.
- Utilizar os recursos expresivos, lingüísticos e non lingüísticos, nos intercambios comunicativos propios da relación directa con outras persoas.
- Utilizar a lingua como instrumento para a adquisición de novas aprendizaxes, para a comprensión e a análise da realidade, a fixación e o desenvolvemento do pensamento e a regulación da propia actividade.
- Coñecer a realidade plurilingüe de España e valorar a lingua galega como propia de Galicia, comprendendo as circunstancias históricas que condicionaron a súa evolución.
- Valorar as variedades xeográficas do galego con vistas á aprendizaxe da lingua estándar, libre de interferencias e prexuízos.
- Expresarse oralmente e por escrito con coherencia, corrección, creatividade e adecuación ás súas necesidades comunicativas.
- Coñecer e reflexionar sobre os elementos formais e os mecanismos da lingua nos seus planos fonolóxico, morfosintáctico, léxico-semántico e textual, e sobre as condicións de produción e recepción das mensaxes en contextos sociais de

comunicación, co fin de desenvolver a capacidade para regular as propias producións lingüísticas.

- Utilizar harmonicamente todos os recursos expresivos, tanto lingüísticos como non lingüísticos, na comunicación directa con outras persoas.
- Utilizar a linguaxe oral e escrita como instrumento para a comprensión, análise e organización de feitos e saberes de calquera tipo.
- Ler con fluidez, comprensión e actitude crítica, valorando a lectura e a literatura como fontes de pracer, ampliación de experiencias, coñecemento do patrimonio cultural e estímulo para unha práctica literaria propia.
- Coñecer, analizar e interpretar as linguaxes específicas e as funcións sociais dos medios de comunicación, así como o seu poder na orientación da opinión pública e os intereses que poden representar.
- Analizar e xulgar fundada e criticamente os diferentes usos sociais das linguas, evitando os estereotipos que supoñen xuízos de valor e prexuízos (clasistas, sexistas, racistas...), mediante o recoñecemento do posible contido ideolóxico da linguaxe.
- Recoñecer os elementos estruturais e expresivos que caracterizan un texto literario, así como as principais obras e os autores máis significativos da literatura galega.

2.2 CONTRIBUCIÓN DA MATERIA AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

2.2.1 Perfil competencial da materia

As competencias deben ser traballadas de forma transversal, dinámica e integral. Por iso o traballo docente debe desenvolverse a través de situacións de aprendizaxe e de actividades de aprendizaxe integradas. Estes dous elementos resultan de particular utilidade nas materias do ámbito lingüístico.

Na nosa materia desenvolveremos as situacións de aprendizaxe principalmente a través dos bloques de *Expresión escrita* e de *Expresión oral*, que forzan o alumnado á activación dun elevado número de recursos e destrezas tanto activas como pasivas.

Nas seguintes táboas presentamos o número de estándares nos que se traballa cada competencia, así como a correspondente porcentaxe que representan eses estándares en cada curso. No caso de 1º e 3º da ESO aterémonos ás modificacións que cumpran en canto a nova lei estea publicada, polo que os datos só corresponden á avaliación das competencias en 2º e 4º de ESO.

	Número de estándares nos que se traballa cada competencia						
Materia	**CCL**	**CMCCT**	**CD**	**CAA**	**CSC**	**CSIEE**	**CCEC**
Lingua Galega e Literatura. ESO. 1º Curso	51	0	13	19	14	2	5
Lingua Galega e Literatura. ESO. 2º Curso	51	0	12	17	16	5	6
Lingua Galega e Literatura. ESO. 3º Curso	49	0	16	19	20	3	4
Lingua Galega e Literatura. ESO. 4º Curso	54	0	13	24	20	5	6
Lingua Galega e Literatura (Total ESO)	**205**	**0**	**54**	**79**	**70**	**15**	**21**

	% de estándares nos que se traballa cada competencia						
Materia	**CCL**	**CMCCT**	**CD**	**CAA**	**CSC**	**CSIEE**	**CCEC**
Lingua Galega e Literatura. ESO. 1º Curso	49%	0%	13%	18%	13%	2%	5%
Lingua Galega e Literatura. ESO. 2º Curso	48%	0%	11%	16%	15%	5%	6%
Lingua Galega e Literatura. ESO. 3º Curso	44%	0%	14%	17%	18%	3%	4%
Lingua Galega e Literatura. ESO. 4º Curso	44%	0%	11%	20%	16%	4%	5%
Lingua Galega e Literatura (Total ESO)	**46%**	**0%**	**12%**	**18%**	**16%**	**3%**	**5%**

CCL: Comunicación lingüística / **CMCCT**: Competencia matemática e competencias clave en ciencia e tecnoloxía / **CD**: Competencia dixital / **CAA**: Aprender a aprender / **CSC**: Competencias sociais e cívicas / **CSIEE**: Sentido da iniciativa e espírito emprendedor / **CCEC**: Conciencia e expresións culturais

Da análise da táboa concluímos que no noso perfil competencial:

1. A CCL é, loxicamente, a que ten maior peso, cunha media do 47%.

2. En segundo lugar sitúase a CAA, cunha media do 18%.

3. En 3º lugar está a CSC, cunha media do 16%.

4. O 4º lugar ocúpao a CD, cunha media do 10%.

5. En 5º lugar están a CSIEE e a CCEC, cunha media do 4% total.

6. A CMCCT non ten peso significativo, polo que renunciamos a que compute.

2.2.2 Contribución á consecución das competencias clave

A área de Lingua Galega e Literatura contribúe, como quedou demostrado, dun xeito decisivo ao desenvolvemento de todos os aspectos que conforman a competencia en comunicación lingüística. Esta competencia refírese á utilización da linguaxe como instrumento de comunicación oral e escrita, de representación, interpretación e comprensión da realidade, de construción e comunicación do coñecemento e de

organización e autorregulación do pensamento, das emocións e da conduta, ademais de ser a vía de coñecemento e contacto coa diversidade cultural.

A lingua é unha das ferramentas fundamentais que vai utilizar o alumnado para relacionarse na sociedade, para adquirir novos coñecementos e entender a realidade, para analizar criticamente a información, para xerar e difundir ideas ou opinións e mais para expresar a súa afectividade e regular as emocións.

As habilidades e estratexias para o uso dunha lingua determinada (escoitar, expoñer, dialogar, ler, escribir, comprender, saber comunicar) e a capacidade para tomar a lingua como obxecto de observación son capacidades que se transfiren e aplican á aprendizaxe doutras linguas, o que contribúe á súa vez a acrecentar a competencia sobre o uso da linguaxe en xeral.

En Galiza, recollendo as normas do *Estatuto de Autonomía*, todos estes elementos que configuran a competencia lingüística estarán referidos ás dúas linguas oficiais: o galego, como lingua propia de Galiza, e o castelán, así como, polo menos, a unha lingua estranxeira.

Dado que a área de lingua e literatura se orienta á adquisición de destrezas que permitan o uso pleno da lingua nun amplo abano de contextos, é evidente que constitúe o ámbito privilexiado para o progreso da **competencia en comunicación lingüística** (**CCL**) en toda a súa extensión. Debemos ter especialmente presente a relevancia do desenvolvemento da comprensión lectora. A lectura aparece integrada como habilidade básica desta competencia, mais tamén se lle recoñece o valor instrumental imprescindíbel para a consecución das restantes competencias e, en xeral, de calquera das actividades que garden relación non só coa educación, senón tamén co desenvolvemento vital persoal.

Ademais de contribuír dun xeito decisivo ao desenvolvemento da competencia comunicativa, a área de Lingua e Literatura Galega garda unha relación moi estreita coas outras competencias clave:

Competencia para aprender a aprender (**CAA**). O acceso ao saber e á construción de coñecementos mediante a linguaxe relaciónase directamente con esta competencia, que se debe desenvolver a través dunha actitude de curiosidade, interese e creatividade cara ao propio proceso de aprendizaxe. A Lingua Galega e Literatura favorecen a estruturación do pensamento e a adquisición de estratexias e estruturas de aprendizaxe que se poden extrapolar a outras áreas e contextos. Neste sentido traballaremos de forma prioritaria:

- A xestión dos recursos e motivacións persoais a favor da aprendizaxe.
- A creación de estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.

- A aplicación de estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico e emocional.
- O desenvolvemento de estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.

Algunhas das actividades que na nosa materia facilitan as citadas estratexias son:

- As lecturas comprensivas.
- Os debates e conversas reflexivas.
- A composición de sínteses, resumos, esquemas e mapas conceptuais que organicen as ideas.
- A interpretación das informacións lingüísticas dos dicionarios.
- As exposicións e conclusións sobre tarefas académicas.
- A autocorrección, autoavaliación e coavaliación das actividades.
- A potenciación da motivación e da confianza.

Tamén contribuirá decisivamente a valoración da lectura e a escrita como fontes de enriquecemento propio, así como a potenciación da motivación e da confianza.

No desenvolvemento práctico do currículo da materia prestarase especial atención á asunción do erro como parte do proceso de aprendizaxe, así como á necesidade de desenvolver a capacidade de autocorrección (oral e escrita) como unha maneira de aprender.

Competencia para o sentido da iniciativa e o espírito emprendedor (**CSIEE**). A adquisición de habilidades lingüísticas contribúe a progresar nesta competencia e na regulación da propia actividade con ascendente autonomía, porque aprender a usar a lingua é tamén aprender a analizar e resolver problemas, trazar plans e tomar decisións. É por iso polo que faremos especial fincapé en que o alumnado:

- Optimice os recursos persoais apoiándose nas fortalezas propias.
- Asuma as responsabilidades encomendadas e dea conta delas.
- Sexa constante no traballo superando as dificultades.
- Axuste a necesidade de axuda en función das dificultades da tarefa.
- Xestione o traballo do grupo, coordinando tarefas e tempos.
- Xere novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.
- Optimice o uso dos recursos materiais e persoais para a consecución dos obxectivos.
- Mostre iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.

A autonomía e iniciativa persoal promóvense desde a materia de lingua e literatura co contacto activo e continuo con distintos espazos de comunicación. Algunhas das actividades que na nosa materia contribúen a desenvolver esta competencia son:

- As intervencións en situacións de comunicación reais ou simuladas.
- Os obradoiros de escrita.
- As lecturas dramatizadas de obras literarias.
- A lectura de obras literarias que estimulen a imaxinación e fomenten a creatividade e o pensamento crítico.
- Os obradoiros de escrita e o uso progresivamente autónomo dos medios de comunicación social, das tecnoloxías da información e da comunicación (TIC) e da biblioteca para aprender a manter unha actitude crítica ante as mensaxes recibidas.
- Os traballos en grupo.
- A localización e selección de información.
- As investigacións sobre temas.
- As postas en común.
- A orientación lectora.
- A participación en proxectos de dinamización lingüística.
- O fomento da autoestima lingüística.
- As actividades que motiven para cumprir obxectivos.

Competencia dixital (**CD**). A nosa materia tamén contribúe a progresar nesta competencia, posto que unha das súas metas é proporcionar coñecementos e destrezas para a busca e selección de información relevante, así como para a súa reutilización na elaboración de textos orais e escritos propios. Por outra banda, a diversidade de modalidades e soportes textuais ou informativos require hoxe dunha alfabetización máis complexa.

A relación da competencia dixital coa lingua galega e literatura ten dúas dimensións complementarias:

Dunha banda, cómpre aprender a utilizar unha serie de ferramentas que hoxe en día se presentan en soportes variados e que lles permitirán ás alumnas e aos alumnos mellorar as súas habilidades e obter información verbo da área que nos ocupa, desde as máis estritamente lingüísticas (como dicionarios, correctores ortográficos...) ata as relacionadas coa materia dun xeito menos exclusivo (enciclopedias, xornais dixitais...), pasando por outras de corte literario (bibliotecas virtuais, catálogos de publicacións...).

Por outra parte, a lingua mesma é unha ferramenta que nos permite aos cidadáns e cidadás enfrontármonos á crecente cantidade de información de que se dispón, e por

tanto con ela podemos e debemos seleccionar, analizar criticamente, organizar, relacionar e sintetizar esa información co fin de transformármola en coñecemento.

As seguintes actividades contribúen a desenvolver esta competencia para transformar a información en coñecemento:

- O uso de dicionarios dixitais.
- O uso de correctores ortográficos.
- O emprego de enciclopedias e bibliotecas virtuais.
- O acceso a xornais dixitais.
- A produción de textos propios logo da selección, análise crítica, esquematización e síntese da información.
- O uso de soportes electrónicos para a presentación de traballos e para o desenvolvemento do Plan Lector e outros.

Competencia social e cívica (**CSC**). Aprender lingua é aprender a comunicarse cos outros, a comprender o que estes transmiten e a aproximarse a outras realidades. Trátase, polo tanto, dun instrumento fundamental para a socialización e o respecto polas normas de convivencia.

Desde a materia de lingua galega e literatura é obrigado facilitar, a través do traballo con diferentes tipos de textos e situacións de comunicación, a aproximación crítica á realidade, así como o coñecemento e exercicio dos valores democráticos e dos dereitos civís.

O traballo das destrezas dialóxicas prepara para compartir e respectar saberes e referencias culturais. Ademais, redunda na mellora da práctica de normas sociais de convivencia ou no emprego da negociación para chegar a acordos. Desde o uso da lingua para chegar a consensos, establecer e cumprir regras de funcionamento ata o seguimento das normas de comunicación, pódese adestrar na nosa materia esta competencia. Por outra parte, a contextualización da comunicación lingüística e literaria propias da área, así como a valoración da diversidade lingüística e a importancia da crítica textual, fan fundamental o traballo da CSC.

Algunhas das actividadesque contribúen a desenvolver esta competencia son:

- A análise crítica dos usos discriminatorios da linguaxe mediante os que se transmiten prexuízos e imaxes estereotipadas do mundo.
- Os comentarios críticos de distintos tipos de textos (especialmente os procedentes dos medios de comunicación).
- As actividades de adquisición de destrezas para comunicarse de forma eficaz.
- As conversas reflexivas e os debates.

- As intervencións en público.
- As charlas literarias.

Competencia para a conciencia e as expresións culturais (**CCEC**). Disponse de competencia cultural e artística se se crean, comprenden, aprecian e valoran con criterio manifestacións estéticas. Nesta área isto concrétase sobre todo no ámbito literario, mais tamén no coñecemento e valoración da riqueza cultural que supón a diversidade lingüística e a expresividade popular da fala.

A expresión lingüística e o coñecemento cultural que se adquire a través da literatura facilitan desde a área o desenvolvemento desta competencia. A verbalización de emocións e sentimentos sobre as manifestacións literarias ou artísticas, as creacións propias e o coñecemento do acervo literario fan da nosa área unha canle idónea para adestrar a competencia. Se ademais se relacionan as manifestacións literarias con outras manifestacións artísticas (pintura, música, cinema...) esta competencia sairá reforzada.

Algunhas das actividades previstas nesta programación que contribúen a desenvolver a CCEC son:

- Visitas a museos.
- Participación en concertos, festivais ou recitais poéticos.
- Asistencia a representacións teatrais.
- Lecturas dramatizadas.
- Visión e análise de filmes ou documentais.
- Realización de percorridos literarios.
- Lecturas de textos literarios na aula.
- Lecturas individuais das obras literarias obrigatorias e voluntarias.
- Identificación das relacións entre as manifestacións artísticas e as sociedades en que se insiren.
- Análise da evolución das ideas estéticas e dos gustos e convencións.
- Debates ou proxectos sobre diversidade cultural.
- Obradoiros de escritura.

Competencia matemática e competencias clave en ciencia e tecnoloxía (**CMCCT**). Aínda que esta competencia non ten peso na nosa materia, podemos contribuír a desenvolver de forma xeral varios aspectos dela. As análises das estruturas morfolóxicas, sintácticas e textuais supoñen un adestramento do razoamento lóxico e a súa sistematización a aplicación dun método rigoroso. Por outro lado, a variada tipoloxía

e temática dos textos posibilita a relación do ser humano coa realidade, o mundo científico e o contorno ambiental.

Ademais a lingua é imprescindible para explicar unha gráfica, para ler un mapa ou para entender as estatísticas que inzan os xornais. Algunhas das actividades que poden contribuír a desenvolver esta competencia son:

- Interpretar mapas.
- Comentar gráficas.
- Interpretar estatísticas.
- Realizar estudos sociolingüísticos.
- Calcular porcentaxes.

Dentro do currículo da materia, as mencionadas tarefas están especialmente vinculadas aos estándares de sociolingüística e historia da lingua. Foméntase así o rigor, o respecto aos datos, a veracidade e a valoración do coñecemento científico.

2.3 METODOLOXÍA DIDÁCTICA

2.3.1 Aspectos metodolóxico-didácticos de carácter xeral

O modelo didáctico que asumimos parte da *Teoría da aprendizaxe significativa,* centrada basicamente arredor de dous principios psicopedagóxicos:

1. A aprendizaxe é un proceso de construción do coñecemento que o alumno/a realiza activamente guiado polo profesorado.
2. As aprendizaxes deben ser significativas, isto é, deben ter sentido para o alumnado, única maneira de que estea motivado para adquirilas.

A metodoloxía basearase no modelo construtivista. Segundo esta concepción, a acción educativa debe estar dirixida a facilitar o desenvolvemento, por parte do alumnado, de aprendizaxes significativas. Para que esta aprendizaxe se produza é preciso que os novos contidos, obxecto da aprendizaxe, se integren na estrutura cognoscitiva do alumno de xeito comprensivo e funcional, isto é, de maneira que eses novos contidos adquiran significado en relación cos coñecementos xa posuídos e con plena conciencia da súa aplicación en contextos diversos.

Para facilitar unha aprendizaxe significativa, en consecuencia co modelo didáctico exposto, a metodoloxía que empregaremos vai ter as seguintes características:

- Procurará ser indutiva, potenciadora do protagonismo do alumno e tentando fuxir o máis posible da clase maxistral.
- Estará centrada no alumno/a, que se autoformará interactuando cos compañeiros e compañeiras e co profesorado, que actuará como facilitador ou mediador das aprendizaxes.

- Potenciará a creatividade e a orixinalidade presentando propostas de traballo suxestivas e adecuadas aos intereses do alumnado.
- Desenvolverá a motivación intrínseca, ou sexa, a atracción e o gusto pola tarefa en si. Se as tarefas que se ofrecen son útiles para outras aprendizaxes escolares ou para a vida do suxeito, créanse hábitos de traballo gratificantes. Aprender é motivador por si mesmo se os contidos teñen interese e sentido para o alumnado. Para que isto poida ocorrer debemos desenvolvelos sempre a partir dos seus coñecementos previos e de situacións concretas e particulares que lles resulten significativas. A partir do coñecido, concreto e particular podemos chegar, impulsando o potencial de aprendizaxe de cada un, ata o máis descoñecido, xeral e abstracto.
- Os contidos terán unha significatividade lóxica (coherente desde o punto de vista disciplinar) e tamén psicolóxica (coherente co nivel de madureza cognitiva do alumnado).
- O nivel das actividades de aprendizaxe estará entre o que xa sabe facer autonomamente o alumno/a e o que é quen de facer coa axuda do profesorado.
- Fomentará a participación activa nas clases. O ensino non debe ser só un traspaso de información do profesorado ao alumnado, senón un proceso colaborativo de desenvolvemento persoal. O alumnado aprende do profesorado, pero tamén dos seus compañeiros e compañeiras e do conxunto de actividades que realizan entre si.
- Fomentará o traballo cooperativo. En grupo o alumnado aprende non só a pensar, senón tamén a observar, escoitar, confrontar as opinións propias coas alleas, respectalas e formular hipóteses nunha tarefa en equipo.
- Fomentará a interdisciplinariedade de xeito que se procurará a coordinación entre os distintos departamentos que impartan materias en cada un dos cursos e niveis educativos.
- Potenciará a memoria, pero sobre todo a memoria comprensiva que é capaz de actualizar, cando os necesitamos, os coñecementos aprendidos. Este tipo de memoria permite a transferencia das aprendizaxes a outros contextos.

2.3.2 Criterios metodolóxicos específicos da área

O alumnado posúe en todas as súas aprendizaxes unha serie de ideas previas. Na área de Lingua Galega e Literatura o obxecto de estudo é a propia lingua e a literatura. Isto fai que o alumnado parta, por un lado, dunha serie de coñecementos previos adquiridos a través da aprendizaxe e, por outro, dos que construíu como usuario.

A selección e organización dos mínimos esixibles na etapa persegue que o alumnado progrese e se perfeccione de forma sistemática na súa competencia comunicativa e que, de forma simultánea, incremente progresivamente os seus coñecementos acerca da lingua, os sistemas de comunicación verbal e non verbal e a literatura.

As diversas destrezas e a súa concreción na comprensión e produción de distintos tipos e subtipos de textos secuéncianse para que accedan a diferentes niveis de complexidade atendendo á súa madurez.

Tendo en conta estes aspectos, os principios ou criterios metodolóxicos que fundamentan e animan o proceso de ensino-aprendizaxe na área de Lingua Galega e Literatura son os seguintes:

- O ensino-aprendizaxe da lingua debe ser entendido como comunicación (falar, ler e escribir sobre emocións, afectos e aventuras, sobre o mundo como medio das relacións interpersoais e recoñecemento dos outros), como motor do pensamento e das reflexións e como porta de acceso ao coñecemento.
- O ensino da lingua implica a exercitación de dous procesos cognitivos complexos: comprensión e produción. Dado que estes procesos son inseparables da comunicación oral e escrita, a metodoloxía para a materia propicia e necesita a realización de actividades moi vinculadas ao cognitivo: busca da idea central, xerarquización de ideas, organización lóxica do discurso etc.
- O ensino da lingua implica a extensión do concepto de competencia lingüística á pragmática. A materia debe proporcionar coñecementos sobre a propia lingua e a literatura, pero tamén a capacidade para intervir no discurso e actuar con coñecemento das convencións pragmáticas. O coñecemento formal debe poñerse ao servizo da mellora das habilidades comunicativas.
- A adquisición das formas, estruturas e regras realízase mediante a reflexión e indución sobre os usos contextualizados e ten que redundar no seu perfeccionamento. Daquela, a unidade lingüística fundamental terá que ser o discurso e as propiedades textuais converteranse nun dos piares do bloque de funcionamento da lingua.
- O funcionamento da lingua debe ser progresivamente sistematizado ao longo das etapas educativas co asentamento dunha metalinguaxe axustada e, asemade, co afondamento gradual na reflexión sobre discursos cada vez máis complexos.
- A lingua tamén é transmisora de significados culturais e iso supón que o seu ensino debe atender aspectos como o seu papel de depositaria e, ao mesmo tempo, conformadora dunha determinada visión do mundo ou da cultura e, así mesmo, como lugar de proxección simbólica de identidades. Deste xeito, a materia de Lingua Galega e Literatura debe garantir un coñecemento reflexivo e práctico do idioma que leve o alumnado a sentirse seguro para usalo con propiedade en calquera situación, mais tamén debe contribuír á comprensión e á valoración da realidade plurilingüe en que nos movemos e á superación dos prexuízos que bloquean o uso do galego en determinados contextos ou con determinadas persoas, encarando os condicionamentos sociolingüísticos derivados do proceso de minorización que sofre.

- O ensino da lingua debe fomentar a creatividade. Existe unha estreita relación entre o cultivo da imaxinación e a creatividade e a aprendizaxe da lingua e a literatura. A resolución dos problemas que presenta a comunicación esixe estratexias de creatividade. Por outro lado, a literatura como expresión artística é un exercicio permanente de creatividade e de comprensión dos seus mecanismos.
- A aprendizaxe da lingua e a literatura debe constituír unha fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de diferenciación. Debemos contribuír á capacitación comunicativa do alumnado proporcionándolle modelos de lingua apropiados e creativos nos que prime a dimensión estética, pero tamén se debe erixir como fonte de pracer e de enriquecemento persoal e como manifestación dunha cultura diferenciada.
- O ensino da lingua debe adecuarse ao suxeito da aprendizaxe. A metodoloxía axustarase ao desenvolvemento socio-afectivo, persoal e cognitivo do alumnado. Así, hanse ter en conta os coñecementos e as destrezas que é capaz de adquirir conforme á súa idade e á proximidade e interese dos contidos cos que ha de exercitar as destrezas comunicativas.
- O ensino da lingua e a literatura debe fomentar o hábito de ler e o pracer como lector/a. O coñecemento, dominio e adquisición da lingua atopa na lectura un dos seus mellores instrumentos. Así, é necesario animar e predispoñer o alumnado cara á lectura.
- O ensino da literatura, ademais de mellorar o gusto pola lectura, debe contribuír a mellorar a capacidade de comprensión e interpretación de mensaxes escritas e a formar o espírito crítico do alumnado.
- Cómpre poñer especial atención na oralidade e nas competencias activas.
- Debemos aproveitar os recursos que ofrece a biblioteca, así como as tecnoloxías da información e da comunicación, e fomentar a investigación en grupo e o traballo colaborador do alumnado.
- Debemos ter presente que a aprendizaxe lingüística non se realiza só na clase de Lingua Galega e Literatura, senón que outros axentes, como os medios de comunicación, a familia, as compañeiras e os compañeiros, así como o profesorado doutras áreas, inciden na adquisición das habilidades comunicativas do alumnado.
- Será necesario, en relación coa aprendizaxe non formal da lingua, traballar en equipo co resto do profesorado para converter o centro nun lugar que ofreza contextos comunicativos diversos en galego que lle fornezan ao alumnado modelos lingüísticos adecuados a cada situación e favorezan as interaccións entre iguais de maneira organizada. O traballo por proxectos que impliquen varias disciplinas é, neste sentido, de grande utilidade. Fundamentalmente, é preciso asegurar a coordinación do profesorado de lingua galega co que imparte as outras linguas no centro. Convén buscar a maneira

de facer rendibles os coñecementos lingüísticos e literarios que ten o alumnado, aproveitando todos os estándares adquiridos nunha das materias para a aprendizaxe das outras. Unha proposta didáctica integradora das distintas linguas do centro asegura a transferencia de saberes entre elas.

2.3.2.1 Organización e tratamento dos contidos

Entendemos a aprendizaxe como un cambio de esquemas conceptuais por parte de quen aprende. Sabemos que o alumando posúe esquemas previos de interpretación da realidade e, polo tanto, a organización dos contidos debe ter presente, en primeiro lugar, que o que se aprende depende fundamentalmente do xa aprendido (coñecementos previos), e, en segundo lugar, que quen aprende constrúe o significado do aprendido a partir da propia experiencia, é dicir, a partir da súa actividade cos contidos de aprendizaxe e coa súa aplicación a situacións familiares.

O proceso de ensino-aprendizaxe para as linguas deberá integrarse na práctica da aula a través de actividades e situacións significativas para o alumnado, tanto en procedementos, conceptos e actitudes como no traballo das capacidades básicas (escoitar comprensivamente e falar, ler e escribir), así como, en xeral, en todos os bloques de contidos (escoitar e falar, ler e escribir, funcionamento da lingua, lingua e sociedade e literatura), cada un coa súa especificidade, pero sempre en articulación cos demais, pois a súa aprendizaxe constitúe un todo coherente no que os diferentes contidos se complementan.

O ensino desta área, así como a secuenciación de contidos en cada un dos bloques, parte do principio de que a aprendizaxe dunha lingua progresa en espiral, o que significa que a adquisición de novas habilidades debe ir paralela ao mantemento e á activación das dos cursos anteriores, pois sobre elas se asenta. Polo tanto, secuenciar contidos non implica en moitos casos facer unha selección dos que se dan en cada curso, senón indicar a atención e o grao maior ou menor de profundidade con que se han abordar. Do mesmo xeito, os criterios de avaliación dos distintos cursos só se distinguirán na autonomía que as alumnas e os alumnos deberán demostrar na asimilación e uso práctico dos contidos, en función da súa madureza e de que se trate de avaliar a adquisición de novas habilidades ou a activación das vellas.

En coherencia co anteriormente exposto poñeremos en práctica un proceso de traballo que permita usar os elementos didácticos que compoñen cada bloque ou cada unidade en diferentes situacións de aprendizaxe. Trátase, polo tanto, de aplicar diferentes metodoloxías:

- Indutiva: partindo do particular e próximo ao alumnado, remataremos no xeral, a través de conceptualizacións cada vez máis complexas.
- Dedutiva: partir do xeral, para concluír no particular, no ámbito próximo ao alumno.
- Indagatoria: mediante a aplicación de técnicas experimentais e de busca de información.

- Activa: baseada na realización de actividades por parte do alumnado.
- Explicativa: baseada en estratexias de exposición e explicación.
- Participativa: convidando ao debate.
- Mixta: tendente a unir nun mesmo bloque ou unidade didáctica a práctica de máis dun dos métodos anteriores.

No contexto da aula de Lingua e Literatura os diferentes bloques de contidos traballaranse e avaliaranse conxuntamente.

2.3.3 Estratexias metodolóxicas

Os principios metodolóxicos xerais e específicos da área anteriormente expostos guiarán as pautas concretas de actuación por parte do profesorado, tanto no relativo á selección, secuenciación e enfoque das actividades como no referente ás modalidades de traballo e organizativas (contextos de aprendizaxe).

2.3.3.1 __Proposta de actividades__

As actividades que propoñeremos deberán ter algunha ou varias das seguintes características:

- Ser globalizadoras e estar secuenciadas en función dos coñecementos.
- Estar relacionadas co contexto comunicativo no que se desenvolve o alumnado.
- Potenciar o emprego adecuado e eficaz da lingua galega nun amplo repertorio de situacións comunicativas, propias de diferentes ámbitos, cun grao crecente de formalidade e complexidade (concurso radiofónico de teatro lido, concurso de debate, lingua nas ondas, proxectos interdisciplinares etc.)
- Deben sensibilizar cara a usos creativos e lúdicos das linguas.
- Deben achegar o alumnado ao patrimonio literario e cultural de Galicia (Topomapa de Malpica, Lingua nas ondas, teatro, rutas literarias...).
- Deben estimular a competencia global para a comunicación lingüística e a transferencia de coñecementos entre as distintas linguas empregadas no centro.
- Deben atender á diversidade do alumnado.
- Deben promover a curiosidade, a indagación e a experimentación (participación en proxectos novidosos, investigacións culturais etc.).
- Ser motivadoras para alumnado e profesorado.
- Deben potenciar a autoestima do alumnado.

As actividades, de deseño aberto e variada oferta, serán dos seguintes **tipos**:

Tipo de actividade	Función	Exemplos
De iniciación ou motivación	Serven para atraer a atención do alumnado sobre o tema ou traballo que hai que desenvolver e centralo en función dos seus intereses ou do	• Debates. • Provocar discrepancias. • Observación de imaxes, escoita ou lectura de textos que capten a atención do alumando.

	seu marco de referencia.	• Presentación de problemas ou preguntas que induzan á proposta de hipóteses. • Lanzamento de retos.
De enfoque	Proporcionan a base para experiencias ou para entrar no tema.	• Lectura e comentario de textos. • Produción de textos. • Pescudas e busca de información. • Ver imaxes, audiovisuais, modelos, representacións (gráficas, esquemas, mapas...). • Realización de actividades en Internet. • Participación en proxectos de dinamización lingüística e cultural. • Excursións, visitas, saídas, asistencia a representacións teatrais. • Traballos de campo.
De ampliación	Manteñen o alumnado mentalmente activo, fomentan a motivación, promoven a asimilación e a consolidación de conceptos e proporcionan novas experiencias de aprendizaxe.	• Realización de exercicios. • Produción de textos literarios. • Investigacións na rede. • Postas en común. • Discusións e debates. • Busca de respostas. • Avaliacións conxuntas. • Explicación do traballo aos demais. • Participación en proxectos interdepartamentais. • Participación en clubs de lectura.
De síntese ou finais	Resumen a secuencia de aprendizaxe e centran os conceptos importantes.	• Facer resumes, mapas conceptuais, esquemas, gráficos... • Coloquios e postas en común. • Elaboración de exposicións e traballos. • Elaboración de comentarios de lecturas e artigos para a prensa escolar. • Participación en debates, concursos de debate con apoios TIC, blogs de comentarios de lecturas... • Presentación de conclusións orais ou escritas.

2.3.3.2 Contextos de aprendizaxe

O traballo de aula organízase en unidades didácticas, secuencias ou proxectos nos que se propoñerán actividades para executar. Estas actividades, detalladas algunhas delas no apartado anterior, contextualizaranse de acordo cos estándares de aprendizaxe e mínimos esixibles previstos e cos materiais e recursos didácticos dos que se dispón en cada momento, seguindo en xeral a secuencia lóxica: actividades de iniciación, de enfoque, de ampliación e de síntese.

As clases desenvolveranse, basicamente, de acordo coas seguintes **pautas de** traballo (individuais ou colectivas):

- O profesorado, para cada nova unidade didáctica (ou apartado temático desta), poderá realizar actividades de avaliación inicial ou outras actividades de iniciación, para saber o que o alumnado coñece do tema e detectar ideas previas. Estas realizaranse en gran grupo, en pequenos grupos ou individualmente, de xeito flexible.
- Posteriormente introduciranse, de forma breve e sintética e coa axuda dun pequeno guión ou mapa conceptual, os principais contidos conceptuais, axudando ao alumnado a establecer conexións entre os novos conceptos e as ideas previas detectadas. Neste caso consideramos que é necesaria unha información ou comunicación directa que o profesorado achegará de maneira oral ou con materiais visuais de apoio, en *gran grupo* ou *grupo expositivo* (con todo o grupo-clase).
- A continuación poderanse realizar actividades de enfoque e de ampliación, empregándose distintos materiais didácticos: libro de texto, dicionarios de aula e outros materiais (fotocopias de textos, esquemas, mapas conceptuais, multimedia, canón de vídeo, encerado dixital etc.), e coa colaboración do profesorado cando sexa necesario.
- Determinadas actividades de enfoque e ampliación (como postas en común, coloquios e debates, explicación do traballo aos demais, avaliacións conxuntas etc.) poderán requirir a organización da aula en gran grupo.
- As actividades de síntese, dependendo da súa natureza, poderán realizarse de xeito individual (no caso de resolución de cuestións clave, elaboración de traballos escritos, esquemas, resumos, gráficos ou mapas conceptuais, presentación de conclusións ou de comentarios de texto...) ou en pequenos grupos ou gran grupo (postas en común, recapitulacións e contraste de ideas, presentación de conclusións en público...), á marxe das posibles recapitulacións que de xeito “maxistral” faga o profesor/a.
- Por último, favoreceremos que non exista unha separación entre os traballos de clase e outros, como a participación en proxectos de dinamización lingüística, participación en clubs de lectura, etc., pois aínda que representan lugares e tempos diferentes, procuraremos que exista unha clara interrelación baseada nunha unidade dos contidos.
- No caso das secuencias didácticas de produción, o proceso inclúe un achegamento ao tema, unha composición inicial para comprobar o que sabe facer o alumnado, o traballo con fontes de información, a debulla dos trazos e recursos do xénero textual, a análise dos usos e a dedución de regras gramaticais a partir dos textos modelo, e mais a planificación, textualización, revisión e publicación do produto final.

O traballo en pequenos grupos permitirá unha reflexión máis pausada, a elaboración de traballos compartidos e o intercambio e socialización dos saberes. A resolución de tarefas en grupo faculta para integrarse nunha sociedade na que a participación constitúe a

base da democracia e da resolución de problemas complexos que afectan á humanidade. Por outro lado, a acumulación de experiencias de traballo individual vai dotando o alumnado de autonomía e sentido crítico persoal, preparándoo así para enfrontarse a retos persoais na vida activa e adulta.

Somos conscientes das dificultades que implica o traballo en grupo nas aulas, especialmente se o número de alumnos/as é elevado, ou se teñen pouco consolidados os hábitos de traballo, pero consideramos que as vantaxes merecen a pena. O alumnado valora o pluralismo metodolóxico porque lle permite escapar da monotonía e da reiteración. Ademais permítelle ao profesorado cambiar o rol de alguén que instrúe a alguén que orienta ou presenta oportunidades para aprender.

2.3.4 Temporalización: consideracións xerais e propostas de modificación

En xeral respectaremos a evolución e disposición do alumnado cara á aprendizaxe da materia, dándolle prioridade á motivación para aprender sobre calquera tipo de rixidez relacionada coa cantidade de estándares ou axuste temporal deles. Non obstante realizamos unha previsión temporal que aparece concretada en número de horas que se empregarán para desenvolver cada un dos cinco bloques de contidos de cada curso e número de sesións trimestrais (con especificación do tempo dedicado en cada sesión) que dedicaremos a cada bloque.

Esta temporalización (que aparece na programación específica de cada curso) é aproximada, de maneira que cada docente poderá combinar ou agrupar sesións en función das especificidades ou necesidades que presente cada grupo de alumnado e tamén en función da organización das actividades ou da metodoloxía empregada.

A previsión temporal será revisada ao final de cada trimestre e, na Memoria final do departamento, e avaliaremos o seu cumprimento coa finalidade de, en caso necesario, realizar propostas para a súa modificación de cara ao curso seguinte.

2.4 PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN DA APRENDIZAXE

2.4.1 Principios xerais

A avaliación é un proceso esencial no noso labor didáctico que non debe centrarse nos resultados académicos do alumnado senón que debe estar dirixida a medir a eficacia de todo o proceso de ensino-aprendizaxe.

A avaliación deberá ter, en consecuencia, dúas vertentes ou funcións:

a) Función reguladora: dirixida a reconducir ou axustar a programación establecida polo profesorado.

b) Función acreditadora: destinada a constatar o grao de consecución dos obxectivos, competencias e estándares de aprendizaxe por parte do alumnado.

Dado que a avaliación debe estar integrada no proceso de ensino-aprendizaxe, terá que desenvolverse de xeito continuo, facilitando información sobre todos os compoñentes do proceso e das relacións que se establecen entre eles, para que o profesorado poida utilizar os seus resultados na reorientación tanto da súa metodoloxía como da programación en xeral.

No caso de que un alumno/a cambie para un grupo con outro profesor/a, ben sexa por aplicación dunha medida correctora, ben por alta ou baixa nun agrupamento ou ámbito, o profesor/a trasladaralle á nova persoa docente o rexistro de notas obtidas ata o momento, así como as producións ou probas obxectivas realizadas, alén da achega de calquera outra información que sexa pertinente.

Neste sentido distinguiremos tres pasos ou momentos distintos pero complementarios na avaliación do proceso de ensino e aprendizaxe:

Avaliación inicial: permite adecuar as intencións aos coñecementos previos e ás necesidades do alumnado. Realízase ao inicio do curso, dun bloque ou dunha unidade didáctica coa finalidade de coñecer *que* sabe e *como* o sabe o alumnado. (Os criterios e procedementos empregados para a realización da avaliación inicial ao inicio de curso están recollidos no apartado 2.4.2 desta programación).

Avaliación formativa:dáse ao longo do proceso de ensino-aprendizaxe e serve para regular o proceso e introducir as modificacións que en cada momento consideremos oportunas. Neste sentido, a avaliación actuará como elemento de axuste e a información obtida nunca debe ser o principal referente para a avaliación sumativa.

Avaliación sumativa (ou final): confirma se se conseguiron os obxectivos propostos e se acadaron as competencias, e dela derívase a cualificación final ou a proposta de promoción ou non de cada alumno/a, dado que estamos nun sistema educativo que sanciona as aprendizaxes con títulos necesarios para proseguir estudos superiores.

Con respecto a *como avaliar,* e en consecuencia co anterior, guiarémonos polas seguintes pautas xerais:

- Diferenciaremos avaliación de cualificación, non reducindo a primeira á segunda.
- Trataremos de empregar, na medida do posible, enfoques cualitativos e personalizados mediante unha observación constante do alumnado.
- Observaremos o desenvolvemento das actividades de aprendizaxe como avaliación.
- A avaliación será continua e deberá interrelacionar conceptos, procedementos, actitudes e competencias, tanto ao inicio como ao final do proceso de aprendizaxe.
- Debe ser un proceso con posibilidade de retroalimentación, cara á autoavaliación.
- Empregaranse procedementos e instrumentos axeitados e variados: traballo individual e en grupo, probas escritas, actividades, observación, rúbricas e escalas de avaliación (de expresión oral e escrita, do caderno de clase, de comentario te textos, de comentario de lecturas...), autoavaliación e coavaliación, debates etc.

- Procuraremos valorar máis os aspectos positivos cós negativos e teremos en conta os erros como indicadores útiles do proceso de aprendizaxe.

2.4.2 Directrices, procedementos e instrumentos para a realización da avaliación inicial

Ao comezo de cada curso e coa finalidade de adecuar o ensino da materia ao alumnado e facilitar a progresión satisfactoria do seu proceso de aprendizaxe, realizaremos unha avaliación inicial, que será o punto de referencia para a toma de decisións relativas ao desenvolvemento do currículo, así como para adoptar aquelas medidas de apoio, reforzo e recuperación que se consideren oportunas para cada alumna ou alumno.

A avaliación inicial constitúe o factor preventivo por excelencia na atención á diversidade en xeral, e na atención ao alumnado con necesidades específicas de apoio educativo, en particular. Será de grande importancia a coordinación de todo o profesorado que imparta docencia en cada grupo co fin de tomar medidas conxuntas que faciliten o progreso do alumnado. Seguiremos, en todo caso, as directrices que establezan o Departamento de Orientación, a Xefatura de Estudos e a Comisión de Coordinación Pedagóxica.

Para a realización da avaliación inicial poderanse empregar os seguintes procedementos e instrumentos:

- Realización de probas escritas nas que se obteña información sobre os coñecementos previos do alumnado e o grao de desenvolvemento das competencias clave. Estas probas deberán incluír os seguintes criterios de avaliación:
  - ◊ Apreciación da capacidade de comprensión lectora (destacar, subliñándoas, as ideas fundamentais dun texto e resumilo).
  - ◊ Valoración da capacidade de expresión escrita (redactar un texto acorde cunha determinada tipoloxía textual).
  - ◊ Valoración do coñecemento da lingua (localizar nun texto distintas clases de palabras, xustificar a acentuación de determinadas palabras do texto, explicar o significado dalgunhas palabras...).
  - ◊ Valoración da capacidade para relacionar os coñecementos de lingua e sociedade con situacións da vida real (por exemplo, explicar se as linguas que se falan en Galicia se atopan en situación de igualdade).
  - ◊ Valoración da comprensión e o interese polas expresións culturais (por exemplo, expoñer os sentimentos e emocións que transmite un poema, recoñecer recursos literarios etc.).
  - ◊ Construción ou interpretación de gráficos, esquemas ou mapas conceptuais.
  - ◊ Valoración do interese e agrado polo estudo e a lectura.

- Probas de comprensión e expresión oral.
- Cuestionarios de actitudes e intereses.
- Rúbricas para avaliar o tratamento da diversidade individual e grupal (véxanse anexos desta programación).
- Análise dos informes finais individualizados do alumnado da etapa ou curso anterior.
- Información obtida a través da persoa titora e do profesorado que impartiu a materia no curso anterior e especialmente a comunicada polo Departamento de Orientación sobre alumnado con dificultades de aprendizaxe.

2.4.3 Instrumentos de avaliación

a) ***Pautas xerais de actuación***

Ao longo das actividades, traballos ou probas que se fagan en cada unidade didáctica ou bloque, o profesorado, mediante observacións e análise do traballo do alumnado, rexistrará información sobre o grao de adquisición das competencias de cada alumno/a.

A información recollerase en fichas individuais de observación, empregando escalas cuantitativas ou cualitativas segundo proceda.

O alumnado será informado desde o principio de curso de como vai ser avaliado, facendo especial fincapé nos matices propios da área de Lingua Galega e Literatura.

b) Instrumentos específicos de avaliación e aspectos que avaliar

- Actividades e exercicios (de enfoque, de ampliación e de síntese) que o alumno/a deba realizarao longo de cada trimestre. Estas actividades realizadas no caderno de clase ou en fichas de traballo serán do mesmo tipo que as que se pedirán nas probas e controis escritos.
- Caderno de clase do alumno/a. Valorarase a correcta presentación do caderno de clase, que terá especial relevancia no primeiro ciclo da ESO e recollerá todas as actividades de grupo ou individuais. Pediráselle ao alumnado cando o profesorado o considere oportuno. O alumnado deberá levar o caderno ao día e telo a disposición todos os días en todas as clases, e deberá ter corrixidas ou completadas as actividades, se procede, despois das postas en común.
- Traballos orais ou escritos (a man ou en soporte multimedia) que poderán ser dos seguintes tipos:
    - Redacción de textos.
    - Traballos monográficos individuais ou en grupo.
    - Traballos de investigación ou proxectos.
    - Informes sobre actividades ou saídas.
    - Comentarios de texto.
    - Comentarios sobre lecturas voluntarias.

Valorarase a correcta presentación dos traballos e a súa adecuación, cando sexa o caso, aos modelos que figuran no Proxecto Lingüístico do Centro e que achegamos no Anexo II desta programación.

- Probas escritas ou orais:

-**Realizaranse por avaliación unha ou máis probas obxectivas** (escritas ou orais, a criterio do profesorado e segundo a marcha do grupo correspondente) da materia obxecto de estudo, que atenderán principalmente a conceptos e procedementos relacionados coas competencias en comunicación lingüística, social e cívica e a conciencia e expresións culturais (CCL, CSC e CCEC). Sempre que sexa posible estas probas corrixiranse en clase para que o alumnado participe da súa propia avaliación. Poderán constar de:

  - Preguntas de resposta curta ou verdadeiro-falso.
  - Comprensión e análise de textos (contido, forma, morfoloxía, sintaxe, léxico...).
  - Comentarios libres ou guiados de textos.
  - Realización de esquemas ou resumos.
  - Exposición de temas.
  - Exercicios de ortografía, morfoloxía, sintaxe ou léxico.
  - Redacción de textos.
  - Preguntas onde o alumnado deberá expoñer con lóxica e coherencia a súa valoración ou opinión persoal ou propoñerá solucións a un problema presentado.

-**Tamén se realizará por avaliación unha proba (escrita ou oral) sobre os diferentes libros de lectura** (un como mínimo por avaliación) que serán fixados ao inicio de cada curso.

-**Controis orais ou escritos sobre os libros de lectura voluntaria**. Avaliaranse ata un máximo de dúas lecturas voluntarias por trimestre.

- Exposicións orais: poderán ser propostas polo profesorado coa finalidade de avaliar a capacidade oratoria e o uso e corrección oral da lingua.
- Actitude e traballo persoal: valorarase a asistencia, interese, atención, participación, o traballo individual e en equipo, a actitude durante as actividades na aula ou fóra dela, así como a puntualidade na entrega dos traballos e o coidado e respecto do material de clase ou do de aulas específicas.
- Corrección escrita: en toda produción escrita valoraranse negativamente os erros na presentación, ortografía, adecuación, coherencia ou cohesión.
- Corrección oral da lingua e uso diario dela: valorarase positiva ou negativamente, ben por observación directa na aula ou por medio de probas orais complementarias.

No seguinte cadro presentamos unha lista de posibles instrumentos de avaliación que poderán ser empregados segundo as necesidades e os estándares de aprendizaxe. Estes instrumentos aparecen detallados nas programacións específicas e relacionados cos estándares de aprendizaxe avaliables.

POSIBLES INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN	
AutoavComTexto	Autoavaliación de comentarios de texto
AutoavComp	Autoavaliación de competencias
AutoavCont	Autoavaliación de contidos
AuD	Autoavaliación do uso do dicionario
AutoavSociol	Autoavaliación e reflexión sobre lingua e sociedade
CoavOrt	Coavaliación das normas ortográficas
DAutoavTCooper	Diana para a autoavaliación do traballo cooperativo
DCoavTEquipo	Diana para a coavaliación do traballo en equipo
DTrab/Ctm	Diana para a autoavaliación do traballo e o comportamento na clase
EAutoavProx	Escala de autoavaliación de proxectos
EObsCad	Escala de observación do caderno de clase
PC	Postas en común
PE	Proba escrita
PO	Proba oral
ReAnálText	Rexistro de análise de textos
ReAnécd	Rexistro de anécdotas
ReAutoavAct	Rexistro de autoavaliación de actitudes
ReAutGram	Rexistro de autoavaliación dos conceptos gramaticais
ReComLect	Rexistro de avaliación dos comentarios de lecturas
ReLectVol	Rexistro de obras de lectura voluntarias
ReAvalColoquios	Rexistro de avaliación de coloquios
ReAvalDebates	Rexistro de avaliación de debates
ReObrEscrita	Rexistro de avaliación de obradoiros de expresión escrita
ReObs	Rexistro de observación
RePart	Rexistro da participación e as intervencións na materia
RuAprLiteratura	Rúbrica de aprendizaxes de literatura
RuCoavProx	Rúbrica para a coavaliación de proxectos
RuContGram	Rúbrica para avaliar os contidos gramaticais
RuComText	Rúbrica de comentario de textos
RuExpOrTrab	Rúbrica para avaliar a exposición oral de traballos
RuExpOrais	Rúbrica de avaliación de exposicións orais

RuTEscritos	Rúbrica de avaliación de textos escritos

c) Outros aspectos para ter en conta no proceso de avaliación

- ◊ Valorarase positivamente a participación en proxectos interdisciplinares.
- ◊ Valorarase positivamente a participación voluntaria nas distintas actividades de clase e extraescolares.
- ◊ Valorarase positivamente a participación voluntaria en actividades ou proxectos de dinamización da lingua galega.
- ◊ Valorarase positivamente a participación voluntaria en clubs de lectura.
- ◊ Terán valoración negativa as ausencias a clase inxustificadas e as faltas de puntualidade.

2.4.4 Procedemento e criterios de cualificación

Sistema de cualificación das avaliacións parciais

Realizaranse por avaliación unha ou máis probas obxectivas (escritas ou orais, a criterio do profesorado e segundo a marcha do grupo correspondente) **da materia obxecto de estudo. Estas probas, xunto coas producións do alumnado, caderno da clase, supoñerán o 70% + 20% da nota global de cada avaliación**.

Tamén se realizará por avaliación **unha ou máis probas (orais ou escritas) sobre os diferentes libros de lectura** (un como mínimo por avaliación, que serán fixados ao inicio de cada curso). Estas probas (tanto das lecturas obrigatorias como das voluntarias) deberán avaliar a comprensión lectora, a capacidade de análise e reflexión sobre as lecturas e a corrección e adecuación da lingua empregada (ler, comprender e saber explicar). **As probas ou actividades sobre os libros de lectura supoñerán parte da nota global de cada avaliación**.

Cando un alumno ou alumna **non realice a lectura obrigatoria** na primeira avaliación (ou obteña unha cualificación de 0 puntos derivada da non demostración da lectura) e reincida na ausencia de lectura na segunda avaliación será **penalizado** con **0,5 puntos** na nota global desa segunda avaliación, e con **1 punto** no caso de producirse unha vez máis na terceira avaliación.

A **participación** activa na aula, o **traballo diario**, a puntual **realización dos exercicios** encomendados e a **actitude** positiva cara á aprendizaxe da lingua, avaliables pola observación directa e diaria do profesor/a, ou por rexistros de observación, supoñerán o **10% da nota global de cada avaliación**. Consecuentemente, descontarase dese 10% da participación activa e o traballo de aula calquera actividade non realizada, mesmo pola inasistencia a clase, total ou parcialmente (impuntualidade), cando a devandita inasistencia sexa inxustificada. Naqueles grupos nos que se estea traballando no programa de

Aprendizaxe Cooperativa a avaliación e cualificación dese proceso realizaranse dentro deste 10% da nota.

Dentro dese 10% inclúese o **uso diario da lingua,** a súa **corrección oral** e a **valoración da lingua** como manifestación da riqueza cultural e como sinal de identidade dun pobo. A avaliación desta destreza realizarase por observación directa na aula, mediante actividades orais, debates ou algunha proba oral complementaria.

Establecerase, no inicio de cada curso, unha listaxe de **lecturas voluntarias** por curso, que **poderán incrementar a nota final de cada avaliación ata 1 punto**, a razón de 0,5 puntos **como máximo** por libro voluntariamente lido e positivamente avaliado (este incremento de puntuación en ningún caso poderá dar lugar a unha nota global superior a 10 puntos). O control de avaliación das lecturas voluntarias deberá realizarse **dentro dos prazos previamente establecidos polo profesorado**; de non ser así o alumnado perderá o dereito a ser avaliado desas lecturas.

O redondeo a puntos enteiros realizarase á alza ou á baixa (ao punto inmediatamente superior ou inferior) segundo a observación do profesor/a da constancia do traballo e a actitude diarias.

A non asistencia a calquera das probas previamente fixadas, orais ou escritas, deberá ser xustificada con xustificante médico ou similar de carácter oficial, non considerándose válido o realizado simplemente polos pais ou titores; en caso contrario aplicarase unha cualificación de 0 puntos.

No caso de sorprender un alumno/a copiando, por calquera medio, ou colaborando activamente para que un compañeiro/a copie na realización de calquera proba, aplicaráselle nesa proba unha cualificación de 0 puntos.

En toda produción escrita (traballos, exames…), tanto nas avaliacións parciais como na ordinaria ou na extraordinaria de setembro, poderá **descontarse ata 1 punto** en 1º e 2º da ESO, e **ata 1,5 puntos** en 3º e 4º da ESO **por erros na presentación, ortografía, adecuación, coherencia ou cohesión.**

Sistema de cualificación final

A nota final será a **media ponderada da das tres avaliacións (30%** a primeira, **30%** a segunda e **40%** a terceira**)** e para aprobar terá que acadarse un mínimo de 5 puntos.

En todos os cursos se poderá **sumar á nota final ata 1 punto pola participación en actividades ou proxectos relacionados coa dinamización lingüística ou clubs de lectura** (ata 0,2 puntos por actividade; se unha actividade se desenvolve durante un trimestre ou durante todo o curso computará ata 0,5 puntos). Esta participación debe estar positivamente informada polo profesorado responsable e **a puntuación correspondente engadirase sempre a partir dunha nota mínima de 5 puntos**. O mencionado **incremento**

de **ata 1 punto na nota final só se aplicará**, de ser o caso, **na convocatoria ordinaria de xuño**. Non se terá en conta para a cualificación de setembro por tratarse dunha convocatoria extraordinaria.

Recuperacións

Non se realizarán probas de recuperación, xa que esta se posibilita por medio da adecuada progresión ao longo do curso e mediante a compensación dunhas avaliacións coas outras. O alumnado poderá concorrer a un **exame final** de recuperación se é preciso.

AVALIACIÓN. CADRO RESUMO		
	2º ESO	**4º ESO**
SISTEMA DE CUALIFICACIÓN DAS AVALIACIÓNS PARCIAIS	• **70% probas sobre os mínimos esixibles e probas de lectura.** • **20% porfolio e lectura.** • **10% actitude e traballo diario. e uso e corrección oral da lingua.**	• **70% probas sobre os mínimos esixibles.** • **20% probas de lectura.** • **10% actitude e traballo diario e uso e corrección oral da lingua.**
	• **Ata 1 punto** a maiores por lecturas voluntarias (ata 0,5 cada libro), dentro dos prazos establecidos.	• **Ata 1 punto** a maiores por lecturas voluntarias (ata 0,5 cada libro), dentro dos prazos establecidos.
SISTEMA DE CUALIFICACIÓN FINAL	• **A nota final será a media ponderada da das tres avaliacións (30%** a primeira, **30%** a segunda**, 40%** a terceira**), e para aprobar terá que acadarse un mínimo de 5 puntos.**	• **A nota final será a media ponderada da das tres avaliacións (30%** a primeira, **30%** a segunda**, 40%** a terceira**), e para aprobar terá que acadarse un mínimo de 5 puntos.**
	• **Ata 1 punto** a maiores por participación en proxectos (engadirase só a partir dunha nota mínima de 5 puntos).	• **Ata 1 punto** a maiores por participación en proxectos (engadirase só a partir dunha nota mínima de 5 puntos).
DESCONTOS	• **Ata 1 punto** por erros de escrita. • **0,5 puntos** a primeira reincidencia na falta de lectura e **1 punto** a segunda vez.	• **Ata 1,5 puntos** por erros de escrita. • **0,5 puntos** a primeira reincidencia na falta de lectura e **1 punto** a segunda vez.

2.4.5. Información ao alumnado e difusión do procedemento e criterios de cualificación

O departamento adoptará o seguinte protocolo:

Nas dúas primeiras semanas do curso, cada profesor e profesora do Departamento, en cada grupo e curso dos que imparte docencia, dedicará unha sesión ou parte dela a explicar detalladamente o procedemento e os criterios de cualificación da materia ata asegurar que foron debidamente comprendidos. Tamén comentará co alumnado o sistema de lecturas e exporá as listaxes de lecturas obrigatorias e, de ser o caso, opcionais. Poderá tamén deixar un resumo do procedemento e criterios no taboleiro da aula, así como os listados de lecturas ou entregárllelos ao delegado ou delegada para que se responsabilice da súa custodia.

Tamén poderán presentar ao alumnado, de forma breve, os obxectivos e contidos xerais da materia (temario ou breve descrición das unidades didácticas).

En canto á comunicación á comunidade educativa da información básica relativa á programación didáctica, á que fai referencia á *Ord*e correspondente:

- Informarase tamén ao alumnado de que na páxina web do IES se publican cada curso a Programación completa do Departamento así como separatas cos procedementos e criterios de cualificación e coa contribución ao Plan Lector (na que figuran as listas de lecturas obrigatorias e voluntarias).
- Unha vez rematado o proceso de información e difusión cada profesor e profesora comunicarallo á xefatura do Departamento (que poderá facelo constar nunha acta de reunión).

2.5 SEGUIMENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES DE CURSOS ANTERIORES

2.5.1 Alumnado con pendente

Aqueles alumnos e alumnas da ESO que teñan a materia pendente dun curso anterior poderán superala por medio dun dos dous procedementos seguintes, que non son excluíntes:

1º) Mediante unha avaliación continuada que realizará o profesorado que imparta a materia no curso no que estea matriculado o alumno/a. Cada profesor ou profesora entregaralle ao alumnado que teña coa materia pendente nos grupos en que imparte docencia material de traballo para preparar as posteriores probas de control, tomando como base os obxectivos, estándares de aprendizaxe e mínimos esixibles indicados na correspondente programación de cada nivel.

Este material estará dividido en dúas partes. O alumnado realizará este traballo, que será supervisado periodicamente polo profesorado e entregado a este nas datas límite que se establezan cada curso académico para cada unha das dúas partes; finalmente o

profesorado faralle ao alumno/a unha proba de control de cada unha das partes (aproximadamente nos meses de xaneiro e marzo/abril, respectivamente). Se non se fixo entrega en prazo de cada un dos dous bloques de actividades, e correctamente realizadas a xuízo do profesor/a responsable, enténdese que o alumno/a renuncia a preparar a materia pendente por esta vía e non terá por tanto opción de realizar a proba de control. Do mesmo xeito, se non se realiza o primeiro bloque ou a súa proba de control, non se terá opción de realizar tampouco o segundo bloque nin a súa respectiva proba de control. O profesorado outorgará unha cualificación, de 0 a 10, a cada unha das probas de control correspondentes a cadanseu bloque de traballo. A nota media das dúas probas para considerar a materia superada será de 5 puntos.

A devandita cualificación, se existe, seralle comunicada á xefatura de departamento para que conste na acta de avaliación correspondente. Aquel alumnado que supere a materia por esta vía non terá que presentarse á proba final que se explica no punto seguinte.

2º) En caso de non aprobar a materia pola anterior vía, ou de renunciar a facer uso dela ou dalgunha das súas partes, o alumnado poderá realizar a correspondente proba final única establecida para o mes de maio. A eses efectos, antes do 31 de abril, o profesorado con alumnado pendente ao seu cargo comunicaranlle á xefatura de departamento as cualificacións correspondentes, coa finalidade de comprobar que alumnado deberá realizar a proba final de maio e cal non por ter a materia aprobada pola vía anteriormente explicada. No que se refire aos contidos, criterios de avaliación, etc., de cada nivel, remitimos ao establecido e indicado na correspondente programación dos respectivos cursos.

En canto aos mínimos esixibles de 1º, 2º e 3º da ESO remitimos aos indicados na correspondente programación dos mencionados cursos.

O alumnado que non supere a materia pendente na convocatoria de maio deberá presentarse á proba extraordinaria de setembro. Para esta convocatoria non se establecerá ningún plan de traballo avaliable polo profesorado. Realizarase unicamente unha proba escrita, que puntuará de 0 a 10, relativa aos contidos e aos mínimos esixibles traballados durante o curso. A nota mínima para o aprobado establecerase en 5 puntos.

2.6 MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Coa selección de materiais e recursos didácticos buscamos:

- A motivación do alumnado.
- A participación activa do alumno/a na aula.
- A atención á diversidade de capacidades e intereses do alumno/a.
- A efectividade dos principios de dinamismo e variación no desenvolvemento da clase.

En concreto, empregaranse os seguintes materiais e recursos:

- **Material de elaboración propia colgado na aula virtual e outro material complementario**

- **Libros de lectura**

Ao inicio de cada curso establecerase unha listaxe de libros de lectura obrigatoria, que será comunicada nas primeiras semanas de clase.

Estableceranse 2 ou 3 libros por cada avaliación de xeito que sexa obrigatorio ler, a elección, 1 deles. Os restantes poderán ser lidos de forma voluntaria.

A maiores, poderá establecerse unha lista máis ampla de libros de lectura voluntaria, que se for recomendable ou preciso poderá ser aumentada sobre a marcha a criterio do profesor/a. O profesor/a de cada grupo ou nivel pautará para o seu alumnado toda esa listaxe de posibles libros de lectura voluntaria. No apartado 2.10. Accións de contribución ao Proxecto Lector desta programación figura unha proposta de listaxe de lecturas voluntarias. Algunha das propostas para este curso son as seguintes:

LECTURAS 2º ESO

1ª AVALIACIÓN Bloque 1 de lecturas LIX actual

2ª AVALIACIÓN Bloque 2 de lecturas LIX clásica (diferentes textos)

3ª AVALIACIÓN Bloque 3 de lecturas LIX actual e outros relatos

LECTURAS 4º ESO

1ª AVAL – NOVELA ACTUAL (galega ou tradución)

2ª AVAL – NOVELA CLÁSICA (da época correspondente ao período literario de estudo)

3ª AVAL - SOCIOLINGÜÍSTICA (novela ou teatro que toque algún aspecto da sociolingüística traballada na aula)

Achégase un anexo co plan lector detallado e coas propostas de lecturas para o curso para todos os grupos.

Ademais contaremos con todos os recursos que poidan facer da aprendizaxe un proceso significativo para o alumnado. Así contemplaremos o uso de:

- Biblioteca do centro e de aula.
- Todos os recursos que se poidan obter coas TIC e coa Aula Virtual persoal:
  - Listaxes de páxinas que nos remiten a distintas webs, blogs, audios, vídeos... que conteñen exercicios, actividades ou propostas para buscar información, seleccionala, analizala e extraer as conclusións pertinentes.

    https://linguakit.com/gl/
    https://cadernodelingua.wordpress.com/tag/rosa-salgueiro/
    http://napuntadalingua.rosasalgueiro.com/lingua.htm
    http://www.blogoteca.com/profesgalegas/
    http://www.aelg.org/PalabraAudiovisual/
    http://consellodacultura.gal/
    http://consellodacultura.gal/arquivos/asg/anosafala.php
    http://www.ghastaspista.com/historia/
    http://www.ogalego.eu/exercicios_de_lingua/indice.htm
    http://www.linguagalega.org/lingua/lingua.html
    https://www.edu.xunta.es/espazoAbalar/sites/espazoAbalar/files/datos/1296813709/contido/Galego/indice.htm
    https://gl.wikibooks.org/wiki/Curso_de_lingua_galega
    http://www.xente.mundo-r.com/anvi/
    https://gl.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Curso_de_lingua_galega
    http://atallolongo.blogspot.com.es/p/lingua-1-bac.html
    http://coordinadoraendl.org/aletramiuda/index.php?art=art4_n1.html
    http://www.coordinadoraendl.org/limiar.php
    http://www.galego.org/biblioteca.html
    http://remexer.com/ies/
    http://www.lingua.gal/recursos/para-aprender-o-galego/_/aprendelo/contido_0020/lexico-especifico
    http://www.usc.es/gl/servizos/snl/terminoloxia/biblio-term_cron.html
    https://www.educaplay.com/
    https://vimeo.com/166844019(a lingua na rúa)
    https://vimeo.com/166817289 (videoremix Irmandades da Fala)
    https://www.facebook.com/illabufarda/posts/982507838534515(Que que son as Irmandades da Fala)
    http://www.crtvg.es/tvg/a-carta/programa/os-outros-feirantes

http://www.crtvg.es/tvg/a-carta/eirado-3-temporada-01-10-2011http://academia.gal/
http://ilg.usc.es/
http://www.agal-gz.org/corporativo/

- Presentacións en formato odp cos mapas conceptuais dos contidos que vaian ser presentados ou revisados para a súa posterior avaliación.
- Arquivos de audio e vídeo para traballar a comprensión e expresión oral, escrita e mesmo literaria.
- Bibliotecas virtuais que esixan un elemental manexo.

http://bvg.udc.es/
http://tradutoresgalegos.com/bivir.html

- Tradutores e correctores en rede

Tradutor OpenTradapertium español <-> galego. Universidade de Vigo
http://sli.uvigo.es/tradutor/index.html
Tradutor gaio. Xunta de Galicia
http://tradutorgaio.xunta.gal/TradutorPublico/traducir/index
Ortogal (corrector de galego). Universidade de Vigo
http://sli.uvigo.es/corrector/

- Normas e dicionarios

Normas ortográficas e morfolóxicas do idioma galego. Real Academia Galega
http://academia.gal/documents/guest/Recursos/normas_galego05.pdf
Dicionario da Real Academia Galega
http://academia.gal/dicionario#inicio.do
Dicionario Xunta de Galicia / Editorial Ir Indo
http://digalego.xunta.gal/digalego/Html/index.php
Dicionario Estraviz
http://www.estraviz.org/
Volga: Vocabulario Ortográfico da Lingua Galega. Real Academia Galega
http://academia.gal/recursos-volg
Dicionario de dicionarios da lingua galega
http://sli.uvigo.es/ddd/index.html
Dicionario de pronuncia da lingua galega
http://ilg.usc.es/pronuncia/

- Todo tipo de prensa e de publicacións dixitais

http://codigocero.com/
http://www.galiciaconfidencial.com/
http://galiciae.com/gl

http://praza.gal/
http://www.sermosgaliza.gal/
http://www.disquecool.com/
http://tanxente.com/
http://www.galiciahoxe.com/

- Textos específicos fotocopiados.
- Recursos fotocopiables con actividades de reforzo e ampliación.
- Recursos fotocopiables con fragmentos de lecturas complementarias para traballar a comprensión lectora.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.
- Fragmentos de obras literarias (narrativa, escolmas poéticas, textos dramáticos...)
- Textos producidos polo propio alumnado.
- Dicionarios.
- Encontros con escritores e escritoras para falar sobre obras literarias.
- Asistencia a conferencias ou debates.
- Asistencia a proxeccións de cine, representacións teatrais relacionadas coa cultura galega, rutas literarias, visitas a museos etc.

2.7 MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

O feito diferencial que caracteriza a especie humana é unha realidade insalvable que condiciona todo proceso de ensino-aprendizaxe. En efecto, o alumando é diferente no seu ritmo de traballo, estilo de aprendizaxe, coñecementos previos, experiencias etc. Todo iso sitúanos aos docentes na necesidade de educar en e para a diversidade.

Para atender a diversidade disponse de dous tipos de vías ou medidas: medidas ordinarias ou habituais e medidas específicas ou extraordinarias. As medidas específicas son unha parte importante da atención á diversidade, pero deben ter un carácter subsidiario. As primeiras e máis importantes estratexias para a atención á diversidade adoptaranse no marco de cada centro e de cada aula concreta.

O profesorado, facendo uso da súa autonomía, adaptará as propostas dos protocolos sobre atención á diversidade elaborados pola Consellería de Educación á realidade e necesidades do alumnado do centro.

O tipo de necesidades que en xeral presenta o noso alumnado, as pautas e protocolos xerais, legais e organizativos que teremos en conta, e a resposta educativa que temos previsto ofrecer, se nos for posible, exponse no seguinte cadro:

NECESIDADES DO ALUMNADO	MEDIDAS DE RESPOSTA EDUCATIVA NO IES	PROTOCOLOS DA CONSELLERÍA DE EDUCACIÓN E OUTRAS	COORDINACIÓN OUTRAS INSTITUCIÓNS
N. EDUCATIVAS ESPECIAIS			
Discapacidade intelectual	***B, D, E, F, I, J, K, M**	"Orientacións e respostas educativas: alumnado con discapacidade intelectual" http://www.edu.xunta.es/portal/node/3644	Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria: Contratos Programa
Discapacidade motórica	**B**	"Orientacións e respostas educativas: alumnado con discapacidade motora" http://www.edu.xunta.es/ftpserver/portal/DXC/libros/motora.pdf	Pautas do EOE da Coruña
Discapacidade sensorial	**B, C**	"Protocolo para a atención educativa ao alumnado con discapacidade auditiva" https://www.edu.xunta.gal/portal/node/27080	Pautas do EOE da Coruña
Trastornos xeneralizados do desenvolvemento (TEA) **Síndrome Asperger**	**B**	"Orientacións e respostas educativas: alumnado con trastornos xeneralizados do desenvolvemento" http://www.edu.xunta.es/portal/node/3655 http://www.edu.xunta.es/portal/node/3703	ASPERGA A Coruña http://www.asperga.org/
Trastornos graves de conduta	**A, B, L**	Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria: http://www.edu.xunta.gal/portal/convivencia http://www.edu.xunta.gal/portal/Educonvives.gal	Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria: Contratos Programa
N.ESPECÍFICAS DE APOIO EDUCATIVO			
Altas capacidades	**A, B, C, I**	Sobredotación intelectual" http://www.edu.xunta.es/portal/node/3700 "Orientacións e respostas educativas: alumnado con sobredotación intelectual" http://www.edu.xunta.es/portal/node/3630 http://www.edu.xunta.gal/portal/diversidadeorientacion/141/145/144	Coordinación con ASAC Pautas do EOE da Coruña
TDAH	**A, B, C, E, I, K, N**	Terase en conta o establecido no punto 8.1, Anexo 1, apartado 8.1.2 de Prevención e intervención dentro da aula do "Protocolo de consenso sobre TDAH na infancia e na adolescencia nos ámbitos educativo e sanitario": http://www.edu.xunta.es/portal/node/13546	-Orientacións da Asociación Compostelá de nenos/as con TDAH: http://www.acnhsantiago.org/
Dislexia	**A, B, C, D, E, I**	"Orientacións e respostas educativas: alumnado con trastornos da aprendizaxe": https://www.edu.xunta.gal/portal/node/3656	-Orientacións da Asociación de Dislexia: http://www.agadix.es/

			-Orientacións EOE da Coruña -Anexo XI, proposta do DO
Incorporación tardía (alumnado estranxeiro de recente incorporación)	**D, E, F, G, H, I, J, K, M, O**	"Alumnado de incorporación tardía (procedente do estranxeiro)": http://www.edu.xunta.gal/portal/diversidadeorientacion/141/145/146	-UTS do Concello
Necesidades específicas de aprendizaxe	**A, B, C, D, E, F, I, J, K, M, N, O**	"Orientacións e respostas educativas: alumnado con trastornos da aprendizaxe" http://www.edu.xunta.es/portal/node/3656 http://www.edu.xunta.gal/portal/diversidadeorientacion/141/145/409	-UTS do Concello -Contratos programa
DESVANTAXESOCIOEDUCATIVA			
Ambientes desfavorecidos/marxinais	**A, B, C, D, I, J, L, N, O**	"Alumnado con necesidades específicas de apoio educativo por condicións persoais ou de historia escolar": http://www.edu.xunta.gal/portal/diversidadeorientacion/141/145/410 Instituto Galego para a Xestión do Terceiro Sector Igaxes3 http://www.igaxes.org/?lang=es	-UTS do Concello
Etnia xitana	**B, D, E, I, Ñ, O**	Programas e plans: http://www.edu.xunta.gal/portal/diversidadeorientacion/141/412 http://www.edu.xunta.gal/portal/node/3791	https://www.gitanos.org/galicia/santiago_de_compostela/
ATENCIÓN EDUCATIVA POR ENFERMIDADE			
Atención educativa domiciliaria	**B, P**	"Protocolo de atención educativa domiciliaria": http://www.edu.xunta.gal/portal/Educonvives.gal http://www.edu.xunta.gal/portal/node/17722	
Atención educativa hospitalaria	**B, Q**	http://www.edu.xunta.gal/portal/Educonvives.gal	

CADRO DE EQUIVALENCIAS DAS MEDIDAS DE RESPOSTA EDUCATIVA NO IES	
A	Axenda escolar
***B**	Seguimento titorial do rendemento
C	Reforzo educativo
D	Exención da 2ª Lingua Estranxeira / Programa de lectoescritura
E	Apoio fóra / dentro da aula do profesorado de PT
F	ACS
G	Grupos de adquisición de linguas
H	Grupos de competencia curricular

I	Agrupamentos flexibles
J	Integración da materias en ámbitos
K	PMAR
L	Programa de HHSS
M	Sen programa aínda determinado
N	Sen programa aínda determinado
Ñ	Non contamos con alumnado este curso
O	Desenvolvemento das Competencias clave
P	Atención educativa domiciliaria
Q	Atención educativa hospitalaria

Outros protocolos da Xunta que se poden ter en conta:

- I Plan de actuacións para a Igualdade nos centros educativos de Galicia 2016-2020.
- Protocolo de identidade de xénero.
- Protocolo de Protección de datos.
- Protocolo para a prevención e o control do absentismo escolar en Galicia.
- Protocolo de Urxencias Sanitarias.

2.7.1 Agrupamentos flexibles/grupos pequenos

Os agrupamentos flexibles, en cada un dos niveis, rexeranse polas programacións correspondentes do respectivo nivel. A atención á diversidade virá dada, neste caso, por un seguimento máis persoal do alumnado, adaptando e escollendo o material de traballo de acordo coas súas posibilidades e o seu ritmo de aprendizaxe e, en todo caso, centrándonos unicamente nos mínimos esixibles e naquelas competencias e usos lingüísticos, orais e escritos, que se consideren básicos e fundamentais para poder superar con garantías o correspondente nivel. Este curso, non hai agrupamentos ao haber xa grupos pequenos.

2.7.2 Reforzo da alfabetización dixital en lingua galega en 1º ESO

Os grupos de reforzo de alfabetización dixital constitúen unha achega para dar resposta ás necesidades de mellora da competencia dixital e comunicativa do alumnado (especialmente a competencia en comunicación oral) postas de manifesto a través dos datos sociolingüísticos achegados polo PLC e tamén reflectidas nas propostas de mellora das nosas memorias de departamento de cursos anteriores.

O reforzo afectará a primeiro de ESO (por ser o nivel no que se viñan detectando maiores dificultades) e plasmarase nos agrupamentos que a organización do centro permita e de acordo coas directrices da Xefatura de Estudos.

O alumnado será derivado aos grupos de reforzo polo profesorado dos grupos ordinarios correspondentes, unha vez detectadas as necesidades de reforzo e limitando o número de asistentes a un máximo de 8 persoas.

Na hora de reforzo traballaranse, de xeito coordinado co profesorado dos grupos ordinarios de referencia, os estándares de aprendizaxe e os mínimos correspondentes ao bloque 1 (*Comunicación oral. Escoitar e falar*), así como os mínimos do bloque 3 (*Funcionamento da lingua*) referidos ao léxico dos campos semánticos establecidos na táboa do anexo 1 desta programación didáctica ademais da alfabetización dixital básica.

No noso caso, o grupo de reforzo de 1º ESO está impartido pola mesma profesora de Lingua galega dos grupos de referencia e este alumnado, que non asistirá á materia de Segunda lingua estranxeira: francés, poderá recibir non só apoio naqueles elos fracos que a docente detecte na aula ordinaria, senón que tamén será formada en alfabetización dixital que permita que este alumnado, normalmente con moitas dificultades para o traballo autónomo, poida, no caso de termos que vivir unha situación de semipresencialidade ou de traballo telemático total, seguir as clases en liña e realizar todas as tarefas correspondentes aos contidos mínimos de xeito virtual na aula correspondente de cada materia.

Deste xeito, este curso a programación estará máis encamiñada a tarefas básicas como manexo da aula virtual, redacción de correos electrónicos, participación en chats e blogues académicos e outras destrezas básicas para poder avanzar de xeito guiado virtualmente: axenda de entregas de tarefas, realización de actividades en aula virtual, creación de documentos en diferentes formatos (fotografía ou documento de procesador de textos en pdf), boas prácticas na rede (uso de documentos sen dereitos de autor), buscas optimizadas, boas prácticas na rede, creación de portfolio dixital, etc.

Deste xeito, durante estas clases de refozo, que serán impartidas en lingua galega, farase un reforzo daqueles puntos fracos que se detecten neste alumnado para que non perdan o ritmo do resto do grupo de referencia en canto ao manexo das ferramentas básicas.

2.7.3 Actividades de reforzo e ampliación

Van dirixidas a:

-Alumnado con dificultades de aprendizaxe, por carecer de motivación ou por outros motivos que poidan presentar.

-Alumnado con nivel de motivación maior, que permita un tratamento máis ampliado de certas cuestións.

No primeiro caso seleccionaranse actividades sinxelas, que fagan fincapé nos conceptos e competencias clavee tendo como referencia os mínimos esixibles. As referencias en cada unidade didáctica a aspectos xa tratados nas anteriores serán consideradas como unha medida de reforzo de grande importancia.

No segundo caso irán encamiñadas á realización de traballos de ampliación, de carácter voluntario, con actividades atractivas e que normalmente están fóra do tratamento dos contidos que se fan na aula.

No anexo II desta programación presentamos dous modelos de rúbricas, un para avaliar a diversidade individual e outro para avaliar a diversidade no grupo, que poden ser tomadas como referencia para planificar algunhas medidas de atención á diversidade comprendidas dentro deste apartado.

2.7.4 Adaptacións curriculares significativas

Enténdese por Adaptación Curricular Significativa (ACS) a proposta curricular específica para alumnado con necesidades específicas de apoio educativo (ACNEAE). Nesta proposta introdúcense modificacións significativas dos elementos prescritivos do currículo común e pode afectar a unha, varias ou todas as áreas.

O deseño e desenvolvemento das ACS é responsabilidade do profesorado que imparte a materia, coa colaboración do Departamento didáctico e co asesoramento do Departamento de Orientación do centro. O alumnado será avaliado en función dos logros establecidos na súa ACS.

2.7.5 Programas de recuperación

Para o alumnado que promocione coa materia suspensa de cursos anteriores, establecerase un programa para a recuperación das aprendizaxes desa materia, baseado nos mínimos esixibles do curso. Dado que o profesorado do Departamento non ten asignación horaria específica para esta función, o programa consistirá nas medidas programadas no apartado 2.5 desta programación ("Recuperación das materias pendentes").

2.7.6 Programas específicos personalizados para alumnado repetidor

O departamento, a través do profesorado afectado, establecerá os programas que correspondan despois da análise individualizada da marcha académica do alumnado repetidor nos cursos da ESO, ao que se procederá durante o primeiro trimestre. O departamento, o profesorado que imparta a materia e o profesorado titor actuarán en permanente coordinación en todo o relativo á marcha académica do alumnado repetidor, sempre segundo as directrices que determinou a Comisión de Coordinación Pedagóxica xunto coa Dirección. Algunhas das medidas que se poderán adoptar son:

-Revisión e seguimento periódico específico das tarefas escolares.

-Simplificación das tarefas, se o ritmo de aprendizaxe o fai preciso, tomando como referencia os mínimos esixibles.

-Comunicación continua co profesor/a titor/a en todo o relativo ao rendemento académico e actitudes deste alumnado e comunicación estreita coa familia.

2.8 ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

2.8.1 Obxectivos

A programación das actividades extraescolares e complementarias terá os seguintes obxectivos, algúns deles coincidentes con algunhas das liñas xerais de actuación recollidas no PLC:

- Reforzar os contidos traballados na aula.
- Motivar o alumnado para a aprendizaxe da materia.
- Potenciar a relación da materia co contexto social.
- Habilitar espazos formativos e lúdicos de uso da lingua galega.
- Favorecer o uso oral da lingua galega entre a mocidade en contextos formais e informais.
- Fomentar actitudes positivas cara á lingua e a cultura galegas e estimular na mocidade actitudes favorables que se traduzan no aumento do uso da lingua galega.
- Valorar o patrimonio artístico e cultural galego.
- Achegarse dun xeito lúdico á historia e cultura galegas.
- Achegarse de forma activa á vida e obras dos nosos escritores e escritoras.
- Fomentar o gusto polo teatro.
- Poñer en contacto o alumnado con todo tipo de manifestacións culturais en galego (teatro, música, cine etc.) e con persoas que constitúan referentes de fidelidade lingüística e compromiso co idioma nos máis diversos ámbitos sociais: música actual, deporte, cinema, tecnoloxías etc.
- Familiarizar o alumnado con ámbitos culturais prestixiosos e modernos que se expresen en galego.
- Fomentar a lectura en galego a través da empatía proporcionada polo contacto directo e o intercambio de vivencias con escritores e escritoras.
- Crear espazos de opinión e de lecer relacionados coa lectura en galego e fomentar as relacións persoais a través dela.
- Facilitar a integración lingüística do alumnado non galegofalante.
- Implicar o Centro nas distintas propostas que no ámbito da dinamización da lingua e cultura galegas se desenvolvan desde órganos específicos de longo alcance (concello, radio...).
- Afondar na visión da lingua galega como vehículo de comunicación dentro da lusofonía, mostrando que a lingua galega ten utilidade e que pode abrir portas profesionais, laborais, amizades etc.

- Romper o prexuízo do galego como lingua sen utilidade achegando unha visión máis ampla a través do contacto coas músicas que se están facendo actualmente en Galicia, Portugal e Brasil, principalmente.
- Potenciar a expresión creativa do alumnado, utilizando como vehículo de expresión a lingua galega.

2.8.2 Actividades

As actividades están contempladas maioritariamente dentro do horario escolar e a súa realización dependerá dos recursos dos que dispoña o departamento, así como da oferta de cada curso. O departamento proponse realizar varias das seguintes actividades complementarias:

-Asistencia a charlas de autores/as galegos/as.

-Asistencia a charlas ou obradoiros relacionadas coa sociolingüística.

-Participación en recitais poéticos.

-Contacontos.

-Asistencia a obradoiros de escritura, creación…

-Actividades culturais da Semana das Letras Galegas.

-Letras Galegas 2021: aínda por determinar.

-Asistencia a representacións teatrais, diferidas ou, no seu defecto, webseries, LGX15...

-Asistencia a proxeccións cinematográficas en galego.

-Organización, en colaboración co Departamento de L. castelá e co EDLG de posibles visitas a Rianxo e á Pobra do Caramiñal para achegarse ás figuras de Castelao, Manuel Antonio, Dieste e Valle-Inclán.

-Participación en colaboración co EDLG na *radio na escola* sempre que sexa posible.

-Participación en colaboración co EDLG no *blog Palabras na area.*

-Colaboración nos programas de dinamización da lingua galega (Departamento de Educación do Concello de Malpica), sempre que se propoñan.

-Colaboración coa *Axenda escolar feminista* (Asemblea de Cooperación pola paz e Agareso) ou calquera outra entidade local, como a Asociación Visibles.

-Coordinación e participación, en colaboración coa biblioteca, nun ou varios clubs de lectura, que este ano serán vía Telegram e Wébex.

-Participación e colaboración nas actividades programadas polo Equipo de Dinamización da Lingua Galega (EDLG).

-Participación en actividades organizadas por vicedirección, biblioteca, ou interdepartamentais sempre que resulten de interese para a materia.

De momento, unicamente podemos concretar e temporalizar as seguintes actividades:

-Concurso Letras terroríficas polo tempo do Samaín, proposto pola biblioteca.

-Obradoiros *Igualdade,* propostos cada ano pola Asociación Visibles.

-Tíralle da lingua, con participación dun vídeo nesta edición.

-*Club de lectura*, que se poñerán en marcha a partir de novembro.

-*Correlingua 2023 (sempre que exista a convocatoria).*

-*Letras galegas 2023* (todos os cursos a partir de propostas dos departamentos).

-*Visita a algún centro co que existiu intercambio postal (Allariz ou Milladoiro).*

2.9 ACCIÓNS DE EDUCACIÓN EN VALORES E DE CONTRIBUCIÓN AO PLAN DE CONVIVENCIA

Consideramos fundamental ter en conta a idea de transversalidade como forma de relacionar os contidos da materia cos doutras, considerando os valores e as actitudes implícitos nestes contidos. O propósito é contribuír a que a educación dos estudantes se leve a cabo cunha maior unidade de criterio entre as distintas materias, o que pode lograrse prestando atención, ao presentar a organización do proxecto curricular, a aqueles contidos que posúen carácter interdisciplinar.

O enfoque xeral da educación en valores debe estar implicado no proxecto de todo o centro e interrelacionado co resto dos membros da comunidade educativa (nais e pais, institucións...) tendo como finalidade os catro eixes básicos da educación: Aprender a coñecer, Aprender a facer, Aprender a vivir cos demais e Aprender a ser.

O talante co que se ha de enfocar o desenvolvemento dos valores debe ser integrador, é dicir, non deben ser entendidos como "engadidos"ao currículo nin como "materias illadas" que supoñan a elaboración de novos contidos; moi ao contrario, deben servir como vía para adoptar perspectivas múltiples que abran camiño e permitan dirixir e "enfocar" as competencias de modo máis completo e eficaz.

Incluímos a educación en valores en diversas categorías:

1. Educación moral e cívica	Pretende educar no pluralismo, nas seguintes direccións: -O respecto pola autonomía dos demais. -A igualdade de trato e non discriminación. -O diálogo como forma de solucionar diferenzas. -A aprendizaxe dos valores que sustentan a liberdade, a xustiza, a igualdade, o pluralismo político, a paz, a democracia e o respecto aos dereitos humanos.

2. Educación para a paz	Persegue: -Xerar posicións de defensa da paz mediante o coñecemento de persoas e institucións significativas. -A prevención de calquera forma de violencia, racismo ou xenofobia. -A aprendizaxe da prevención e resolución pacífica de conflitos nos ámbitos persoal, familiar e social e a preferencia pola solución dialogada de conflitos. -O rexeitamento da violencia terrorista e de calquera tipo de violencia.
3. Educación para a saúde e a calidade de vida	Pretende: -Adquirir un coñecemento progresivo do corpo, das súas principais anomalías e enfermidades, e a forma de previlas e curalas. -Desenvolver hábitos de saúde
4. Educación para a igualdade entre os sexos	Ten como obxectivos: -Desenvolver a autoestima e a concepción do propio corpo como expresión da personalidade. -A igualdade efectiva entre homes e mulleres. -A prevención da violencia de xénero. -A evitación de comportamentos e de contidos sexistas. -A evitación dos estereotipos que supoñan discriminación por razón de orientación sexual ou de identidade de xénero, favorecendo a visibilidade da realidade homosexual, bisexual, transexual, transxénero e intersexual. -Analizar criticamente a realidade e corrixir xuízos sexistas.
5. Educación ambiental	Pretende: -Comprender os principais problemas ambientais. -Adquirir responsabilidade ante o medio.
6. Educación sexual	Os seus obxectivos son: -Asimilar información suficiente e científica sobre todos os aspectos relativos á sexualidade. -Consolidar actitudes de naturalidade no tratamento de temas relacionados coa sexualidade.
7. Educación do consumidor	Pretende: -Adquirir esquemas de decisión que consideren todas as alternativas e efectos individuais e sociais de consumo. -Desenvolver un coñecemento dos mecanismos do mercado, así como dos dereitos do consumidor.
8. Educación para o lecer	Pretende: -Promover a valoración da literatura como medio de expresión dos sentimentos do ser humano e como fonte de pracer que pode alegrar e enriquecer os momentos de lecer. -Fomentar o pracer de ler, a lectura como actividade gratificante e enriquecedora.
9. Educación viaria	Pretende: -Desenvolver hábitos de respecto polas normas de circulación. -Crear actitudes de prevención e fomentar o comportamento responsable nas vías públicas.

10. Emprendemento	Pretende: -Fomentar a participación do alumnado en actividades que lle permitan afianzar o espírito emprendedor a partir de aptitudes como a creatividade, a autonomía, a iniciativa e o traballo en equipo, a confianza nun mesmo/a e o sentido crítico.

No desenvolvemento dos contidos da nosa materia é difícil incluír os valores en todas as categorías citadas. Non debe sorprender, polo tanto, que os valores propostos estean só nalgunhas delas. A seguir relacionamos os contidos de lingua galega e literatura coa educación en valores.

1. Educación moral e cívica

-A tipoloxía textual, sobre todo a argumentación e a exposición, propiciarán a receptividade, o interese e o respecto polas opinións alleas expresadas a través da lingua oral e escrita. Tomar conciencia da importancia da arte de convencer para facilitar a convivencia.

-Lingua e sociedade. Estes contidos axudarán a recoñecer a lingua galega como a propia de Galicia e a valorar as linguas como produto das circunstancias históricas, políticas e culturais. Preténdese unha valoración xusta e equilibrada dos diversos pobos e culturas, evitando tópicos que atentan contra a dignidade humana. Mediante o respecto pola diversidade lingüística da Península acadaremos unha actitude de comprensión e tolerancia cara ás opcións lingüísticas non coincidentes coa propia.

2. Educación para a paz

-A comunicación humana: destácase a importancia fundamental que ten nas nosas vidas poder comunicarnos cos demais e romper todo tipo de barreiras a través da lingua.

-A lírica medieval galego-portuguesa: a convivencia lingüística entre ambos os territorios. Neste período de progreso, riqueza e paz, os señores feudais puideron esquecer a guerra e dedicarse a outros mesteres máis relacionados co lecer e coa cultura.

3. Educación para a saúde e a calidade de vida

-Nalgunhas actividades de reforzo de competencias, así como a través de diversas lecturas ou textos orais, dentro dos bloques de comunicación oral e comunicación escrita, traballaranse contidos relacionados coa saúde e a calidade de vida.

4. Educación para a igualdade entre os sexos

-A poesía lírica expresa os sentimentos e emocións do/a poeta e ensínanos a valorar a dignidade persoal, a propia e a dos demais.

-A Rosalía "feminista": os artigos xornalísticos, o *Conto gallego*, o prólogo de *Follas novas* (e a epígrafe «As viudas dos vivos e as viudas dos mortos») serven para proporcionar unha reflexión sobre a discriminación sexual.

-Diversas obras de lectura propostas polo departamento inciden na igualdade entre os sexos.

5. Educación ambiental

-A literatura de Rosalía, Pondal, Cabanillas... fainos amar e respectar a natureza como un dos bens máis prezados do ser humano e da nosa comunidade.

-Diversas obras de lectura propostas polo departamento inciden na educación ambiental.

6. Educación sexual

-Débese interpretar o compoñente erótico das cantigas ou doutros poemas de temática amorosa.

-Diversas obras de lectura propostas polo departamento inciden na educación sexual.

7. Educación do consumidor

-O estudo dos medios de comunicación dá pé para espertar o espírito crítico ante as mensaxes que a publicidade emite.

8. Educación para o lecer

-Os temas de literatura, as lecturas na aula, as obras de lectura obrigatorias e, especialmente, as obras de lectura voluntarias propostas polo profesorado, así como a participación en clubs de lectura, fomentan o hábito lector como fonte de pracer e como actividade gratificante e enriquecedora.

9. Educación viaria

-Existen actividades específicas de léxico relacionadas coa educación viaria, así como a análise de textos xornalísticos informativos ou de opinión que traten esta temática.

10. Emprendemento

-Algunhas das actividades que favorecen o emprendemento dentro da nosa programación son: a participación en proxectos de clase ou de Dinamización Lingüística, en obradoiros de creación literaria, concursos literarios, no concurso radiofónico de teatro lido, no club de debate etc.

Por outro lado contribuiremos ao Plan de Convivencia do noso IES colaborando coas súas directrices e tamén na coordinación de actuacións conxuntas dos ámbitos implicados e relacionadas coa mellora da convivencia. Colaboraremos así mesmo nas actividades que fomenten a educación en valores promovidas desde vicedirección, a ANPA, a biblioteca ou outros departamentos: Día internacional contra a violencia de xénero, Día internacional da muller, Día da paz, Día dos dereitos humanos, Día mundial do ambiente etc.

2.10 ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PROXECTO LECTOR

O obxectivo do proxecto lector é cumprir a lexislación vixente que establece de maneira obrigatoria que todos os departamentos deseñen medidas para o fomento da lectura. Ademais, debe pretender formar lectores competentes. Nesta liña, o noso departamento contribuirá coas seguintes accións:

- Establecemos libros de lectura obrigatoria, para o seu posterior comentario e debate, en todos os niveis e en todas as avaliacións do curso (apartado 2.6: Materiais e recursos didácticos).
- Para a fixación das lecturas obrigatorias seguiremos as suxestións propostas na CCP polo Equipo de Biblioteca:

  Interdisciplinariedade: posibilitar que unha mesma lectura sexa aproveitada por varios departamentos.

  Non simultaneidade nos distintos grupos: sempre que sexa posible cambiaremos a orde de lectura, de xeito que non todos os grupos dun mesmo nivel lean no mesmo trimestre o mesmo libro.

  Optatividade: propoñemos diferentes libros para escoller en cada avaliación: 2 ou máis lecturas en todos os cursos de ESO, segundo o nivel.

  Mantemento das lecturas que funcionan ben durante un mínimo de dous anos.

  Inclusión dalgunhas das obras descartadas nas listaxes de lecturas voluntarias, que sempre poderán coller da biblioteca escolar e municipal.
- Establecemos unha lista de libros de lectura voluntaria. Para que o alumnado poida desenvolver os seus gustos lectores cun criterio propio, ademais de que o departamento elixa a/s mesma/s lectura/s de carácter obrigatorio por nivel para todo o alumnado, tamén lles ofreceremos listaxes de libros adecuados ao seu nivel para que escollan con liberdade as lecturas que lles resulten máis atraentes.
- O alumnado dos primeiros cursos dedicará en varias das sesións lectivas entre 10 e 15 minutos a ler de maneira comprensiva diferentes textos. Logo, unha vez rematada a lectura, co obxecto de avaliar a comprensión do texto, o alumnado realizará as tarefas establecidas.
- Utilizamos semanalmente a lectura de diferentes tipos de textos, literarios e non literarios, ao mesmo tempo que realizamos a súa análise estilística e lingüística.
- Intentaremos crear, en colaboración coa biblioteca, unha “biblioteca de aula”, cun espazo para diversas obras de lectura:
  1. Lecturas que resulten atractivas tendo en conta a idade, de xeito que o alumnado lector poida ter a man libros que lle permitan continuar a súa afección e que o alumnado non lector poida desenvolver un certo gusto pola lectura.
  2. Libros específicos para paliar deficiencias ortográficas, de comprensión e de expresión.
  3. Libros axeitados para alumnado con necesidades educativas especiais.

4. Libros que sirvan de apoio ao profesorado para incluír nas súas clases minutos dedicados á lectura.
5. Libros para, nos momentos libres, ter sempre unha lectura a man.

- Dinamizaremos, en colaboración coa biblioteca, todas as propostas de animación á lectura que poidan ser levadas a cabo, tanto presencial coma virtualmente.
- Procurarase que todos os niveis acudan a una charla dun escritor ou escritora.
- Sempre que sexa posible o alumnado asistirá a representacións teatrais.
- O departamento implicarase e participará en todos aqueles actos que desde a biblioteca, EDL, vicedirección… se fagan destinados ao fomento da lectura.
- O departamento, co obxectivo de fomentar o hábito lector, coordinará un ou máis clubs de lectura. Estes clubs son motivadores para o alumnado porque lles ofrecen a posibilidade de comunicarse cos seus iguais e a oportunidade de compartir gustos, inquedanzas, emocións e opinións sobre as lecturas.

Na memoria de fin de curso o departamento avaliará a contribución ao Proxecto Lector, analizando o desenvolvemento e o cumprimento das medidas propostas para melloralas ou, se fose preciso, corrixir as súas deficiencias.

2.11 ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PROXECTO LINGÜÍSTICO

O PLC do noso IES aséntase en tres obxectivos principais:

1. Facer da lingua galega un elemento de cohesión da comunidade.

2. Desenvolver a *Lei de Normalización Lingüística 3/1983* e, máis concretamente, o *Decreto 79/ 2010*, do 20 de maio, *para o plurilingüismo no ensino non universitario de Galicia.*

3. Promovera mellora da competencia lingüística do alumnado, mediante actuacións coordinadas de todos os departamentos.

Para contribuír ao logro deses obxectivos, desde o noso departamento colaboraremos coas seguintes accións:

- Planificaremos actividades e apoios que posibiliten a integración lingüística do alumnado non galegofalante.
- Promoveremos a produción lingüística oral e escrita do alumnado (concurso radiofónico de teatro lido, club de debate, concursos literarios...).
- Fomentaremos actitudes positivas do alumnado cara á lingua galega incidindo no seu valor identitario e funcional.
- Trataremos os estereotipos e prexuízos referentes ás linguas e os seus falantes de xeito transversal, animando a que se faga en todas as materias, a partir dos textos empregados na aula e das biografías lingüísticas dos discentes.

- Garantiremos unha oferta de materiais didácticos de calidade e en soportes diversos que fagan atractivo o proceso de aprendizaxe.
- Planificaremos actividades (en colaboración cos demais departamentos e a biblioteca) para dar visibilidade e valorar a riqueza lingüística e multicultural do centro.
- Colaboraremos na elaboración e posta en marcha dun proxecto TIL (Tratamento Integrado das Linguas) no curso 20/21, que continuará en vindeiros cursos.
- Deseñaremos e desenvolveremos (en colaboración cos demais departamentos do centro) proxectos que permitan asociar a lingua galega coas ciencias e as tecnoloxías, así como con diferentes iniciativas actuais de usos sociais en ámbitos que impliquen a mocidade ou próximos a ela.
- Recompilaremos e compartiremos, en colaboración co EDLG, páxinas de información, producións, materiais e apoios didácticos en que se empregue a lingua nas distintas materias, co obxectivo de que todos os departamentos privilexien, dentro dos proxectos interdepartamentais, as fontes dixitais en galego e as producións orais planificadas nesta lingua.
- Planificaremos, en colaboración co EDLG e cos demais departamentos, unha ampla presenza de actividades complementarias e extraescolares a través de xornadas, debates, obradoiros... de persoas que constitúan referentes de fidelidade lingüística e compromiso co idioma nos máis diversos ámbitos sociais: música, deporte, cinema, tecnoloxías etc.
- Promoveremos o establecemento dun perfil competencial que valore especificamente as linguas propias.

2.12 ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PLAN TIC

En relación co plan de integración das Tecnoloxías da Información e a Comunicación o profesorado do Departamento de Lingua Galega e Literatura integrará nos materiais didácticos e curriculares, así como na metodoloxía, distintas propostas de uso, busca e elaboración de información coas novas tecnoloxías, pois, no mundo actual, a información atópase, en gran parte, en soporte informático.

Algunhas das actividades que na nosa área realizará o alumnado serán:

- Busca de información en internet para tratar de desenvolver no alumnado a capacidade de poder realizar investigacións bibliográficas e de busca de información que estea en soporte informático e sensibilizalo no uso de internet como unha poderosa ferramenta de busca de información.

- Realización de traballos temáticos co obxectivo de dotar os alumnos/as dos coñecementos necesarios para que utilicen as TIC na realización de traballos ou presentacións sobre un tema concreto, podendo incorporar imaxes, gráficos etc.
- Emprego de correctores ortográficos que permitan unha presentación axeitada.
- Emprego de xornais dixitais.
- Actividades con páxinas de poemas musicados e outros contidos literarios.
- Realización de actividades de comprensión e ampliación mediante o uso das TIC, como por exemplo exercicios como os que habitualmente se realizan na aula, pero neste caso co ordenador.
- Uso das TIC para intercambiar información valorando desta forma a importancia do traballo en grupo a través de internet, nomeadamente, na aula virtual.
- Uso das TIC para participar en foros ou blogs de lecturas.
- Uso das TIC para realizar intercambios con alumnado doutros centros.

2.13 INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DE ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE

Para avaliar o proceso de ensino e a nosa práctica docente teremos en conta os indicadores de logro que se relacionan na seguinte táboa. Agrupámolos en catro categorías que resumen os aspectos que consideramos máis significativos da nosa práctica docente:

1. Planificación
2. Metodoloxía
3. Atención á diversidade
4. Seguimento e avaliación

Dimensións	INDICADORES DE LOGRO do proceso de ensino e práctica docente	Escala				
		1	2	3	4	5
1. Planificación	1.1. Programamos a materia tendo en conta os estándares de aprendizaxe.					
	1.2. Programamos a materia tendo en conta os plans e proxectos educativos do centro.					
	1.3. Planificamos as clases de modo flexible deseñando distintas actividades de aprendizaxe en función dos obxectivos e das necesidades do alumnado.					
	1.4. Fixamos un nivel de dificultade adecuado ás características do alumnado.					
	1.5. Organizamos ben o tempo da clase en función das actividades a realizar.					
	1.6. Coordinámonos co resto do profesorado do departamento e do centro (especialmente cos departamentos de linguas) para o tratamento de contidos afíns ou proxectos conxuntos.					
2. Metodoloxía	2.1. Desenvolvemos os contidos de forma ordenada e comprensible para o alumnado.					
	2.2. Conseguimos motivar para favorecer a aprendizaxe do alumnado.					
	2.3. Conseguimos a participación activa e a implicación de todo o alumnado.					

		1	2	3	4	5
	2.4. Propoñemos actividades que favorezan a aprendizaxe autónoma.					
	2.5. Promovemos o traballo cooperativo e mantemos unha comunicación fluída co alumnado.					
	2.6. Incorporamos as TIC's nos procesos de ensino - aprendizaxe.					
3. Atención á diversidade	3.1. Organizamos tarefas e propoñemos logros diferentes en función das características do alumnado.					
	3.2. Propoñemos actividades de maior nivel para o alumnado que acadou os obxectivos en profundidade.					
	3.3. Mantemos, directamente ou a través da titoría, contacto coa familia e contamos co seu apoio e implicación.					
	3.4. Atendemos axeitadamente á diversidade do alumnado.					
4. Seguimento e avaliación	4.1. Realizamos a avaliación inicial para axustar a programación ao nivel do alumnado.					
	4.2. Informamos adecuadamente ao alumnado sobre os criterios, procedementos e instrumentos de avaliación.					
	4.3. Valoramos axeitadamente a observación do traballo e da participación e actitude do alumnado na aula.					
	4.4. Valoramos adecuadamente o traballo cooperativo do alumnado dentro do grupo.					
	4.5. Corriximos e explicamos os traballos e actividades do alumnado e damos pautas para mellorar a súa aprendizaxe.					
	4.6. Empregamos distintos tipos de probas e instrumentos de avaliación.					
	4.7. Favorecemos os procesos de autoavaliación e coavaliación.					
Escala. 1: logro MÍNIMO; 2: logro BAIXO; 3: logro MEDIO; 4: logro ALTO; 5: logro MÁXIMO						

A final de curso recolleremos os resultados e analizarémolos para detectar as nosas fortalezas e debilidades. O obxectivo será introducir propostas de mellora no noso labor docente, que queden reflectidas na programación do curso seguinte.

Os resultados recolleranse nunha táboa similar á que presentamos a continuación.

Curso:	**Táboa de interpretación de datos (proceso de ensino e práctica docente)**			
Dimensión	Nivel de logro	Fortalezas	Debilidades	Propostas de mellora
1. Planificación				
2. Metodoloxía				
3. Atención á diversidade				
4. Seguimento e avaliación				
Observacións:				

2.14 MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

2.14.1 Revisión

No noso departamento, realizaremos a revisión da programación didáctica da seguinte maneira:

-A principio de curso, a avaliación inicial ofrecerá datos valiosos para modificar os aspectos da programación que se consideren oportunos co obxecto de axustarse á realidade do alumnado co que se traballará.

-Nas reunións de Departamento realizarase un seguimento do desenvolvemento da Programación. Nos informes mensuais ou trimestrais do Departamento incluirase un punto sobre o seguimento e grao de cumprimento da programación didáctica, verificándose se se están impartindo os contidos programados e se a temporalización é a adecuada. De non ser así, analizaranse as causas e faranse as correccións pertinentes.

-Cada trimestre, despois de coñecer os resultados do alumnado e de como estes se concretan nas cualificacións, será o momento de facer unha valoración do desenvolvemento da Programación e planificar as accións educativas que se consideren oportunas, co obxectivo de atender de maneira especial os aspectos en que o alumnado presente maiores dificultades. Revisarase se a metodoloxía é eficaz para acadar os obxectivos e se nos procedementos e instrumentos de avaliación utilizados é necesario introducir algunha modificación. Teremos tamén en conta se as medidas e as actividades de reforzo adoptadas para atender a diversidade son as adecuadas.

-A final de curso, avaliaremos a programación didáctica. Para esta avaliación teremos en conta, en primeiro lugar, o grao de cumprimento da propia Programación. En segundo lugar, valoraranse os resultados das avaliacións finais ordinarias do alumnado. Para que a avaliación sexa máis completa, terase en conta o grao de satisfacción do profesorado con ela. Deste proceso extraeranse as propostas de modificación e mellora para a Programación Didáctica do vindeiro curso. Potenciaranse os aspectos que ofrezan mellores resultados e maior satisfacción, ao mesmo tempo que se atenderán especialmente os aspectos en que o alumnado presente maiores carencias ou dificultades. O resultado desta avaliación quedará reflectido na memoria final de curso do Departamento.

2.14.2 Avaliación

Á hora de avaliarmos o cumprimento da programación debemos considerar unha serie de indicadores de logro que tomen en consideración, como mínimo, os seguintes elementos: adecuación ao currículo, consecución dos estándares de aprendizaxe, estratexias metodolóxicas, adecuación dos materiais didácticos, temporalización, avaliación e información á comunidade educativa.

Indicadores de logro para aAVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN	Escala		
	1	2	3
1. O deseño das unidades didácticas, temas ou proxectos a partir dos elementos do currículo foi adecuada.			
2. A secuenciación e temporalización das unidades didácticas, temas ou proxectos foi adecuada.			
3. O grao mínimo de consecución fixado para cada estándar foi adecuado.			

4. Vinculouse cada estándar a un ou varios instrumentos de avaliación.			
5. Seguíronse estratexias metodolóxicas comúns en todo o departamento.			
6. Os materias didácticos empregados resultaron adecuados.			
7. Os libros de texto resultaron adecuados.			
8. As probas de avaliación inicial foron adecuadas.			
9. As lecturas propostas polo departamento para cada curso resultaron adecuadas.			
10. Respectáronse os criterios, instrumentos e pautas establecidas para o proceso de avaliación.			
11. Respectáronse os procedementos e os criterios de cualificación.			
12. Respectáronse os criterios establecidos para o seguimento e a recuperación das materias pendentes.			
13. As probas obxectivas (exames) propostas resultaron adecuadas, tendo en conta o peso dos estándares para cada curso.			
14. Adoptáronse as medidas de atención á diversidade programadas cando foron necesarias.			
15. Deuse a coñecer á comunidade educativa a información básica relativa á programación didáctica, seguindo o procedemento establecido no centro para garantir a súa publicidade.			
16. Informouse ao alumnado dos obxectivos, contidos, criterios de avaliación, procedementos e instrumentos de avaliación e criterios de cualificación do curso correspondente e, de ser o caso, doutras informacións básicas da programación.			
17. Contribuíuse desde a materia ao Plan Lector do centro.			
18. A programación contribuíu adecuadamente á incorporación das TIC no proceso de ensino–aprendizaxe.			
19. O grao de desenvolvemento das actividades complementarias e extraescolares previstas foi o adecuado.			
20. O plan de seguimento e revisión da programación ao longo do curso foi adecuado.			
Escala. 1: logro BAIXO; 2: logro MEDIO; 3: logro ALTO			

A avaliación da programación didáctica permitiranos determinar os puntos fracos e as fortalezas do traballo desenvolto ao longo do curso. Poderemos así analizar os factores que favoreceron o cumprimento da programación ou as causas de non cumprimento, reflexionar sobre as posibles situacións imprevistas acontecidas ao longo do curso e introducir propostas de mellora.

2.14.3 Propostas de mellora

As propostas de mellora reflectidas na memoria de fin de curso 20-21 están relacionadas principalmente cos seguintes aspectos:

1. Maior valoración da oralidade.
2. A mellor adaptación das lecturas ás necesidades e intereses do alumnado.
3. Maior coordinación do profesorado por nivel e mellor reparto de contidos por cursos.

4. Mellor coordinación cos restantes departamentos de linguas, especialmente co de Lingua Castelá, para non repetir contidos.
5. Emprego máis frecuente de estratexias de aprendizaxe cooperativa.
6. Maior implicación no traballo por proxectos interdisciplinario.

Estas propostas quedan xa recollidas na estruturación dos apartados precedentes da presente programación e deste xeito tentaremos corrixilas ao longo do curso.

3. PROGRAMACIÓNS ESPECÍFICAS

3.1 SEGUNDO E CUARTO DE ESO

3.1.1 Obxectivos xerais da etapa para secundaria

• a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
• b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
• c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
• d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.
• e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
• f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.
• g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
• h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.
• i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.
• l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.

	• m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e á súa mellora.
	• n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.
	• o) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.
	• p) Coñecer e valorar a importancia do uso do noso idioma como elemento fundamental para o mantemento da nosa identidade, e como medio de relación interpersoal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que nos comunica con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

3.1. Obxectivos por curso

3.1.1. Obxectivos para segundo de ESO

1. Coñecer as características da linguaxe dos distintos medios de comunicación.
2. Analizar textos orais e escritos de medios de comunicación en formato dixital e en papel, para identificar ideas principais, comprender o contido e procesar a información mediante distintas ferramentas.
3. Distinguir ámbitos diferentes en textos orais, coñecer as súas características e os trazos que os diferencian.
4. Sintetizar e procesar información desde textos orais de distintos ámbitos.
5. Elaborar criterios para analizar criticamente o propósito comunicativo en textos orais diversos.
6. Elaborar argumentacións propias para expoñer o propósito comunicativo dos textos orais.
7. Recoñecer as connotacións en informacións implícitas nun texto oral.
8. Coñecer e aplicar as regras fonéticas e prosódicas que rexen a lingua galega.
9. Amosar coidado e interese por elaborar producións propias con corrección gramática, ortográfica e fonética.
10. Empregar o coñecemento da lingua e os contidos traballados para producir textos orais propios con coherencia, cohesión e corrección. Utilizar con corrección nexos textuais de espazo, oposición e contraste, así como os mecanismos gramaticais e léxicos de cohesión interna.
11. Realizar exposicións orais sobre temas diversos seguindo unha estrutura ordenada e coherente, con soltura.
12. Coñecer e utilizar técnicas TIC que faciliten e axuden a mellorar as exposicións orais planificadas.

13. Elaborar opinións propias sobre temas diversos e expoñelas de maneira argumentada e ordenada en distintos contextos.
14. Participar de modo natural e por iniciativa propia en situacións de comunicación oral diversas: debates, corrección de exercicios, diálogos sobre temas..., expoñendo e argumentando as ideas propias.
15. Coñecer e aplicar técnicas de comunicación oral nas exposicións ou en situacións diversas falando en público, coidando a postura, a modulación da voz, a estrutura do discurso, os medios empregados, etc.
16. Desenvolver estratexias para comprender mensaxes orais e escritas en situacións onde hai dificultades de comprensión.
17. Utilizar recursos dixitais e libros de texto para resolver dúbidas sobre vocabulario ou estruturas lingüísticas necesarias para producir con corrección na lingua galega.
18. Empregar os coñecementos da lingua para comprender e producir textos propios no contexto social no que nos desenvolvemos: diarios, cartas persoais, avisos e solicitudes.
19. Coñecer os elementos fundamentais dos textos instrutivos e expositivos en contexto educativo: webs educativas, dicionarios, glosarios e enciclopedias. Utilizar ese coñecemento para comprender a mensaxe e utilizar as fontes de información con rigor.
20. Identificar e analizar as distintas fortes de información que son base esencial no proceso de adquisición de coñecementos.
21. Realizar lectura comprensiva de textos diversos: identificar ideas principais e secundarias, sintetizar e representar a información, elaborar argumentacións propias sobre o contido, relacionar o texto con experiencias ou outros coñecementos previos.
22. Realizar unha lectura en voz alta co dicción, entoación e ritmo adecuados á situación comunicativa e á súa función.
23. Empregar estratexias metacognitivas para identificar canto e como aprendemos.
24. Coñecer os elementos esenciais e os tipos de noticias que aparecen nos medios de comunicación.
25. Elaborar noticias a partir dun modelo con coñecementos adquiridos.
26. Producir en formato papel ou dixital textos de distinta tipoloxía: cuestionarios, resumos, descrición, narracións e explicacións.
27. Producir textos escritos con un compoñente de goce persoal para comunicar experiencias, ideas e pensamentos.
28. Enriquecer con cada temática o léxico, vocabulario e frases da linguaxe habitual en lingua galega.
29. Empregar con soltura e precisión dicionarios e fontes de consulta para comprender textos, enriquecer o vocabulario e contrastar a fiabilidade das fontes empregadas.
30. Coñecer e empregar as normas que regulan os textos orais e escritos de diversos tipos.
31. Comprender que o uso de normas ortográficas e morfoloxías é necesario para o desenvolvemento da lingua.

32. Coñecer as normas de uso dos signos de puntuación e utilizalos en textos escritos con corrección.
33. Comprender a estrutura de substantivos e verbos para mellorar as habilidades de comprensión e produción lingüísticas.
34. Coñecer os elementos dunha oración desde o punto de vista sintáctico. Empregar este coñecemento para elaborar enunciados, orais e escritos, cun estilo cohesionado e correcto.
35. Realizar autoavaliacións sobre o traballo de maneira realista co obxectivo de mellorar a aprendizaxe.
36. Enriquecer a competencia lingüística co uso das distintas linguas en distintos contextos educativos.
37. Recoñecer a riqueza na diversidade cultural a través das linguas propias de cada pobo.
38. Reflexionar sobre a situación sociolingüística galega desde unha perspectiva social, histórica e xeográfica.
39. Coñecer a historia e as razóns das iniciativas normalizadoras da lingua galegas e describir a situación legal das linguas do Estado español.
40. Identificar e clasificar as variantes diafásicas do galego, recoñecer os trazos da variedade estándar da lingua galega e valorala como variante unificadora, así como apreciar a variante diatópica propia.
41. Ler expresiva e comprensivamente en público textos diversos.
42. Coñecer as características de textos pertencentes a diferentes xéneros e subxéneros, e comparalos sinalando as coincidencias e diferenzas, tanto estruturais coma formais.
43. Coñecer, identificar e interpretar recursos retóricos nos textos literarios.
44. Escribir de maneira autónoma textos de intención estética aplicando os coñecementos dos recursos literarios traballados.
45. Distinguir os trazos da linguaxe cinematográfica, identificalos e analizalos en diferentes obras de cine.

3.1.2. Obxectivos para cuarto de ESO

1. Comprender e interpretar textos propios da comunicación audiovisual, con especial atención aos de carácter argumentativo e publicitario.
2. Comprender e interpretar textos orais de distinta natureza, con especial atención aos de carácter expositivo e argumentativo do ámbito educativo.
3. Escoitar e producir textos orais cunha actitude crítica cara aos prexuízos e aplicando os coñecementos gramaticais para unha mellor expresión.
4. Producir textos orais adecuados á situación e á intención comunicativa, utilizando as estratexias necesarias para falar en público, así como as TIC.
5. Participar activamente en debates propostos sobre temas de interese e valorar a lingua oral como instrumento de relación social.
6. Utilizar técnicas e estratexias que facilitan a lectura comprensiva e crítica de textos.
7. Comprender e interpretar textos propios da vida cotiá, relacionados co ámbito laboral, administrativo, comercial e educativo.
8. Comprender, interpretar e redactar (en papel ou en formato dixital) textos argumentativos, xornalísticos e publicitarios.
9. Ler de maneira reflexiva e crítica para identificar usos lingüísticos discriminatorios.
10. Usar os recursos que ofrecen as bibliotecas e as TIC para obter información complementaria.
11. Utilizar técnicas e estratexias para producir textos escritos adecuados, coherentes e cohesionados, e valorar a escritura como fonte de enriquecemento persoal.
12. Utilizar as TIC para mellorar a presentación dos escritos, difundir textos propios, coñecer outros alleos e intercambiar opinións.
13. Producir textos propios, en soporte impreso ou dixital, tanto da vida cotiá como de carácter xornalístico (cartas ao director ou columnas de opinión).
14. Utilizar un léxico amplo e adecuado, e identificar as relacións semánticas entre as palabras.
15. Recoñecer e utilizar correctamente as formas verbais e as perífrases verbais.
16. Recoñecer e usar a fonética do galego.
17. Aplicar correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas do galego, e utilizar manuais de consulta de maneira eficaz.
18. Identificar a oración como un tipo de enunciado e analizar as relacións sintácticas entre os elementos que constitúen o predicado.
19. Recoñecer en textos propios e alleos a estrutura dun texto, así como a súa adecuación e os conectores que permiten cohesionar ideas e parágrafos.
20. Identificar os trazos que definen diferentes tipoloxías textuais, especialmente os textos argumentativos.
21. Desenvolver unha competencia lingüística integrada, utilizando os coñecementos dunha lingua para mellorar no uso doutras e participando en proxectos onde se usen distintas linguas.

22. Valorar as linguas como sinal de identidade dos pobos, apreciar o plurilingüismo e coñecer o ámbito da lusofonía.
23. Describir e analizar a situación sociolingüística de Galicia, coñecer o proceso de normalización e evitar os prexuízos.
24. Coñecer os acontecementos relevantes da historia social da lingua galega desde 1916 ata a actualidade.
25. Describir a situación sociolingüística e legal das linguas do Estado español.
26. Recoñecer e valorar as variedades da lingua, e identificar a estándar como variante unificadora.
27. Identificar os distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.
28. Ler de maneira comprensiva, expresiva ou dramatizada textos de distintos xéneros da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.
29. Elaborar traballos individuais ou en grupo, coa axuda das TIC, relacionados coa literatura galega desde 1916 ata a actualidade.
30. (Re)crear textos con intención literaria a partir dos modelos traballados na clase.

4. ANEXOS

ANEXO I: TÁBOAS COS OBXECTIVOS, CONTIDOS, ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE, TEMPORALIZACIÓN, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE, COMPETENCIAS CLAVE, MÍNIMOS ESIXIBLES E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

(NOTA: os nomes completos dos *instrumentos de avaliación* das táboas deste anexo figuran no cadro do punto 2.4.3 da programación. Os nomes completos dos *obxectivos* figuran, igualmente, nos cadros dos puntos 3.1.1 e 3.2.1 da programación).

4.1.2 / 2º CURSO DE ESO

Lingua Galega e Literatura. 2º ESO								
OB-XEC-TIVOS	**CONTIDOS**	**ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE**	**TEMP. (horas)**	**CRITERIOS DE AVALIACIÓN**	**ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE**	**COMP. CLAVE**	**MÍNIMOS ESIXIBLES**	**INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN**
B.1. COMUNICACIÓN ORAL. ESCOITAR E FALAR								
d, e, h, l, o	B1.1. Comprensión, interpretación e resumo de novas de actualidade e de informacións de crónicas, reportaxes e documentais procedentes dos medios de comunicación audiovisual.	-Audición ou vista de noticias (radio, tv, internet) ou documentais sinxelos. Explicación ou resumo do seu contido oralmente, con intervención conxunta do grupo-clase. -Lectura en pequeno grupo de noticias ou reportaxes en periódicos ou revistas. Elaboración dun resumo que recolla as ideas fundamentais e explicación cooperativa dos membros de cada grupo ao resto dos grupos, cun posterior debate guiado.	**20** horas aproxi-mada mente, distri-buídas nunhas 22 sesións trimes-trais de 15 min. cada unha.	B1.1. Comprender e interpretar a intención comunicativa, o tema, as ideas principais e os datos relevantes de diferentes textos orais dos medios de comunicación (crónicas, reportaxes e documentais) e elaborar esquemas e resumos.	LGB1.1.1. Comprende o sentido global e identifica a intención comunicativa de textos orais de carácter informativo propios dos medios de comunicación audiovisual (reportaxes, crónicas e documentais). LGB1.1.2. Traslada a información relevante de discursos orais dos medios de comunicación audiovisual a esquemas ou resumos.	**CCL** **CAA**	1.1.1. Comprende o sentido e a intención comunicativa de textos orais informativos dos medios de comunicación, adaptados ao seu nivel. 1.1.2. É quen de realizar esquemas ou resumos de textos orais dos medios de comunicación.	**-ReObs** **-PO** **-RuExpOrais** **-PO**
d, e, h	B.1.2. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais utilizados no ámbito social e académico.	-En pequenos grupos: reflexión sobre cales son os principais textos orais empregados no ámbito das relación sociais e mais no contorno do centro educativo. Elaborarase unha pequena listaxe e, a continuación, cada grupo exporá os que seleccionou xustificando a súa escolla e compartindo valoracións, coincidencias ou diferenzas sobre o seu		B.1.2. Extraer a intención comunicativa, o tema, as ideas principais e os datos relevantes de diferentes textos orais dos ámbitos social e académico.	LGB1.2.1. Recoñece, xunto ao propósito e a idea xeral, os feitos e datos relevantes en textos orais do ámbito social e académico. LGB1.2.2. Comprende e segue as instrucións para realizar tarefas de aprendizaxe con progresiva autonomía.	**CCL** **CAA**	1.2.1. Pode extraer a idea principal e os datos máis relevantes de textos orais do ámbito académico. 1.2.2. Segue pautas para a realización das tarefas e planifica os recursos necesarios para realizalas.	**-ReObs** **-RuExpOrais** **-PO** **-ReObs** **-EObsCad**

Lingua Galega e Literatura. 2º ESO								
OB-XEC-TIVOS	**CONTIDOS**	**ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE**	**TEMP. (horas)**	**CRITERIOS DE AVALIACIÓN**	**ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE**	**COMP. CLAVE**	**MÍNIMOS ESIXIBLES**	**INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN**
		uso ou a súa necesidade-utilidade. Tamén se recollerán propostas de textos novos que se consideren necesarios no correcto desenvolvemento da convivencia escolar.						
a, c, d, h	B1.3. Desenvolvemento de habilidades de escoita cunha actitude de interese, cooperación e respecto ante as intervencións orais, sobre todo en exposicións do profesorado ou do alumnado.	-En pequenos grupos farán unha reflexión sobre a actitude necesaria ante as explicacións do profesorado e as intervencións dos compañeiros/as, para unha posterior posta en común cos demais grupos. Finalmente tras o debate e mediante o consenso, redactarase un documento coas consideradas principais normas, que se expoñerá no taboleiro da clase. -Neses mesmos grupos traballarán a partir de situación comunicativas presentadas pola profesora nas que se identifican comportamentos inadecuados, uso de linguaxe discriminatoria, ton elevado, etc. Os alumnos e alumnas deberán "guionizar" de novo esas situación		B1.3. Coñecer e usar as normas de cortesía nas intervencións orais propias e alleas da actividade académica, tanto espontáneas como planificadas.	LGB1.3.1. Coñece, aprecia e usa as normas que rexen a cortesía na comunicación oral (intervén na quenda que lle corresponde, respecta as opinións e recoñece e rexeita a linguaxe discriminatoria). LGB1.3.2. Recoñece a importancia dos aspectos prosódicos (entoación, pausas, ton, timbre e volume) e o significado dos trazos máis característicos da linguaxe non verbal.	**CSC** **CCL** **CSIEE**	1.3.1.1. Escoita con interese e respecta as opinións dos demais. 1.3.1. 2. Aplica a regra das quendas de palabra nas postas en común. 1.3.1.3. Rexeita a linguaxe discriminatoria. 1.3.2. Exprésase oralmente con corrección e valora a importancia da entoación, as pausas, o volume e a linguaxe non verbal.	-**ReObs** **-RAutoavAct** **-RAnécd** **-RuExpOrais** **-ReAvalColoquio** **-ReObs** **-RAutoavAct** **-RuExpOrais**

Lingua Galega e Literatura. 2º ESO								
OB-XEC-TIVOS	CONTIDOS	ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE	TEMP. (horas)	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	COMP. CLAVE	MÍNIMOS ESIXIBLES	INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN
		empregando as normas de cortesía.						
a, c, d, e, h	B1.4. Escoita crítica e reflexiva ante as mensaxes discriminatorias dos medios de comunicación, con especial atención aos programas de carácter informativo: noticias reportaxes e crónicas	-Visualización na aula e en pequenos grupos de noticias e reportaxes seleccionadas pola profesora que encerran mensaxes discriminatorias. O grupo deberá identificar estas mensaxes e, posteriormente, abrirase un debate. Cada grupo deberá identificar tamén as ideas principais e secundarias das noticias e reportaxes.		B1.4. Identificar o propósito comunicativo en textos orais dos medios de comunicación, analizar criticamente os seus contidos e interpretar as connotacións e mensaxes discriminatorias implícitas.	LGB1.4.1. Diferencia as ideas principais e as secundarias e identifica a intención comunicativa de programas de carácter informativo: noticias, reportaxes e crónicas. LGB1.4.2. Compara o tratamento da mesma noticia en diferentes medios de comunicación e extrae conclusións a partir das coincidencias e diferenzas atopadas. LGB1.4.3. Reflexiona sobre as mensaxes e rexeita usos lingüísticos que levan implícitos prexuízos e discriminacións.	**CCL** **CAA** **CSIEE** **CSC**	1.4.1. É quen de distinguir as ideas principais e secundarias de noticias, reportaxes e crónicas. 1.4.2. NON 1.4.3. Distingue mensaxes que conteñan prexuízos ou discriminacións e aprende a evitalos.	**-EObsCad** **-PO** **-RePart** **-ReObs** **-ReAutoavAct** **-ReAnécd**
h, p	B1.5. Valoración das producións orais emitidas cunha fonética e prosodia correcta e cunha actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.	-Exposición oral de todas as tarefas desenvolvidas neste bloque. -Traballo co visionado de todo tipo de "textos" producidos por diferentes falantes co obxectivo de analizar criticamente as súas producións lingüísticas. -Dramatización en parellas ou pequeno grupo de situacións da vida cotiá.		B1.5. Valorar as producións emitidas cunha fonética e prosodia correcta e amosar unha actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.	LGB1.5.1. Aprecia a emisión dunha pronuncia e prosodia correcta, recoñece os erros nas producións orais propias e alleas e propón solucións para melloralas. LGB1.5.2. Comprende, interpreta e rexeita os prexuízos que se poidan asociar á pronuncia galega. LGB1.5.3. Asume, se a posúe, a variante dialectal propia e utilízaa na súa práctica habitual.	**CCL** **CAA** **CCL** **CCEC**	1.5.1.1. Aprecia a importancia da pronuncia correcta. 1.5.1.2. Esfórzase por mellorar a súa pronuncia 1.5.2. Analiza e rexeita prexuízos asociados á pronuncia da lingua galega. 1.5.3. Valora as variantes dialectais da lingua.	**-RuExpOrais** **ReAutoavAct** **-ReObs** **-ReAutoavAct** **-RePart** **-ReObs** **-RePart**
h, p	B1.6. Produción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á situación e á intención comunicativa desexada,	-Debates en gran grupo sobre temas de actualidade que sexan do interese do alumnado. -Actividades de detección de linguaxe		B1.6. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada,	LGB1.6.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	**CCL** **CSC**	1.61.Exprésase oralmente con corrección, adecuación e coherencia.	**-RuExpOrais** **-ReObs** **-RePart** **-RuExpOrais**

Lingua Galega e Literatura. 2º ESO								
OB-XEC-TIVOS	CONTIDOS	ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE	TEMP. (horas)	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	COMP. CLAVE	MÍNIMOS ESIXIBLES	INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN
	con coherencia, cohesión e corrección.	discriminatoria (na rede, na publicidade, nas noticias, ou en situación da vida cotiá) e debate guiado sobre eses usos da linguaxe. -Creación de supostos nos que os/as alumnos/as deberán empregar o discurso oral axeitado á situación comunicativa proposta, desenvolvendo estratexias de planificación, coherencia e cohesión.		con coherencia, cohesión e corrección.	LGB1.6.2. Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas respectando as regras morfosintácticas desta lingua, en especial a colocación do pronome átono, así como a fonética galega (pronuncia das sete vogais, n velar e fonema fricativo palatal xordo). LGB1.6.3. Emprega nas intervencións orais espontáneas expresións propias do galego (fraseoloxía adecuada). LGB1.6.4. Emprega nas intervencións orais espontáneas un léxico rico e variado.		1.6.2.1. Participa en intervencións ou debates de clase esforzándose por empregar unha fonética correcta. 1.6.2.2. Esfórzase por colocar correctamente os pronomes átonos nas intervencións orais. 1.6.3. Coñece algunha fraseoloxía do galego e emprégaa oralmente. 1.6.4. Esfórzase por mellorar e ampliar o seu léxico.	**-PO** **-RePart** **ReAvalDebates** **-RuExpOrais** **-PO** **-ReAutoavAct** **-RuExpOrais** **-PO** **-ReAutoavAct**
b, e, g, h	B1.7. Coñecemento e aplicación, con axuda das TIC, de técnicas e estratexias para a produción de textos orais sobre temas de actualidade.	A noticia ou noticias da semana: Explicar ao grupo clase ou en pequenos grupos algunha noticia que captase a súa atención e realizar comentarios e debates sobre elas. -Procura (individual ou en equipo) na rede de información sobre determinados temas e explicación dela ao grupo clase.		B1.7. Coñecer e aplicar, con axuda das TIC, técnicas e estratexias para realizar exposicións orais planificadas.	LGB1.7.1. Consulta os medios de información dixitais para seleccionar contidos relevantes e incorporalos ás súas producións. LGB1.7.2. Emprega as TIC para facer as súas presentacións máis claras e atractivas visualmente.	**CD** **CAA** **CSIEE** **CCL**	1.7.1. Manexa ferramentas dixitais para construír coñecemento. 1.7.2. Usa as TIC para mellorar a presentación dos seus traballos.	**-ReObs** **-ReObs** **-PC**
a, c, d, h	B1.8. Participación activa en situacións propias do ámbito académico e de interese para o alumnado que xeren intercambio de opinión.	-En pequenos grupos farán unha reflexión sobre a actitude necesaria ante as explicacións do profesorado e as intervencións dos compañeiros/as, para unha posterior posta en		B1.8. Participar activamente en situación propias do ámbito académico e de interese para o alumnado que xeren intercambio de opinión.	LGB1.8.1. Intervén en debates e coloquios do ámbito académico con respecto ás regras de interacción e ás opinións alleas. LGB1.8.2. Cínguese ao tema, non divaga e atende ás instrucións da persoa moderadora nos debates e coloquios. LGB1.8.3. Expresa e compara con	**CCL** **CSC** **CAA**	1.8.1/1.8.2. Participa en debates guiados sen saír do tema, respectando as quendas e escoitando aos interlocutores/as. 1.8.3. Participa en debates sobre obras de lectura.	**ReAvalDebates** **-ReObs** **-ReAutoavAct** **-ReAvalDebates** **-ReComLect**

Lingua Galega e Literatura. 2º ESO								
OB-XEC-TIVOS	**CONTIDOS**	**ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE**	**TEMP. (horas)**	**CRITERIOS DE AVALIACIÓN**	**ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE**	**COMP. CLAVE**	**MÍNIMOS ESIXIBLES**	**INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN**
		común cos demais grupos. Finalmente tras o debate e mediante o consenso, redactarase un documento coas consideradas principais normas, que se expoñerá no taboleiro da clase. -Neses mesmos grupos traballarán a partir de situación comunicativas presentadas poloprofesorado nas que se identifican comportamentos inadecuados, uso de linguaxe discriminatoria, ton elevado, etc. Os alumnos e alumnas deberán "guionizar" de novo esas situación empregando as normas de cortesía. -En pequenos grupos organizaranse debates sobre as obras de lectura escollidas.			compañeiras/os a súa opinión sobre unha obra de lectura.			
a, b, c, g, h, p	B1.9. Coñecemento, uso e aplicación de técnicas e estratexias necesarias para falar en público: planificación do discurso nas prácticas orais formais e informais.	-En pequeno grupo traballarase a exposición oral dun determinado tema con carácter formal ou informal e abordaranse estratexias de planificación.		B1.9. Aplicar técnicas e estratexias para falar en público, en situacións formais ou informais, de forma individual ou en grupo.	LGB1.9.1. Elabora guións para organizar os contidos de exposicións formais ou informais breves. LGB1.9.2. Fai uso dos aspectos prosódicos da linguaxe non verbal (a presentación, a posta en escena, os xestos e a mirada), manifesta autocontrol das emocións ao falar en público e diríxese ao auditorio con	**CAA** **CCL** **CSC** **CSIEE**	1.9.1. Elabora un guión para expoñer oralmente un tema. 1.9.2/1.9.3/1.9.4. Esfórzase por expresarse correctamente en	**-EObsCad** **-ReObs** **-RuExpOrais** **-RePart** **-ReAutoavAct**

Lingua Galega e Literatura. 2º ESO								
OB-XEC-TIVOS	**CONTIDOS**	**ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE**	**TEMP. (horas)**	**CRITERIOS DE AVALIACIÓN**	**ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE**	**COMP. CLAVE**	**MÍNIMOS ESIXIBLES**	**INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN**
					autoconfianza e seguridade. LGB1.9.3. Incorpora progresivamente palabras propias do nivel formal nas prácticas orais da lingua. LGB1.9.4. Adecúa a súa pronuncia á finalidade da práctica oral. LGB1.9.5. Recoñece a avalía erros (repeticións de conectores, pobreza léxica e castelanismos) nos discursos orais propios e alleos e trata, progresivamente, de evitalos.		público e por adecuarse ao nivel de formalidade da situación comunicativa. 1.9.5. Identifica erros nos discursos orais propios e alleos e trata de corrixilos.	**-PO** **-RePart** **-PC**
a, d, h, l, o	B1.10. Construción de discursos adecuados a distintos rexistros, coherentes e ben organizados sobre temas de interese persoal ou social da vida cotiá e académica.	-En pequeno grupo traballarase a exposición oral dun determinado tema vinculado a aspectos organizativos do Centro, ou da vida cotiá, coidando a adecuación e coherencia.		B1.10. Producir discursos breves e comprensibles, nun rexistro neutro, informal ou máis culto, sobre temas da vida cotiá ou académica.	LGB1.10.1. Participa en conversas informais nos que intercambia información e expresa a súa opinión, fai invitacións e ofrecementos e pide e dá indicacións ou instrucións sinxelas. LGB1.10.2. Desenvólvese correctamente en situacións da vida cotiá que implique solicitar unha información ou un servizo. LGB1.10.3. Utiliza as fórmulas de tratamento e as regras de cortesía axeitadas ao destinatario e á situación comunicativa. LGB1.10.4. Analiza similitudes e diferenzas entre discursos formais e espontáneos.	**CCL** **CSC** **CSIEE** **CCEC** **CAA**	1.10.1. Expresa opinións e pode guiar unha conversa informal. 1.10.2/1.10.3. Pode solicitar correctamente unha información ou un servizo en situacións da vida cotiá, empregando o tratamento e a cortesía adecuados ao destinatario e á situación comunicativa. 1.10.4. É quen de distinguir entre discursos orais formais e espontáneos.	**-ReObs** **-RePart** **-ReAvalColoquio** **-ReObs** **-RePart** **-RuExpOrais**
B.2. COMUNICACIÓN ESCRITA. LER E ESCRIBIR								
b, f, h	B2.1. Coñecemento e uso de técnicas de análise do contido e de estratexias de lectura comprensiva: esquemas, resumos, etc.	-Lectura comprensiva e motivadora de diferentes textos. -Prácticas de velocidade lectora.	**30** horas aproxi-mada-mente,	B2.1. Aplicar os coñecementos sobre a lingua e as normas do uso lingüístico para resolver problemas de	LGB2.1.1. Analiza e sintetiza o contido dun texto en resumos e esquemas que estruturan visualmente as ideas. LGB2.1.2. Busca o significado do	**CCL** **CAA**	2.1.1. Pode realizar un esquema e un resumo dun texto escrito adecuado ao seu nivel. 2.1.2. Emprega correctamente o	**-ReObs** **-EObsCad** **-PO** **-PE** **-ReObs**

Lingua Galega e Literatura. 2º ESO								
OB-XEC-TIVOS	CONTIDOS	ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE	TEMP. (horas)	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	COMP. CLAVE	MÍNIMOS ESIXIBLES	INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN
		-Lecturas dramatizadas en pequenos grupos ou en gran grupo. -Actividades de motivación lectora en colaboración co grupo da biblioteca (club de lectura, encontros con escritores/as, semana da banda deseñada...) -Lectura analítica guiada de diferentes textos. -Prácticas de subliñado e elaboración de esquemas e resumos de diferentes textos	distri-buídas nunhas 17 sesións trimes-trais de 30 min. cada unha.	comprensión.	léxico descoñecido a partir do contexto, analiza a forma das palabras ou usa dicionarios para contextualizar as acepcións. LGB2.1.3. Identifica a idea principal e as secundarias e comprende a relación existente entre elas. LGB2.1.4. Relaciona a información explícita e implícita dun escrito en función do contexto. LGB2.1.5. Compila información para comprender e ampliar o coñecemento das mensaxes: busca bibliografía; consulta libros, revistas, xornais; utiliza recursos audiovisuais e buscadores de internet. LGB2.1.6. Contrasta os contidos dos textos analizados cos coñecementos propios, antes e despois da lectura.		dicionario e contextualiza as acepcións. 2.1.3. Identifica as ideas principais e secundarias dun texto escrito. 2.1.4. NON 2.1.5. Pode buscar e seleccionar información en distintas fontes (bibliográficas ou recursos TIC) para mellorar a comprensión dos textos. 2.1.6. Contrasta os contidos analizados nunha lectura cos coñecementos propios e extrae conclusións.	**-AuD** **-EObsCad** **-PO** **-PE** **-EObsCad** **-ReObs** **-EObsCad** **-ReObs** **-RePart** **-PC**
d, e, h	B2.2. Comprensión e interpretación de textos propios da vida cotiá e das relacións sociais en ámbitos próximos aos intereses do alumnado: diarios, cartas persoais, avisos e solicitudes.	-Atopamos a idea principal: en pequenos grupos buscamos a idea principal de distintos textos. Intercambiamos os textos e analizamos as coincidencias ou diverxencias. -Construímos textos en pequenos grupos a partir dun tema ou idea principal proposta polo alumnado. -Lectura comprensiva de textos instrutivos		B2.2. Comprender e interpretar textos propios da vida cotiá e das relacións sociais: diarios, cartas persoais, avisos e solicitudes.	LGB2.2.1. Comprende e interpreta a información máis relevante de textos propios da vida cotiá e das relacións sociais: diarios, cartas persoais, avisos e solicitudes. LGB2.2.2. Comprende instrucións escritas de certa complexidade que lle permiten desenvolverse en situacións da vida cotiá. LGB2.2.3. Comprende e interpreta normas de convivencia, regras de xogos, correspondencia escolar.	**CCL** **CSC**	2.2.1/2.2.2/2.2.3. É quen de comprender diferentes textos (instrutivos, normativos e informativos) da vida cotiá e das relacións sociais.	**-ReObs** **-RePart** **-AuD** **-EObsCad** **-PO**

Lingua Galega e Literatura. 2º ESO								
OB-XEC-TIVOS	CONTIDOS	ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE	TEMP. (horas)	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	COMP. CLAVE	MÍNIMOS ESIXIBLES	INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN
		sinxelos. -Produción de pequenos textos instrutivos da vida diaria. -Elaboramos receitas de cociña dos pratos típicos de diferentes culturas. - Individualmente e en soporte papel ou electrónico, escribimos un diario durante unha semana.						
d, e, h	B2.3. Comprensión e interpretación, en formato papel e dixital, de textos propios dos medios de comunicación (noticias).	-Tomamos mostras (en papel ou soporte dixital de diferentes noticias de actualidade, identificando os diferentes xéneros xornalísticos e os seus trazos. -Traballamos os xéneros xornalísticos e as súas características diferenciadoras: noticia, entrevista, reportaxe… en equipo para abordar temas de actualidade e relevo.		B2.3. Comprender e interpretar, en formato papel ou dixital, textos propios dos medios de comunicación (noticias).	LGB2.3.1. Comprende e interpreta textos propios dos medios de comunicación (noticias). LGB2.3.2. Localiza a información destacada de textos propios dos medios de comunicación: portadas e titulares.	**CCL** **CSC**	2.3.1/2.3.2. Pode comprender e interpretar noticias dos medios de comunicación e tamén localizar a información destacada destes medios.	**-ReObs** **-RePart** **-EObsCad** **-PO**
d., e., h	B2.4. Comprensión e interpretación, en formato papel ou dixital, de textos propios da vida académica, especialmente, os instrutivos e expositivos: webs educativas, dicionarios, glosarios e enciclopedias.	-Atopamos a idea principal de textos da vida educativa, especialmente instrutivos e expositivos, facilitados polo profesorado, en pequenos grupos. Intercambiamos os textos e analizamos as coincidencias ou		B2.4. Comprender e interpretar en formato papel ou dixital, textos propios da vida académica, especialmente, os instrutivos e expositivos: webs educativas, dicionarios, glosarios e enciclopedias.	LGB2.4.1. Comprende e interpreta textos propios da vida académica, especialmente, os instrutivos e expositivos: webs educativas, dicionarios, glosarios e enciclopedias. LGB2.4.2. Identifica as características específicas de todo tipo de textos nos que se expoñan feitos e se expliquen ideas e	**CCL** **CD** **CAA**	2.4.1/2.4.2. Pode comprender, interpretar e identificar as características de textos expositivos e instrutivos da vida académica.	**-ReObs** **-RePart** **-EObsCad** **-PO**

Lingua Galega e Literatura. 2º ESO								
OB-XEC-TIVOS	CONTIDOS	ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE	TEMP. (horas)	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	COMP. CLAVE	MÍNIMOS ESIXIBLES	INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN
		diverxencias.			conceptos das distintas materias curriculares.			
b, e, h	B2.5. Uso, progresivamente autónomo, das bibliotecas e das TIC para seleccionar información.	-Todas as propostas de actividades anteriores compaxinaranse coa utilización dos medios da biblioteca e mais das TIC.		B2.5. Seleccionar a información que se obtén nas bibliotecas, nas TIC e outras fontes e integrar os coñecementos adquiridos non proceso de aprendizaxe continua.	LGB2.5.1. Utiliza, de forma progresivamente autónoma, diversas fontes de información e integra os coñecementos adquiridos nos seus discursos orais e escritos. LGB2.5.2. Coñece e utiliza habitualmente dicionarios impresos ou en versión dixital. LGB2.5.3. Coñece o funcionamento das bibliotecas, así como as bibliotecas dixitais e é quen de solicitar libros e vídeos de xeito autónomo.	**CCL** **CCA** **CD**	2.5.1/2.5.2. Usa, con progresiva autonomía, distintas fontes de información (impresa ou dixital) para integrala non seus discursos orais ou escritos. 2.5.3. Pode utilizar as bibliotecas físicas e dixitais.	**-ReObs** **-DAutoavTEquipo** **-EObsCad** **-ReObs** **-DAutoavTEquipo**
c, d, h	B2.6. Actitude reflexiva e crítica ante a lectura para identificar usos lingüísticos discriminatorios, manifestar posturas de acordo e desacordo e expor razoadamente as ideas respectando as ideas dos demais.	-Lectura en pequeno grupo de textos seleccionados que conteñan trazos discriminatorios, co obxectivo de detectalos e elaborar unha exposición de ideas ao respecto. Posterior debate e intercambio de posturas		B2.6. Amosar unha actitude reflexiva e crítica ante a lectura que permita identificar usos lingüísticos discriminatorios e manifestar posturas de acordo ou desacordo e respecto ás mensaxes expresadas.	LGB2.6.1. Detecta mensaxes que transmiten prexuízos e evita usos lingüísticos discriminatorios. LGB2.6.2. Identifica e expresa posturas de acordo e desacordo sobre aspectos parciais ou globais dun texto. LGB2.6.3. Elabora a súa propia interpretación sobre o significado dun texto. LGB2.6.4. Respecta as opinións dos demais.	**CCL** **CSC**	2.6.1. Pode identificar mensaxes que transmitan prexuízos e evitar usos lingüísticos discriminatorios. 2.6.2. É quen de expresar o seu acordo ou desacordo sobre aspectos parciais ou globais dun texto. 2.6.3. Pode elaborar a súa propia interpretación sobre o significado dun texto. LGB2.6.4. Respecta as opinións dos demais.	**-ReObs** **-RePart** **-PC** **-ReAnécd** **ReAvalDebates** **-RuComText** **-RePart** **-DAutoavTEquipo**
h, o	B2.7. Lectura en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados á situación comunicativa e á súa función, con posibilidade de usar recursos audiovisuais para o rexistro de voz.	-Prácticas de lectura en voz alta. Os propios compañeiros e compañeiras exerceran como detectores dos erros e cuestión mellorables. -Gravámonos para analizar os nosos propios erros.		B2.7. Ler en voz alta co dicción, entoación e ritmo adecuados á situación comunicativa e á súa función.	LGB2.7.1. Le en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados (interpreta os signos de puntuación) á situación comunicativa e á función da mensaxe. LGB2.7.2. Usa recursos audiovisuais para rexistrar a voz.	**CCL** **CD**	2.7.1. Le en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados á situación comunicativa e á función da mensaxe. 2.7.2. NON	**-RuExpOrais** **-RePart** **-ReObs**
b,	B2.8. Planificación e	-Traballo individual:		B2.8. Usar	LGB2.8.1. Elabora esquemas	**CCL**	2.8. 1. Emprega esquemas e	**-ReObs**

Lingua Galega e Literatura. 2º ESO								
OB-XEC-TIVOS	CONTIDOS	ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE	TEMP. (horas)	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	COMP. CLAVE	MÍNIMOS ESIXIBLES	INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN
g, h	revisión do escrito en función da situación comunicativa (tema, fins e destinatarios) para elaborar producións con adecuación, coherencia, cohesión e corrección nas relacións internas e externas dos contidos do texto.	elaboración dun tema dado, preferentemente en soporte dixital, que deberá ser presentado ao profesorado para a súa corrección e posteriormente exposto ante os compañeiros e compañeiras, previa presentación dun guión.		procedementos de planificación e revisión para conseguir a adecuación, coherencia, cohesión e corrección dos contidos nas relacións internas e externas do texto.	sinxelos para ordenar as ideas e estruturar o texto. LGB2.8.2. Adecúa as súas producións ao rexistro formal e académico. LGB2.8.3. Utiliza elementos lingüísticos e discursivos de cohesión interna do texto (a deíxe, as referencias internas de tipo léxico e os conectores). LGB2.8.4. Usa os signos de puntuación do texto en relación coa organización oracional e coa forma do texto (os parágrafos e a distribución e ordenación das ideas expresadas) LGB2.8.5. Revisa e reescribe o texto con respecto polas regras ortográficas e morfolóxicas. LGB2.8.6. Usa técnicas de tratamento textual coas TIC: procesadores de texto, programas de presentación, dicionarios electrónicos e correctores. LGB2.8.7. Complementa as producións con elementos textuais e paratextuais: ilustracións e gráficos.		anotacións para facilitar a comprensión dos textos. 2.8.2. Sabe adecuar os seus textos ao rexistro formal e académico. 2.8.3. Pode elaborar un texto coherente e ben cohesionado. 2.8.4. Coñece as normas de puntuación e aplícaas nos seus textos escritos. 2.8.5. Aplica as normas ortográficas e morfolóxicas nos seus textos e esfórzase por revisalos e mellorar a súa presentación. 2.8.6. Usa procesadores de texto, programas de presentación, dicionarios electrónicos e correctores. 2.8.7. NON	**-EObsCad** **-RuTEscritos** **-RuTEscritos** **-EObsCad** **-PE** **-RuTEscritos** **-CoavOrt** **-ReAutoavAct** **-AutoavComp** **-ReObs** **-PC** **-AutoavComp**
b, e, h	B2.9. Produción, en formato papel ou dixital, de escritos propios da vida cotiá e das relacións sociais: diarios, cartas persoais, avisos, solicitudes e participación en foros.	-Actividades individuais de redacción e elaboración deste tipo de textos.		B2.9. Producir, en formato papel ou dixital, textos propios da vida cotiá e das relacións sociais: diarios, cartas persoais, avisos, solicitudes e participación en foros.	LGB2.9.1. Produce textos propios da vida cotiá e das relacións persoais: diarios, cartas persoais, avisos, solicitudes e participación en foros.	**CCL** **CD** **CSC**	2.9.1. Produce textos propios da vida cotiá e das relacións persoais: diarios, cartas persoais, avisos, solicitudes e participación en foros.	**-RuTEscritos** **-AutoavComp** **-EObsCad**
b, e,	B2.10. Produción, en formato papel ou dixital,	-Individualmente ou en parellas construímos		B2.10. Producir, en soporte impreso ou	LGB2.10.1. Produce, en soporte impreso ou dixital,	**CCL** **CD**	2.10.1. Redacta unha noticia a partir dun modelo.	**-RuTEscritos** **-PE**

Lingua Galega e Literatura. 2º ESO								
OB-XEC-TIVOS	**CONTIDOS**	**ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE**	**TEMP. (horas)**	**CRITERIOS DE AVALIACIÓN**	**ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE**	**COMP. CLAVE**	**MÍNIMOS ESIXIBLES**	**INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN**
h	de textos propios dos medios de comunicación (noticias).	noticias a partir de supostos reais de actualidade ou ficticios.		dixital, textos propios dos medios de comunicación a partir dun modelo (noticias).	textos propios dos medios de comunicación a partir dun modelo (noticias).	**CSC**		**-EObsCad**
b, e, h	B2.11. Produción, en formato papel ou dixital, de textos de carácter académico: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descricións e explicacións sobre contidos das materias curriculares.	-Construímos, de maneira individual ou conxunta, textos de carácter educativo.		B2.11. Producir, en formato papel ou dixital, textos de carácter académico: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descricións e explicacións sobre contidos das materias curriculares.	LGB2.11.1. Produce, en formato papel ou dixital, textos de carácter académico: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descricións e explicacións sobre contidos das materias curriculares.	**CCL** **CD**	2.11.1. Pode elaborar textos académicos: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descricións e explicacións sobre contidos das materias curriculares.	**-RuTEscritos** **-PE** **-EObsCad** **-AutoavComp**
b, e, h	B2.12. Produción e síntese, en formato papel ou dixital, de textos de distinta tipoloxía, fundamentalmente, narrativos e descritivos.	-Elaboramos textos de carácter narrativo e descritivo partindo de propostas xurdidas no seo da propia clase. -Redacción individual de textos narrativos seguindo modelos. -Construímos historias en pequeno grupo: un grupo comeza e outro remata a historia.		B2.12. Producir e sintetizar, en formato papel ou dixital, textos de distinta tipoloxía, fundamentalmente, narracións e descricións.	LGB2.12.1. Produce, en formato papel ou dixital, escritos de distinta tipoloxía a partir dun modelo, fundamentalmente, narrativos e descritivos. LGB2.12.2. Sintetiza e resume narracións e descricións sen parafrasear o texto resumido.	**CCL** **CD**	2.12.1. Redacta textos descritivos e narrativos a partir de modelos. 2.12.2. Resume descricións e narracións.	**-AutoavComp** **-EObsCad** **-AutoavComp** **-EObsCad** **-PO** **-PE**
b, e, f, h	B2.13. Uso das TIC (procesadores de texto e correctores ortográficos) tanto para a textualización, como para a revisión e mellora do escrito.	-Pasamos "a limpo" os textos da actividade anterior botando man das TIC (procesador de texto e corrector ortográfico). -Elaboramos unha presentación que combine texto, música e imaxe.		B2.13. Usar as TIC para textualizar, revisar e mellorar os escritos: procesadores de texto, programas de presentación e dicionarios electrónicos.	LGB2.13.1. Usa técnicas de tratamento textual coas TIC: procesadores de texto, programas de presentación, dicionarios electrónicos, e correctores para textualizar e revisar e mellorar os escritos.	**CCL** **CD**	2.13.1. Utiliza as TIC para organizar, corrixir e mellorar os seus textos escritos.	**-ReObs** **-PC** **-AutoavComp**
d, h	B2.14. Valoración da escritura como fonte de aprendizaxe e como	-Reflexión guiada e conxunta en gran grupo, tras a presentación		B2.14. Valorar a escritura como fonte de aprendizaxe e como	LGB.2.14.1. Describe os valores da escritura como instrumento de comunicación social fundamental	**CCL** **CSC** **CCEC**	2.14.1. Aprecia o valor da escritura para a comunicación social e para adquirir e transmitir	**-ReObs** **-ReAvalColoquio** **-RePart**

Lingua Galega e Literatura. 2º ESO								
OB-XEC-TIVOS	**CONTIDOS**	**ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE**	**TEMP. (horas)**	**CRITERIOS DE AVALIACIÓN**	**ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE**	**COMP. CLAVE**	**MÍNIMOS ESIXIBLES**	**INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN**
	forma de comunicar experiencias, ideas e coñecementos propios.	partillada dos textos traballados, sobre a importancia da escrita.		unha forma de comunicar experiencias, ideas e coñecementos propios.	para comunicar experiencias e para adquirir e transmitir coñecementos.		coñecementos.	**-ReAutoavAct**
B.3. FUNCIONAMENTO DA LINGUA								
b, e, l	B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de fraseoloxía e de vocabulario temático a partir de campos léxicos traballados na aula.	-Actividades de léxico no caderno de clase sobre diferentes campos semánticos (aspecto físico, sentimentos e estados de ánimo, roupa e calzado, cuartos da casa, xogos, informática, oficios e profesións, saúde, paisaxe marítima e animais). -Actividades e xogos de léxico en Internet. Educaplay ou AV. -Xogos de coñecemento e emprego de fraseoloxía. Educaplay. -Investigación e recollida, no ámbito familiar , de fraseoloxía galega e posta en común na aula.	**15** horas aproxi-mada-mente, distri-buídas nunhas 13 sesións trimes-trais de 20 min. cada unha.	B3.1. Recoñecer, explicar e usar léxico amplo e preciso coa presenza da fraseoloxía e vocabulario traballado na aula.	LGB3.1.1. Utiliza un vocabulario amplo e preciso para expresarse con claridade nun rexistro axeitado á situación comunicativa.	**CCL** **CCC**	3.1.1. Coñece e usa fraseoloxía e léxico amplo dos seguintes campos semánticos: aspecto físico, sentimentos e estados de ánimo, roupa e calzado, cuartos da casa, xogos, informática, oficios e profesións, saúde, paisaxe marítima e animais.	**-ReObs** **-PO** **-PE** **-EObsCad** **-AutoavCont**
a, d, e	B3.2. A fonética e a fonoloxía do galego, con especial atención a posibles interferencias.	-Diferentes exercicios e trabalinguas para exercitar a correcta pronuncia dos fonemas da lingua, especialmente as vogais abertas e pechadas e o n velar. -Gravación das propias producións para detectar posibles erros e corrixilos		B3.2. Recoñecer e usar a fonética da lingua galega.	LGB3.2.1. Recoñece e pronuncia correctamente os fonemas propios da lingua galega.	**CCL** **CAA**	3.2.1. Esfórzase na pronuncia correcta dos fonemas da lingua galega.	**-ReObs** **-RuExpOrais** **-ReAutoavAct**

Lingua Galega e Literatura. 2º ESO

OB-XEC-TIVOS	CONTIDOS	ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE	TEMP. (horas)	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	COMP. CLAVE	MÍNIMOS ESIXIBLES	INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN
		(traballo en pequeno grupo).						
b, e, n, l	B3.3. Uso eficaz dos dicionarios e doutras fontes de consulta en calquera soporte, especialmente sobre flexión, relación semántica e normativa.			B3.3. Usar eficazmente os dicionarios ou calquera outra fonte de consulta, en papel ou en soporte electrónico, para resolver dúbidas e para progresar na aprendizaxe autónoma.	LGB3.3.1. Obtén, de xeito autónomo, información lingüística de todo tipo en dicionarios, en diferentes soportes, e noutras obras de consulta.	**CCL CAA**	3.3.1. NON	
b, e	B3.4. Coñecemento, comparación, uso e valoración das normas que regulan os textos orais e escritos, propios e alleos.	-Exercicios variados no caderno de clase ou na rede de recoñecemento das normas que regulan os seus propios textos orais e escritos, para chegar ás normas que rexen calquera outra produción.		B3.4. Coñecer, usar e valorar as normas que regulan os textos orais e escritos.	LGB3.4.1. Completa, transforma e valora textos orais ou escritos de maneira adecuada e correcta atendendo ás normas.	**CCL CD**	3.4.1. Segue as normas para completar e transformar de forma adecuada e correcta textos orais ou escritos.	**-ReObs -EObsCad -RuTEscritos**
b, e	B3.5. Aplicación e valoración das normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	-Exercicios variados de ortografía e puntuación, flexión de xénero e número, clases de palabras, etc. -Ditados e diferentes exercicios de ortografía realizados no caderno de clase ou en Internet. -Actividades de coavaliación da ortografía. Buscamos erros ortográficos nas producións escritas dos compañeiros/as. -Competición ortográfica en pequenos grupos: buscamos erros en escritos da vida diaria, facémoslle unha foto co		B3.5. Aplicar e valorar as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	LGB3.5.1. Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega. LGB3.5.2. Aplica estratexias para a corrección lingüística, gramatical e ortográfica dos textos.	**CCL**	3.5.1. Aplica as normas ortográficas e morfolóxicas cunha corrección adecuada ao seu nivel. 3.5.2. Esfórzase na corrección lingüística, gramatical e ortográfica dos textos.	**-EObsCad -RuTEscritos -CoavOrt -ReAutGram -EObsCad -CoavOrt**

Lingua Galega e Literatura. 2º ESO								
OB-XEC-TIVOS	**CONTIDOS**	**ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE**	**TEMP. (horas)**	**CRITERIOS DE AVALIACIÓN**	**ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE**	**COMP. CLAVE**	**MÍNIMOS ESIXIBLES**	**INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN**
		móbil, clasificámolos e comentámolos na clase.						
e	B3.6. Análise e uso reflexivo da puntuación en relación coa cohesión textual.	-Ordenar unha serie de enunciados dados, empregando os signos de puntuación pertinentes para crear un texto coherente. -Modificamos textos para mellorar a súa cohesión, coherencia ou adecuación.		B3.6. Analizar e usar correctamente a puntuación, de acordo coa cohesión textual.	LGB3.6.1. Analiza e usa correctamente a puntuación para a cohesión textual.	**CCL**	3.6.1. Aplica as normas de puntuación para producir textos ben cohesionados.	**-RuTEscritos** **-EObsCad** **-PE**
b, e	B3.7. Recoñecemento da estrutura de substantivos e verbos e da súa caracterización morfolóxica para a mellora da comprensión e produción textuais.	-Exercicios prácticos referidos ás diferentes categorías gramaticais e á súa funcionalidade. -Actividades de Educaplay ou da AV. -Actividades, individuais ou en parellas, de creación de textos empregando elementos de categorías gramaticais dadas. -En grupos de 4, xogamos ao parchís de verbos.		B3.7. Recoñecer a estrutura de substantivos e verbos e da súa caracterización morfolóxica para mellorar a comprensión e produción textuais.	LGB3.7.1. Coñece e utiliza adecuadamente substantivos e formas verbais na comprensión e produción de textos orais e escritos. LGB3.7.2. Exprésase, con estilo propio, utilizando os recursos da lingua con flexibilidade e creatividade.	**CCL** **CAA**	3.7.1. Emprega correctamente os substantivos e os verbos na produción de textos escritos. 3.7.2. Esfórzase por escribir con estilo propio e creatividade.	**-RuTEscritos** **-PE** **-ReAutGram** **-RuTEscritos** **-ReObs** **-ReAutoavAct**
e, h	B3.8. Recoñecemento, uso e explicación dos nexos e conectores textuais (espaciais, de oposición e contraste) e dos principais mecanismos de referencia interna, tanto gramaticais como léxicos.	-Construción de textos da vida cotiá nos que o alumnado deberá utilizar, para enfiar uns enunciados con outros, unha serie de conectores dados, cuxo significado descubriron previamente botando man do dicionario.		B3.8. Recoñecer e usar os nexos textuais de espazo, oposición e contraste, así como os mecanismos gramaticais e léxicos de cohesión interna.	LGB3.8.1. Identifica e usa distintos tipos de conectores de espazo, oposición, contraste, así como os mecanismos gramaticais e léxicos de referencia interna que lle proporcionan cohesión a un texto. LG3.8.2. Utiliza os elementos lingüísticos para a cohesión interna.	**CCL** **CAA**	3.8.1/3.8.2. Usa correctamente distinto tipos de conectares textuais e mecanismos léxicos e gramaticais para producir textos ben cohesionados.	**-ReObs** **-RuTEscritos** **-RuExpOrais**

Lingua Galega e Literatura. 2º ESO								
OB-XEC-TIVOS	**CONTIDOS**	**ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE**	**TEMP. (horas)**	**CRITERIOS DE AVALIACIÓN**	**ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE**	**COMP. CLAVE**	**MÍNIMOS ESIXIBLES**	**INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN**
e, h	B3.9. Coñecemento dos compoñentes sintácticos no nivel da frase para elaborar enunciados, orais e escritos, cun estilo cohesionado e correcto.	-Exercicios de identificación das principais unidades e funcións sintácticas da O. Simple. -Exercicios de análise de frases. -Completamos textos introducindo distintas unidades e funcións sintácticas.		B3.9. Coñecer os compoñentes sintácticos para elaborar enunciados, orais e escritos, cun estilo cohesionado e correcto.	LG3.9.1. Completa, transforma e elabora enunciados de maneira axeitada e correcta atendendo aos compoñentes sintácticos.	**CCL**	3.9.1. Pode producir, completar e transformar enunciados cunha sintaxe correcta.	**-EObsCad** **-PO** **-PE** **-ReAutGram**
e	B3.10. Coñecemento, uso e aplicación das estratexias necesarias de autoavaliación, aceptando o erro como parte do proceso.	-Correccións de erros duns compañeiros/as a outros/as. Análise dos resultados por parte das parellas que participan no proceso, creando por si sós estratexias de motivación mutua para aprender a corrixilos. -Actividades de autoavaliación das producións escritas (autocorrección de ditados, utilización dos correctores ortográficos...).		B3.10. Aplicar progresivamente o coñecemento e o uso das estratexias de autoavaliación e a aceptación do erro como parte do proceso de aprendizaxe.	LG3.10.1. Recoñece os erros nas producións orais e escritas propias e alleas a partir da avaliación e autoavaliación, propondo solucións para a súa mellora.	**CCL** **CAA**	3.10.1.Identifica erros nos textos propios e nos alleos e busca estratexias para corrixilos.	**-ReObrEscrita** **-CoavOrt**
b, e, h	B.3.11. Participación en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro, relacionados cos elementos transversais e nos que se eviten	Colaboración cos dtos. de Inglés e Francés e co Equipo de Biblioteca: realizamos sinxelas recensións de libros e outros textos ou carteis (en galego, inglés, francés, portugués, etc) e publicámolas. -Traballamos na aula		B.3.11. Participar en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro, relacionados cos elementos	LGB3.11.1. Participa en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evita estereotipos lingüísticos ou culturais e valora as competencias que posúe como persoa plurilingüe.	**CCL** **CAA**	3. 11.1. 1. Participa en proxectos que requiran empregar varias linguas. 3.11.1.2. Valora o plurilingüismo como fonte de riqueza persoal e cultural.	**-EObsCad** **-ReObs** **-EAutoavProx** **-RuCoavProx** **-DAutoavTEquipo**

Lingua Galega e Literatura. 2º ESO								
OB-XEC-TIVOS	CONTIDOS	ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE	TEMP. (horas)	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	COMP. CLAVE	MÍNIMOS ESIXIBLES	INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN
	estereotipos lingüísticos ou culturais.	textos orais e escritos, filmes, curtas, cancións, etc. da lusofonía. -Participación nas actividades propostas desde o EDL.		transversais e nos que se eviten estereotipos lingüísticos ou culturais.				
b, e	B3.12. Identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as linguas para desenvolver unha competencia comunicativa integrada.			B3.12. Reflexionar sobre o sistema e as normas de uso das linguas, mediante a comparación e transformación de textos, enunciados e palabras, e utilizar estes coñecementos para solucionar problemas de comprensión e para a produción de textos.	LGB3.12.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra, desenvolvidos no curso nunha das linguas, para mellorar a comprensión e produción dos textos traballados en calquera das outras.	**CCL** **CAA**	3.12.1. NON.	

Lingua Galega e Literatura. 2º ESO								
OB-XEC-TIVOS	CONTIDOS	ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE	TEMP. (horas)	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	COMP. CLAVE	MÍNIMOS ESIXIBLES	INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN
B.4. LINGUA E SOCIEDADE								
o, p	B4.1. Valoración das linguas como medios de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo. B4.2. O plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade. B4.3. A lusofonía.	-Elaboración da biografía lingüística de cada alumno/a, seguindo as pautas do Portfolio europeo das linguas. -Comentario e valoración das actitudes lingüísticas dos compañeiros/as e do profesorado. -Coloreamos en parellas o mapa da lusofonía e nomeamos os territorios lusófonos. -Comentamos e valoramos a utilidade da lingua galega. -Escoitamos cancións, lemos fragmentos de obras, vemos curtas e producións audiovisuais portuguesas e brasileiras.	**15** horas aproxi-mada-mente, distri-buídas nunhas 13 sesións trimes-trais de 20 min. cada unha.	B4.1. Valorar as linguas como medios de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo. Apreciar o plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade e coñecer a lusofonía e achegarse ás culturas que a integran.	LGB4.1.1. Valora a lingua como instrumento co cal se constrúen todos os saberes e como medio de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo a través da identificación de elementos lingüísticos de noso en diferentes contextos. LGB4.1.2. Distingue entre linguas maioritarias, minoritarias e minorizadas e aplica estes conceptos ao caso galego. LGB4.1.3. Coñece as linguas que se falan en España e valora a súa existencia como un elemento de riqueza cultural. LGB4.1.4. Coñece as linguas que se falan na actualidade en Galicia por mor da emigración. LGB4.1.5. Valora a importancia da relación de Galicia coa comunidade lusófona e coñece os territorios que a integran. LGB4.1.6. Coñece recursos en rede de lecer (literatura de tradición oral, música e xogos) e educativos en lingua galega adaptados á súa idade e compáraos con outros similares da lusofonía.	**CCL** **CCEC** **CD**	4.1.1.1. Valora a lingua como medio de relación interpersoal e de construción do coñecemento. 4.1.1.2. Valora a lingua como manifestación da riqueza cultural e da identidade dos pobos. 4.1.2. Pode distinguir entre linguas maioritarias, minoritarias e minorizadas e aplicar estes conceptos á realidade galega. 4.1.3. Coñece as linguas que se falan en España e valóraas como fonte de riqueza cultural. 4.1.4. Valora as linguas dos inmigrantes que viven en Galica. 4.1.5.1. Identifica nun mapa os territorios da comunidade lusófona. 4.1.5.2. Recoñece a importancia da comunidade lusófona para a vida social e económica de Galicia. 4.1.6. Coñece e emprega algúns recursos de lecer e educativos en galego e en portugués.	**-ReAutoavAct** **-RePart** **-ReObs** **-PC** **-PO** **-PE** **-RePart** **-ReObs** **-ReAutoavAct** **-RePart** **-ReObs** **-ReObs** **-EObsCad** **-AutoavCont** **-RePart** **-DTrab/Ctm**
o, p	B4.4. Situación sociolingüística do galego.	-Comentamos e valoramos a utilidade da lingua galega. Valémonos de recursos na rede (campañas de información e		B4.2. Describir e analizar a situación sociolingüística de Galicia atendendo á presenza da lingua galega no contorno.	LGB4.2.1. Describe a situación sociolingüística de Galicia a partir do estudo do seu contorno (concello e comarca), compáraa coa situación doutros contextos e analiza as diferenzas.	**CCL**	4.2.1. Pode describir a situación sociolingüística de Galicia a partir do seu contorno e comparala coa situación doutros contextos. 4.2.2. Coñece e valora a toponimia da súa comarca.	**-EObsCad** **-PO** **-PE** **-RePart** **-AutoavCont** **-ReObs**

Lingua Galega e Literatura. 2º ESO								
OB-XEC-TIVOS	CONTIDOS	ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE	TEMP. (horas)	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	COMP. CLAVE	MÍNIMOS ESIXIBLES	INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN
		sensibilización) ou en soporte impreso (gráficas, informes estatísticos, etc). -Analizamos os nosos propios usos lingüísticos e observamos outros modelos presentados, co fin de facer unha valoración crítica. -Facemos un percorrido real ou virtual (Google maps) pola nosa contorna e avaliamos a situación da toponimia. -Traballamos no proxecto proposto para *o* 1º trimestre.			LGB4.2.2. Coñece e valora os topónimos galegos.			**-PC** **-EAutoavProx** **-RuCoavProx** **-DAutoavTEquipo**
o, p	B4.5. Proceso de normalización. Desenvolvemento de actitudes positivas cara ao proceso de recuperación do galego, favorecemento do xurdimento de vínculos positivos cara ao seu uso e consciencia da necesidade e das potencialidades de enriquecemento persoal e colectivo do uso normalizado da lingua galega.	-Actividades en colaboración co EDLG. -Realización de textos, viñetas e carteis, videoclips, campañas publicitarias, etc. en defensa da normalización lingüística. -Traballamos no proxecto proposto.		B4.3. Coñecer as principais iniciativas normalizadoras no ámbito educativo, adquirir vínculos positivos cara ao uso do galego e asumir a importancia da contribución individual no desenvolvemento da lingua galega.	LGB4.3.1. Coñece as principais iniciativas normalizadoras no ámbito educativo. LGB4.3.2. Analiza a súa propia práctica lingüística e valora a importancia de contribuír individual e socialmente á normalización da lingua galega.	**CCL** **CSC**	4.3.1. Coñece as iniciativas normalizadoras que se levan a cabo no IES. 4.3.2. Realiza unha reflexión crítica sobre a súa práctica lingüística e mostra unha actitude de compromiso como falante, en relación co proceso de normalización da lingua.	**-RePart** **-ReAutoavAct** **-AutoavSociol** **-EAutoavProx** **-RuCoavProx**
m, p	B4.6. Situación legal das linguas do Estado español.	-Realización en parellas dun mapa lingüístico da Península Ibérica e procura na rede de		B4.4. Describir a situación legal das linguas do Estado español.	LGB4.4.1. Coñece a lexislación que regula a utilización do galego e a súa promoción no ámbito académico e local.	**CCL** **CSC**	4.4.1. coñece as principais leis que regulan o uso do galego e a súa promoción.	**-RePart** **-PC** **-PE**

Lingua Galega e Literatura. 2º ESO								
OB-XEC-TIVOS	**CONTIDOS**	**ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE**	**TEMP. (horas)**	**CRITERIOS DE AVALIACIÓN**	**ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE**	**COMP. CLAVE**	**MÍNIMOS ESIXIBLES**	**INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN**
		información sobre a situación legal actual de cada unha delas. Cada parella encargarase da presentación dunha lingua ao resto do grupo.						
o, p	B4.7. Prexuízos lingüísticos.	-Lectura de textos e proxección de vídeos que dean pé para a análise de prexuízos lingüísticos (ex., *Gran hermano*: "hablaba gallego, que bajón") -Entrevista guiada a compañeiros/as e familiares ou coñecidos para detectar prexuízos e analizalos. -Visionado de campañas gráficas e audiovisuais e lectura de obras literarias que abordan a temática desde a perspectiva do humor ou da concienciación. -Asistencia a algunha representación teatral.		B4.5. Identificar os prexuízos lingüísticos e analizar a situación persoal en relación a eles.	LGB4.5.1. Coñece o que é un prexuízo. Detecta e analiza a presenza de prexuízos de carácter estético e socioeconómico cara ao galego na súa práctica lingüística e na do seu contorno.	**CCL** **CSC**	4.5.1.1. Entende o que é un prexuízo e pon exemplos. 4.5.1.2. É quen de detectar prexuízos cara o galego e reflexionar sobre eles.	**-ReAutoavAct** **-RePart** **-AutoavSociol** **-EAutoavProx** **-PC**
o, p	B4.8. Recoñecemento das variantes diafásicas da lingua galega e da función da lingua estándar, uso normalizado da variante dialectal propia da zona e utilización e valoración da variante estándar da lingua en situacións de carácter	-Gravacións da fala espontánea de persoas do seu medio social e familiar. Comparación e análise das variedades dialectais.		B4.6. Identificar e clasificar as variantes diafásicas do galego, recoñecer os trazos da variedade estándar da lingua galega e valorala como variante unificadora, así como apreciar a variante diatópica propia.	LGB4.6.1. Identifica e clasifica as variantes diafásicas do galego. LGB4.6.2. Analiza a súa práctica lingüística e identifica nela os trazos propios da xerga estudantil. LGB4.6.3. Recoñece os trazos da variedade estándar da lingua galega e valóraa como variante unificadora.	**CCL** **CSC**	4.6.1. Identifica as variantes diafásicas da lingua galega. 4.6.2. Recoñece na súa práctica lingüística trazos propios da xerga estudantil. 4.6.3. Entende o concepto de lingua estándar e dálle o valor de unificar e prestixiar a lingua. 4.6.4. Rexeita os prexuízos sobre as variedades dialectais e utiliza	**-ReAutoavAct** **-RePart** **-RuCoavProx** **-PC** **-RePart** **-PE** **-AutoavSociol**

Lingua Galega e Literatura. 2º ESO								
OB-XEC-TIVOS	CONTIDOS	ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE	TEMP. (horas)	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	COMP. CLAVE	MÍNIMOS ESIXIBLES	INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN
	formal.				LGB4.6.4. Rexeita os prexuízos sobre as variedades dialectais e utiliza os trazos propios da súa zona.		con naturalidade, se é o caso, os trazos propios da súa zona.	**-RePart** **-PC**
B.5. EDUCACIÓN LITERARIA								
h, l	B5.1. Lectura, con regularidade, de obras literarias e desenvolvemento dun criterio lector; emisión dunha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade, relación do seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos e valoración do uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe.	-Lectura de distintos fragmentos de textos literarios. -Lectura, fóra da aula, dun libro por avaliación, adaptado á idade e nivel do alumnado. Comentario na clase ou proba escrita posterior. -Lectura de textos dos distintos xéneros literarios e elaboración de listaxes das semellanzas e diferenzas entre eles.	**20** horas aproxi-mada-mente, distri-buídas nunhas 16 sesións trimes-trais de 20 min. cada unha.	B5.1. Ler con regularidade obras literarias e desenvolver criterio lector; expor unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade, relacionar o seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos e valorar o uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe.	LGLB5.1.1. Le con regularidade obras literarias e desenvolve criterio lector; expón unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade e relaciona o seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos. LGLB5.1.2. Describe o uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe nos textos literarios.	**CCL**	5.1.1.1. Le regularmente, de xeito guiado, obras ou fragmentos de obras literarias para desenvolver criterio lector. 5.1.1.2. Mostra unha actitude favorable cara a lectura. 5.1.1.3. Le, como mínimo, unha obra de lectura por trimestre, adaptada ao seu nivel. 5.1.1.4. Expón unha opinión persoal sobre as obras de lectura. 5.1.1..5 Relaciona interdisciplinarmente e coa súa experiencia persoal os contidos da lectura. 5.1.1.6. Identifica as emocións que lle transmite a lectura. 5.1.1.7. Identifica a intencionalidade do autor nas obras literarias. 5.1.2. Identifica os elementos propios de cada xénero literario e o uso estético da linguaxe nos textos literarios.	**-ReAutoavAct** **-ReComLect** **-ReLectVol** **-PO ou PE** **-RuComText** -PC
h, l	B5.2. Lectura expresiva e comprensiva e audición de poemas recitados ou cantados; determinación do tema principal,	-Audicións de poemas musicados e actividades sobre os poemas e as interpretacións. -Recital de poemas.		B5.2. Ler expresiva e comprensivamente e facer audicións de poemas recitados ou cantados, determinar o	LGLB5.2.1. Le expresiva e comprensivamente e fai audicións de poemas recitados ou cantados, determina o tema principal, a estrutura xeral e pon de relevo os	**CCL**	5.2.1.1. Realiza unha lectura expresiva e comprensiva de textos literarios poéticos. 5.2.1.2. Identifica o tema principal e a estrutura de textos poéticos e	**-ReAutoavAct** **-ReComLect** **-RuComText** -PC **-RePart**

Lingua Galega e Literatura. 2º ESO								
OB-XEC-TIVOS	CONTIDOS	ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE	TEMP. (horas)	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	COMP. CLAVE	MÍNIMOS ESIXIBLES	INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN
	a estrutura xeral e os principais recursos estilísticos.	-Detección dos principais recursos estilísticos empregados.		tema principal, a estrutura xeral e pór de relevo os principais recursos estilísticos.	principais recursos estilísticos.		sinala os principais recursos estilísticos. 5.2.1.3. Escoita poemas musicados ou recitados e identifica os seus valores estilísticos.	
h, l	B5.3. Lectura expresiva e comprensiva de textos narrativos breves e localización e descrición dos elementos estruturais e formais máis salientables: punto de vista, tempo, espazo e personaxes principais.	-Traballamos o relato curto por equipos. Cada equipo lerá aos demais un conto ou lenda tradicional, no que deberá localizar os elementos estruturais e formais característicos do xénero		B5.3. Ler expresiva e comprensivamente textos narrativos breves, localizando e describindo os elementos estruturais e formais máis salientables: punto de vista, tempo, espazo e personaxes principais.	LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos narrativos breves, localiza e describe os elementos estruturais e formais máis salientables: punto de vista, tempo, espazo e personaxes principais.	**CCL**	5.3.1.1. Realiza unha lectura expresiva e comprensiva de textos narrativos breves. 5.3.1.2. Identifica os principais elementos da narración: espazo, tempo, personaxes e punto de vista.	**-ReComLect** **-RuComText** **-PO ouPE** **-DAutoavTEquipo**
h, l	B5.4. Lectura dramatizada e comprensiva, visionado de pezas teatrais e recoñecemento dos compoñentes e procedementos que caracterizan os subxéneros.	-Interpretación dalgún sinxelo texto teatral, en gran grupo ou en pequenos grupos. -Asistencia a algunha representación teatral e posterior comentario dela.		B5.4. Ler dramatizada e comprensivamente, visionar pezas teatrais e recoñecer os compoñentes e procedementos que caracterizan os subxéneros.	LGLB5.4.1. Le dramatizada e comprensivamente, visiona pezas teatrais e recoñece os compoñentes e procedementos que caracterizan os subxéneros.	**CCL**	5.4.1. 1. Realiza unha lectura dramatizada e comprensiva de textos teatrais e identifica os seus procedementos máis relevantes. 5.4.1.2. Ve e analiza pezas teatrais.	**-RuExpOrais** **-DAutoavTEquipo** **-PC** **-RePart**
h, l	B5.5. Comparación de textos pertencentes a diferentes xéneros e subxéneros, sinalando as coincidencias e diferenzas, tanto estruturais coma formais.	-Lectura de textos dos distintos xéneros literarios e elaboración de listaxes das semellanzas e diferenzas entre eles (traballo en equipo)		B5.5. Comparar textos pertencentes a diferentes xéneros e subxéneros, sinalando as coincidencias e diferenzas, tanto estruturais coma formais.	LGLB5.5.1. Compara textos pertencentes aos diferentes xéneros, sinalando as coincidencias e diferenzas, tanto estruturais coma formais. LGLB5.5.2. Compara textos pertencentes ao mesmo xénero pero a diferentes subxéneros, sinalando as coincidencias e diferenzas, tanto estruturais coma formais.	**CCL**	5.5.1. Pode comparar textos que pertenzan a distintos xéneros literarios e identificar neles elementos comúns e diferentes. 5.5.2. NON	**-DAutoavTEquipo** **-AutoavalComp** **-PC**
h, l	B.5.6. Análise de textos literarios, de maneira guiada, identificación dos trazos dos subxéneros e a	Actividades de introdución do comentario literario de xeito organizado e		B.5.6. Analizar textos literarios, de maneira guiada, identificar os trazos dos subxéneros e	LGB.5.6.1. Analiza textos literarios, de maneira guiada, identifica os trazos dos subxéneros e a funcionalidade	**CCL**	5.6.1. Pode analizar, de xeito guiado, textos literarios e identificar as súas características e a función dos recursos	**-RuComText**

Lingua Galega e Literatura. 2º ESO								
OB-XEC-TIVOS	**CONTIDOS**	**ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE**	**TEMP. (horas)**	**CRITERIOS DE AVALIACIÓN**	**ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE**	**COMP. CLAVE**	**MÍNIMOS ESIXIBLES**	**INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN**
	funcionalidade dos recursos retóricos.	pautado a partir dun texto de cada xénero.		a funcionalidade dos recursos retóricos.	dos recursos retóricos.		retóricos.	
h, l, n	B5.7. Produción de textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.	-Participación en concursos literarios -Traballamos no proxecto proposto.		B5.7. Escribir textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.	LGLB5.7.1. Escribe textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.	**CCL** **CCEC**	5.7.1. Escribe textos literarios sinxelos, empregando algúns recursos retóricos e con clara intencionalidade estética. 5.7.2. Colabora, traballando en grupo, na creación dunha narración.	**-DAutoavTEquipo** **-AutoavalComp** **-RuCoavProx** **-RuTEscritos** **-ReObrEscrita**
h, l, n	B5.8. Descrición e caracterización dos trazos definitorios básicos da linguaxe cinematográfica.	-Mediante a visualización de curtas, facemos unha actividade de observación para determinarmos cales son as principais características da linguaxe cinematográfica. -En pequenos grupos guionizamos un relato curto dalgún autor coñecido para levalo á "gran pantalla" .		B5.8. Describir e caracterizar os trazos definitorios básicos da linguaxe cinematográfica.	LGLB5.8.1. Describe e caracteriza os trazos definitorios básicos da linguaxe cinematográfica. LGB5.8.2. Identifica e describe os principais trazos da linguaxe cinematográfica nunha ou varias secuencias fílmicas.	**CCL** **CCEC**	5.8.1/5.8.2. Pode identificar as características básicas da linguaxe cinematográfica.	**-RePart**
e, h, l	B5.9. Aproveitamento, baixo guía, dos fondos e recursos que ofrecen as bibliotecas, incluídas as virtuais, para a realización de traballos e cita axeitada destes.	-Botamos man de todos os recursos que nos ofrece a biblioteca real do Centro e mais as bibliotecas virtuais para o desenvolvemento das actividades citadas neste bloque.		B5.9. Servirse, seguindo unhas pautas orientadoras, dos fondos e recursos que ofrecen as bibliotecas, incluídas as virtuais, para a realización de traballos e cita axeitada destes.	LGLB5.9.1. Sérvese, seguindo unhas pautas orientadoras, dos fondos e recursos que ofrecen as bibliotecas, incluídas as virtuais, para a realización de traballos e cita axeitada destes.	**CCL** **CD**	5.9.1. 1. Emprega, seguindo pautas, recursos de bibliotecas físicas e virtuais para a realización de traballos. 5.9.1.2. Sabe citar de forma correcta as fontes empregadas.	**-AutoavalComp** **-ReObs** **-PC**

4.1.4 / 4º CURSO DE ESO

Lingua Galega e Literatura. 4º ESO								
OB-XEC-TIVOS	**CONTIDOS**	**ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE**	**TEMP. (Horas)**	**CRITERIOS DE AVALIACIÓN**	**ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE**	**COMP. CLAVE**	**MÍNIMOS ESIXIBLES**	**INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN**
B.1. COMUNICACIÓN ORAL. ESCOITAR E FALAR								
d, e, h	B1.1. Comprensión e interpretación de textos propios dos medios de comunicación audiovisual, con especial atención aos xéneros de carácter argumentativo.	-Audición ou vista de noticias, entrevistas, crónicas ou reportaxes. Explicación ou resumo do seu contido en pequenos grupos. -Realización de esquemas individuais ou en pequenos grupos, coas ideas principais e secundarias dos textos orais escoitados.	**20** horas aproxi-mada-mente, distri-buídas nunhas 22 sesións trimes-trais de 15 min. cada unha.	B1.1. Identificar a intención comunicativa implícita e explícita, o tema, a idea principal e as secundarias, a tese e os argumentos de textos propios dos medios de comunicación audiovisual.	LGB1.1.1. Comprende o sentido global de textos orais dos medios de comunicación audiovisuais, identifica o propósito, a tese e os argumentos de noticias debates ou declaracións, determina o tema e recoñece a intención comunicativa do/da falante. LGB1.1.2. Distingue as partes nas que se estruturan as mensaxes orais, o tema, así como a idea principal e as secundarias. LGB1.1.3. Analiza criticamente tanto a forma como o contido de noticias, debates e procedentes dos medios de comunicación e recoñece a validez dos argumentos.	**CCL** **CAA**	1.1.1.1 Comprende a idea global e a intención comunicativa de noticias ou debates dos medios de comunicación audiovisual. 1.1.1.2. Pode identificar o tema, a tese e os argumentos de textos orais argumentativos. 1.1.2. Pode diferenciar o tema e as ideas principais e secundarias nas mensaxes orais. 1.1.3. Pode realizar unha valoración crítica de noticias e debates dos medios de comunicación e explicar se considera válidos os argumentos empregados.	**-ReObs** **-PO** **-RuExpOrais** **-PO** **-PE** **-RePart** **-PO** **-PE** **-RuExpOrais** **ReAvalDebates**
d, e, h	B1.2. Comprensión e análise de textos publicitarios dos medios de comunicación audiovisual.	-Comparamos noticias de distintos medios de comunicación e analizamos as diferenzas mediante un debate guiado en gran grupo. -Identificamos, en pequenos grupos, nas noticias, entrevistas e nos textos publicitarios dos medios de comunicación audiovisual, usos lingüísticos con prexuízos ou discriminatorios e posteriormente comentámolos en gran		B1.2. Comprender e analizar textos expositivos e publicitarios, diferenciar neles información, opinión e persuasión.	LGB1.2.1. Distingue entre opinión e persuasión en mensaxes publicitarias orais e identifica as estratexias de enfatización. LGB1.2.2. Analiza os elementos verbais dos textos orais: no plano fónico (xogos fónicos), no plano morfosintáctico (condensación, concisión e economía) e no plano léxico-semántico (léxico connotativo, simbólico e atractivo para o receptor). LGB1.2.3. Analiza os elementos non verbais, en especial a imaxe (mensaxe icónica) e o son (diálogo, ruídos e música), en anuncios publicitarios ou outro	**CCL** **CAA** **CSIEE** **CCEC**	1.2.1. Pode analizar mensaxes publicitarias orais e diferenciar nelas información, opinión e persuasión. 1.2.2. Pode analizar en textos orais expositivos e publicitarios algúns recursos fónicos, morfosintácticos ou léxico-semánticos. 1.2.3. NON	**ReAvalDebates** **-PO** **-RePart** **-PO** **-ReAutoavAct** **-ReAvalColoquio**

Lingua Galega e Literatura. 4º ESO								
OB-XEC-TIVOS	CONTIDOS	ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE	TEMP. (Horas)	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	COMP. CLAVE	MÍNIMOS ESIXIBLES	INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN
		grupo. Analizamos as estratexias de persuasión empregadas.			tipo de comunicacións orais.			
d, e, h	B1.3. Comprensión e interpretación de textos orais expositivos e argumentativos do ámbito académico (presentacións, relatorios e intervencións en mesas redondas).	-Escoitamos debates e diferenciamos, en parellas, a parte expositiva da argumentativa. Cada parella identificará tamén a tese e os argumentos. -Propoñemos temas de actualidade ou de interese do alumnado para debater. Propoñemos a tese e, en pequenos grupos, elaboran a argumentación a favor ou en contra. Posteriormente, por quendas, cada grupo defende a súa postura.		B1.3. Comprender e interpretar textos orais expositivos e argumentativos utilizados no ámbito académico (presentacións, relatorios e intervencións en mesas redondas).	LGB1.3.1. Identifica a intención comunicativa, a tese e os argumentos dos debates, relatorios e mesas redondas do ámbito académico e elabora un esquema ou resumo. LGB1.3.2. Recoñece os procedementos lingüísticos para manifestarse a favor ou en contra dunha opinión ou postura.	**CCL** **CAA**	1.3.1. Pode realizar un esquema ou un resumo de debates, relatorios ou mesas redondas do ámbito académico. 1.3.2. Pode recoñecer os procedementos lingüísticos para manifestarse a favor ou en contra dunha opinión ou postura.	**-RePart** **-PO** **-PE** **-RePart** **-PO** **ReAvalDebates**
d, e, h	B1.4. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais de natureza diversa.	-En grupos analizamos textos orais de procedencia diversa, tentando determinar en cada un deles unha estrutura, unha intención comunicativa e sabendo diferenciar a idea ou ideas principais das secundarias.		B1.4. Comprender, interpretar e valorar diferentes tipos de discursos orais.	LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias, de calquera texto oral, formal ou informal, producido na variante estándar ou en calquera das variedades dialectais.	**CCL**	1.4.1. Pode identificar a idea global, a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias, de calquera texto oral.	**-RePart** **-PO**
a, c, d, h	B1.5. Desenvolvemento de habilidades de escoita activa, cunha actitude de interese, de cooperación e de respecto.	-En pequenos grupos farán unha reflexión sobre a actitude necesaria ante as explicacións do profesorado e as		B1.5. Coñecer, usar e valorar a adecuación, a coherencia, a cohesión e a claridade expositiva, así como normas de cortesía nas	LGB1.5.1. Identifica os recursos que proporcionan adecuación, coherencia e cohesión ao discurso. LGB1.5.2. Coñece e aplica as normas que rexen a cortesía na	**CCL** **CSC** **CSIEE**	1.5.1. Identifica se un discurso é adecuado, coherente e cohesionado. 1.5.2.1. Escoita con interese e respecta as opinións dos demais. 1.5.2.2.. Aplica a regra das	**-PO** **-PE** **-ReAvalColoquio** **-RePart** **-ReAutoavAct**

Lingua Galega e Literatura. 4º ESO								
OB-XEC-TIVOS	CONTIDOS	ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE	TEMP. (Horas)	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	COMP. CLAVE	MÍNIMOS ESIXIBLES	INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN
		intervencións dos compañeiros/as, para unha posterior posta en común cos demais grupos. Finalmente tras o debate e mediante o consenso, redactarase un documento coas consideradas principais normas, que se expoñerá no taboleiro da clase. -Neses mesmos grupos traballarán a partir de situación comunicativas presentadas pola profesora nas que se identifican comportamentos inadecuados, uso de linguaxe discriminatoria, ton elevado, etc. Os alumnos e alumnas deberán "guionizar" de novo esas situación empregando as normas de cortesía.		intervencións orais propias da actividade académica, tanto espontáneas como planificadas.	comunicación oral e respecta as opinións alleas. LGB1.5.3. Recoñece a importancia dos aspectos prosódicos (entoación, pausas, ton, timbre e volume), a linguaxe corporal adecuada (mirada e posición do corpo), así como o autocontrol das emocións ao falar en público.		quendas de palabra nas postas en común 1.5.3. Exprésase oralmente con corrección e valora a importancia da entoación, as pausas, o volume e a linguaxe non verbal.	**-RuExpOrais** **-RePart** **-ReAutoavAct**
h, p	B1.6. Participación nas producións orais cunha fonética e prosodia correcta, valoración desta pronuncia e actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.	-Actividades lúdicas de práctica oral dos pronomes átonos, do infinitivo persoal e das vogais abertas e pechadas.		B1.6. Participar oralmente cunha fonética e prosodia correcta, valorar esta pronuncia e amosar unha actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.	LGB1.6.1. Recoñece a emisión dunha pronuncia galega correcta, identifica os erros na produción oral allea e produce discursos orais que respectan as regras prosódicas e fonéticas da lingua galega. LGB1.6.2. Recoñece e rexeita argumentadamente os prexuízos que se poidan asociar á pronuncia propia da lingua galega. LGB1.6.3. Usa, se a posúe, a variante dialectal propia e	**CCL** **CAA** **CSC**	1.6.1.1. Aprecia a importancia da pronuncia correcta en galego. 1.6.1.2. Esfórzase por mellorar a súa pronuncia. 1.6.2. Analiza e rexeita con argumentos os prexuízos asociados á pronuncia da lingua galega. 1.6.3. Valora as variantes dialectais da lingua galega e usa, de ser ocaso, a súa propia variante dialectal.	**-ReAutoavAct** **-RuExpOrais** **-PC** **-RePart** **-ReAutoavAct** **-PC** **-RePart** **-ReAutoavAct**

Lingua Galega e Literatura. 4º ESO								
OB-XEC-TIVOS	CONTIDOS	ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE	TEMP. (Horas)	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	COMP. CLAVE	MÍNIMOS ESIXIBLES	INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN
					asúmea como a variedade habitual do seu contexto.			
h, p	B1.7. Produción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	-Creamos diferentes situación comunicativas (na rúa, no xulgado, ante amigos, con persoas de idade…) para traballar a adecuación e verificar se os alumnos e alumnas son capaces de desenvolverse con éxito nos diferentes contextos.		B1.7. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección. LGB1.7.2. Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas respectando as regras morfosintácticas desta lingua, en especial a colocación do pronome átono, así como a fonética galega (pronuncia das sete vogais, n velar e fonema fricativo palatal xordo). LGB1.7.3. Emprega nas intervencións orais espontáneas expresións propias do galego: infinitivo conxugado e fraseoloxía adecuada. LGB1.7.4. Emprega nas intervencións orais espontáneas un léxico rico e variado.	**CCL** **CSC**	1.7.1. Exprésase espontaneamente de forma adecuada e con coherencia, cohesión e corrección. 1.7.2.1. Participa en debates de clase e outras intervencións orais esforzándose por usar correctamente a fonética e a morfosintaxe da lingua galega. 1.7.2.2. Esfórzase por colocar correctamente os pronomes átonos nas intervencións orais. 1.7.3.1. Coñece algunha fraseoloxía do galego e emprégaa oralmente de forma adecuada. 1.7.3.2. Esfórzase por empregar o infinitivo conxugado. 1.7.4. Esfórzase por ampliar e mellorar o seu léxico.	**-RePart** **-RuExpOrais** **-ReAutoavAct** **-RePart** **-ReAutoavAct** **ReAvalDebates** **-RuExpOrais** **-RuExpOrais** **-RePart** **-PO** **-AutoavComp** **-PC** **-PE**
a, c, d, h	B1.8. Escoita crítica e reflexiva que permite identificar prexuízos e mensaxes discriminatorias.	-Comparamos noticias de distintos medios de comunicación e analizamos as diferenzas mediante un debate guiado en gran grupo. -Identificamos, en pequenos grupos, (nas noticias, entrevistas, etc.) usos lingüísticos con prexuízos ou discriminatorios e posteriormente comentámolos en gran		B1.8. Manifesta una actitude crítica e reflexiva que permite identificar prexuízos e mensaxes discriminatorias.	LGB1.8.1. Reflexiona e ten unha postura crítica ante as mensaxes discriminatorias que proveñen dos medios de comunicación. LGB1.8.2. Rexeita argumentadamente os usos lingüísticos que levan implícitos prexuízos ou discriminacións.	**CCL** **CAA** **CSC**	1.8.1. É quen de identificar mensaxes discriminatorias nos medios de comunicación. 1.8.2. Pode rexeitar con argumentos os usos lingüísticos prexuizosos os discriminatorios.	**-RePart** **ReAvalDebates**

Lingua Galega e Literatura. 4º ESO								
OB-XEC-TIVOS	CONTIDOS	ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE	TEMP. (Horas)	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	COMP. CLAVE	MÍNIMOS ESIXIBLES	INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN
		grupo.						
a, b, e, g, h, p	B1.9. Coñecemento e uso progresivamente autónomo das estratexias necesarias para a produción de textos orais, de técnicas para aprender a falar en público e uso das TIC.	-Buscamos na rede técnicas e estratexias de expresión e exposición oral e intentamos aplicalas. -Valémonos de recursos TIC para acompañar as nosas exposicións e presentación		B1.9. Realizar exposicións orais planificadas e claras de traballos e de informacións de actualidade, coa axuda das TIC.	LGB1.9.1. Planifica a produción oral, estrutura o contido, revisa os borradores e esquemas. LGB1.9.2. Presenta os contidos de forma clara e ordenada e con corrección gramatical. LGB1.9.3. Utiliza o rexistro adecuado á situación comunicativa. LGB1.9.4. Emprega axeitadamente os elementos prosódicos e (entoación e pronuncia axeitada, pausas, ton, timbre e volume), a linguaxe corporal (mirada e posición do corpo) así como o autocontrol das emocións ao falar en público. LGB1.9.5. Emprega as TIC para documentarse bibliograficamente, revisar gramaticalmente o texto e elaborar unha presentación atractiva e innovadora.	**CAA** **CCL** **CSIEE** **CAA**	1.9.1. Elabora borradores, guións ou esquemas para expoñer oralmente un tema. 1.9.2/1.9.3. Pode realizar unha exposición oral con claridade, orde, corrección gramatical e nun rexistro adecuado á situación comunicativa. 1.9.4. Pode expresarse en público cunha dicción correcta, linguaxe corporal adecuada e autocontrol. 1.9.5. Usa as TIC para corrixir, mellorar e complementar a presentación dos seus textos.	**-RObs** **-AutoavComp** **-RuExpOrais** **-RuExpOrais** **-RObs** **-RObs** **-PC**
b, h,	B1.10. Aplicación dos coñecementos gramaticais á avaliación e mellora da expresión oral e recoñecemento en exposicións orais propias e alleas das dificultades expresivas	-Presentaráselle ao alumnado un texto dun xornalista deportivo da TVG para que comete erros a nivel de fonética e entoación, pobreza léxica e castelanismos a nivel de léxico e repeticións a nivel de cohesión. O alumnado deberá dar conta de todos ese erros e elaborará unha proposta de mellora. -Actividades de		B1.10. Aplicar os coñecementos gramaticais á avaliación e mellora da expresión oral e recoñecer en exposicións orais propias e alleas as dificultades expresivas.	LGB1.10.1. Recoñece erros (incoherencias, repeticións, ambigüidades, pobreza léxica, erros fonética e entoación inadecuada) nos discursos propios e alleos para evitalos nas súas producións.	**CCL** **CAA**	1.10.1. Identifica erros nos discursos propios e alleos e esfórzase por corrixilos.	**-ReAutoavAct** **-RePart** **-PC**

Lingua Galega e Literatura. 4º ESO								
OB-XEC-TIVOS	**CONTIDOS**	**ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE**	**TEMP. (Horas)**	**CRITERIOS DE AVALIACIÓN**	**ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE**	**COMP. CLAVE**	**MÍNIMOS ESIXIBLES**	**INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN**
		recoñecemento de erros nas exposicións orais dos compañeiros e compañeiras e nas propias.						
a, c, d, h	B1.11. Participación activa e argumentada en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	-En equipo, o alumnado elaborará a planificación do discurso ante posibles debates sobre diferentes temas, con argumentos a favor ou en contra segundo a tese que deban defender. Buscamos na rede técnicas e estratexias de expresión e exposición oral e intentamos aplicalas. -Valémonos de recursos TIC para acompañar as nosas exposicións e presentación.		B1.11. Participar activa e argumentadamente en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	LGB1.11.1. Desenvolve argumentos de forma comprensible e convincente e comenta as contribucións das persoas interlocutoras. LGB1.112 Aplica as normas que rexen a cortesía na comunicación oral, respecta as quendas e as opinións alleas e emprega unha linguaxe non discriminatoria.	**CCL** **CAA**	1.11.1/1.11.2. Participa en debates guiados sen saír do tema, con argumentos válidos, escoitando aos interlocutores, respectando as quendas e evitando a linguaxe discriminatoria.	**ReAvalDebates** **-ReObs**
a, d, h, l, o	B1.12. Participación en interaccións orais sobre temas de interese persoal ou social ou asuntos da vida cotiá, en diferentes rexistros.	-Elaboraranse diferentes supostos comunicativos da vida cotiá. Os alumnos e alumnas, por parellas, extraerán ao chou o papel que cada un deberá representar nesa situación dada		B1.12. Participar en interaccións sobre temas de interese persoal, ou social ou asuntos da vida cotiá, nun rexistro formal, neutro ou informal.	LGB1.12.1. Desenvólvese con eficacia en situacións que xorden na vida diaria así como noutras de estudo ou traballo e participa en conversas informais.	**CCL** **CSC** **CSIEE** **CCEC**	1.12.1. Participa en conversas informais e desenvólvese adecuadamente en situacións da vida académica.	**-ReObs** **-ReAvalColoquio**
h, p	B1.13. Valoración da lingua oral como un instrumento de aprendizaxe e de relación social.	-Reflexión guiada e conxunta (gran grupo) tras a presentación partillada dos supostos comunicativos traballados sobre a importancia da oralidade.		B1.13. Valorar a lingua oral como un instrumento útil na aprendizaxe e nas relacións sociais.	LGB1.13.1. Identifica e describe os valores da lingua oral como un instrumento útil na aprendizaxe, así como para relacionarse cos demais e enriquecerse como persoa.	**CCL** **CAA** **CSC** **CSIEE**	1.13.1. Valora a lingua oral como instrumento de aprendizaxe e como medio de relación social e enriquecemento persoal.	**-ReAutoavAct** **-RePart**

Lingua Galega e Literatura. 4º ESO								
OB-XEC-TIVOS	**CONTIDOS**	**ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE**	**TEMP. (Horas)**	**CRITERIOS DE AVALIACIÓN**	**ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE**	**COMP. CLAVE**	**MÍNIMOS ESIXIBLES**	**INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN**
B.2. COMUNICACIÓN ESCRITA. LER E ESCRIBIR								
b, f, h	B2.1. Uso de técnicas e estratexias que facilitan a lectura comprensiva e crítica de textos.	-Prácticas, individuais ou en pequenos grupos, de subliñado, resumos, esquemas, e mapas conceptuais de textos diversos da vida cotiá, dos medios de comunicación e académicos.	**30** horas aproxi-mada-mente, distri-buídas nunhas 17 sesións trimes-trais de 30 min. cada unha.	B2.1. Empregar estratexias e técnicas que faciliten a lectura comprensiva e crítica dos textos	LGB2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido (resumos, cadros, esquemas e mapas conceptuais). LGB2.1.2. Aplica os coñecementos lingüísticos propios (gramaticais e léxicos) e recursos alleos (dicionarios e outras fontes de documentación) para solucionar problemas de comprensión. LGB2.1.3. Elabora o esquema xerarquizado de ideas dun texto. LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos. LGB2.1.5. Entende o significado de palabras propias do rexistro culto e incorpóraas ao seu discurso.	**CCL** **CAA**	2.1.1/2.1.3. Realiza resumos, esquemas e mapas conceptuais para facilitar a comprensión e análise dos textos. 2.1.2/2.1.4. Usa dicionarios e outras fontes documentais para facilitar a comprensión dos textos. 2.1.5. Esfórzase por incorporar aos seus textos palabras do rexistro culto.	**-ReObs** **-AutoavComp** **-PE** **-ReObs** **-AutoavComp** **-PE** **-AuD** **-ReAutoavAct** **-AuD** **-RuTEscritos**
d, e, h	B2.2. Comprensión e interpretación de textos propios da vida cotiá relacionados co ámbito laboral, administrativo e comercial.	-Actividades de ampliación de vocabulario: definicións, sinónimos, antónimos... -Lecturas comprensivas e motivadoras de diferentes textos: facturas e recibos, actas, regulamentos, citacións, decretos, etc.		B2.2. Comprender e interpretar textos escritos propios da vida cotiá pertencentes ao ámbito laboral, administrativo e comercial.	LGB2.2.1. Identifica a intención comunicativa, o tema e os subtemas de escritos propios da vida cotiá relacionados co ámbito laboral, administrativo e comercial. LGB2 2.2. Comprende, interpreta e valora textos propios da vida cotiá pertencentes a distintos ámbitos: laboral (currículo, carta de presentación, ficha de contratación en empresas e redes sociais de procura de emprego, contrato, nómina e vida laboral), administrativo (carta administrativa e solicitude ou instancia) e comercial (carta	**CCL** **CSC**	2.2.1. Pode identificar o tema principal e os secundarios de escritos propios da vida cotiá relacionados co ámbito laboral, administrativo e comercial. 2.2.2. Pode comprender textos cotiás dos ámbitos laboral, administrativo e comercial (currículo, carta de presentación, contrato, solicitude, instancia e reclamación).	**-ReObs** **-RePart** **-PE** **-ReObs** **-RePart** **-PO**

Lingua Galega e Literatura. 4º ESO								
OB-XEC-TIVOS	CONTIDOS	ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE	TEMP. (Horas)	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	COMP. CLAVE	MÍNIMOS ESIXIBLES	INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN
					comercial, carta de reclamación e impreso administrativo de reclamación).			
d, e, h	B2.3. Comprensión e interpretación de textos relacionados co ámbito académico, tanto materiais de consulta (dicionarios, glosarios, enciclopedias, etc.), como libros de texto e recursos de temas especializados en internet.	-Actividades de interpretación de gráficas, diagramas e mapas conceptuais relacionados con temas académicos. -Actividades guiadas de busca e organización da información na biblioteca e na aula de informática .		B2.3. Comprender e interpretar textos relacionados co ámbito académico, tanto materiais de consulta (dicionarios, glosarios, enciclopedias, etc.), como libros de texto e recursos de temas especializados en internet.	LGB2 3.1. Comprende textos relacionados co ámbito académico, tanto materiais de consulta (dicionarios, glosarios, enciclopedias, etc.), como libros de texto e recursos de temas especializados en internet. LGB2.3.2. Interpreta a información de mapas, gráficas, diagramas.	**CCL** **CD**	2.3.1. Pode comprender diferentes textos do ámbito académico, tanto en soporte físico como na rede. 2.3.2. Pode interpretar mapas, gráficas e diagramas.	**-ReObs** **-RePart** **-PO** **-PE** **-ReObs** **-RePart** **-PO** **-PE**
d, e, h	B2.4. Comprensión e interpretación de textos argumentativos.	-Traemos á aula exemplos de textos argumentativos para analizarmos as súas principais características e mais a súa estrutura. -Propoñemos temas de actualidade ou de interese do alumnado para que elaboren os seus textos argumentativos.		B2.4. Comprender e interpretar textos argumentativos.	LGB2.4.1. Identifica o tema e a intención comunicativa de textos argumentativos. LGB2.4.4.2. Elabora a súa propia interpretación a partir dos argumentos expresados nun texto.	**CCL**	2.4.1. Pode identificar o tema e a intención comunicativa de textos argumentativos. 2.4.2. Pode elaborar un comentario crítico persoal a partir dos argumentos dun texto.	**-PO** **-PE** **-RuComTExt**
d, e, h	B2.5. Comprensión e interpretación de textos xornalísticos de opinión: carta ao director, editorial, columna e artigo de opinión.	-Lemos na aula diferentes artigos de opinión (xornal en papel ou en formato dixital). Interpretamos as súas mensaxes. Actividade individual ou en pequenos grupos.		B2.5. Comprende e interpreta textos xornalísticos de opinión: carta ao director, editorial, columna e artigo de opinión.	LGB2.5.1. Diferencia os trazos característicos dos textos xornalísticos de opinión: carta ao director, editorial, columna e artigo de opinión. LGB2.5.2. Valora a intención comunicativa dun texto xornalístico e distingue entre información, opinión e persuasión.	**CCL** **CSC**	2.5.1. Coñece as características de diversos textos xornalísticos de opinión: carta ao director, editorial, columna e artigo de opinión. 2.5.2. É quen de diferenciar entre información, opinión e persuasión nos textos xornalísticos	**-RePart** **-PO** **-PE** **-RePart** **-AutoavComp**
d, e, h	B2.6. Comprensión e interpretación das mensaxes explícitas e	Análise , primeiro en pequenos grupos e posteriormente en gran		B2.6. Comprende e interpreta as mensaxes explícitas e implícitas	LGB2.6.1. Comprende e interpreta as mensaxes explícitas e implícitas que transmiten os	**CCL** **CSC**	2.6.1/2.6.2. Pode analizar criticamente anuncios publicitarios e identificar as	**-RePart** **-AutoavComp**

Lingua Galega e Literatura. 4º ESO								
OB-XEC-TIVOS	CONTIDOS	ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE	TEMP. (Horas)	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	COMP. CLAVE	MÍNIMOS ESIXIBLES	INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN
	implícitas que transmiten os textos publicitarios dos medios de comunicación.	grupo das mensaxes transmitidas en determinados textos publicitarios.		que transmiten os textos publicitarios dos medios de comunicación.	textos publicitarios dos medios de comunicación (anuncios). LGB2.6.2. Reflexiona e ten unha postura crítica ante as mensaxes persuasivas que proveñen dos medios de comunicación.		mensaxes explícitas e implícitas que transmiten.	
c, d, h	B2.7. Lectura crítica e reflexiva que permita identificar usos lingüísticos discriminatorias.	-Actividades de identificación de prexuízos en diferentes textos, especialmente nos textos dos medios de comunicación e nos de produción persoal ou grupal.		B2.7. Identificar os usos lingüísticos que conteñan prexuízos ou mensaxes discriminatorias.	LGB2 7.1. Reflexiona sobre os usos lingüísticos que levan implícitos prexuízos ou mensaxes discriminatorias. LGB2.7.2. Detecta prexuízos e mensaxes discriminatorias implícitas nos textos de medios de comunicación con especial atención á publicidade.	**CCL** **CSC**	2.7.1/2.7.2. Pode detectar prexuízos e mensaxes discriminatorias nos textos publicitarios e reflexionar sobre eles.	**-ReObs** **-RePart**
b, e, f, h	B2.8. Uso autónomo dos recursos que ofrecen as bibliotecas e as TIC para obter información complementaria.	-Actividades de busca e organización da información na biblioteca e na aula de informática.		B2.8. Usar e seleccionar materiais de consulta das bibliotecas e doutras fontes de información impresa ou en formato dixital.	LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da consulta de materiais en distintos soportes. LGB2.8.2. Sérvese dos recursos que ofrecen as bibliotecas ou as TIC para integrar os coñecementos adquiridos nos seus escritos.	**CCL** **CD** **CSC** **CAA**	2.8.1/2.8.2. Emprega de forma autónoma a biblioteca e as TIC para obter, seleccionar e organizar información e integrala nos seus escritos	**-ReObs** **-PC** **-AutoavComp**
b, f, h	B2.9. Uso de técnicas e estratexias para producir textos escritos adecuados, coherentes e ben cohesionados desde o punto de vista comunicativo (planificación, organización, redacción e revisión).	-Realizamos prácticas, individualmente ou en pequenos grupos, de adecuación, coherencia e cohesión de textos. Partindo dunha serie de enunciados desordenados e inconexos, e mais dun marco concreto establecido, os alumnos e alumnas deben planificar a escrita dun determinado texto que		B2.9. Empregar estratexias e técnicas axeitadas para producir escritos adecuados, coherentes e ben cohesionados desde o punto de vista comunicativo (planificación, organización, redacción e revisión).	LGB2.9.1. Utiliza distintas técnicas de planificación para organizar o seu discurso (diferentes tipos de esquemas e mapas conceptuais). LGB2.9.2. Utiliza o rexistro adecuado en función da tipoloxía textual e do acto comunicativo. LGB2.9.3. Ordena as ideas e estrutura os contidos en unidades sintácticas consecutivas e encadeadas con conectores e outros elementos de cohesión. LGB2.9.4. Coñece as regras ortográficas e as normas	**CCL** **CD**	2.9.1. Emprega esquemas e mapas conceptuais para organizar os seus textos escritos. 2.9.2. Pode producir textos escritos no rexistro adecuado á situación comunicativa. 2.9.3. Pode escribir un texto coherente e ben cohesionado. 2.9.4.1. Pode elaborar un texto con ortografía e morfosintaxe correctas. 2.9.4.2. Emprega correctores e dicionarios para mellorar os textos escritos.	**-ReObs** **-RuTEscritos** **-RuTEscritos** **-CoavOrt** **-ReObs** **-RuTEscritos** **-AuD** **-ReObs** **-RuTEscritos** **-ReAutoavAct**

Lingua Galega e Literatura. 4º ESO								
OB-XEC-TIVOS	CONTIDOS	ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE	TEMP. (Horas)	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	COMP. CLAVE	MÍNIMOS ESIXIBLES	INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN
		sexa coherente, que se adecúe á situación, que se artelle mediante mecanismos de cohesión e que gramatical e ortograficamente sexa correcto.			morfosintácticas e sérvese das ferramentas lingüísticas ao seus alcance (correctores, dicionarios e gramáticas) para aplicalas correctamente. LGB2.9.5. Revisa o texto para comprobar que a organización dos contidos do texto é correcta e que non se cometen erros ortográficos, gramaticais, de formato ou de presentación.		2.9.5. Esfórzase por mellorar a forma, o contido e a corrección dos textos escritos.	
b, e, f, h	B2.10. Utilización das TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios, coñecer outros alleos e intercambiar opinións.	Manexamos procesadores, correctores, dicionarios on line, tradutores, aplicación e programas, etc.para mellorar a forma e o contido dos textos e traballos.		B2.10. Empregar as TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios, coñecer outros alleos e intercambiar opinións.	LGB2.10.1. Usa as TIC para a corrección dos textos: corrector ortográfico do procesador de textos, dicionarios en liña e outras páxinas especializadas no estudo da lingua galega. LGB2.10.2. Usa procesadores de textos para mellorar a presentación dos seus escritos, especialmente na presentación dos seus traballos académicos, atendendo a cada unha das funcionalidades de cada elemento: encabezamento e pé de páxina, numeración de páxinas, índice, esquemas etc. LGB2.10.3. Usa as TIC como medio de divulgación de textos propios, de coñecemento doutros alleos e de intercambio de opinións.	**CCL** **CD** **CAA** **CSC**	2.10.1/2.10.2. Emprega as TIC para corrixir e mellorar a presentación dos textos escritos. 2.10.3. NON	**-ReObs** **-RuTEscritos** **-AutoavComp**
b, e, h	B2.11. Produción, en soporte impreso ou dixital, de textos propios da vida cotiá pertencentes ao ámbito laboral, administrativo e comercial.	-Traballamos o currículo, a carta de presentación, a solicitude ou instancia… a partir de modelos dados.		B2.11. Producir, respectando as súas características formais e de contido, textos propios da vida cotiá pertencentes a distintos ámbitos tanto en	LGB2.11.1. Produce, respectando as súas características formais e de contido, e en soporte tanto impreso como dixital, textos propios da vida cotiá pertencentes a distintos ámbitos: laboral (currículo, carta de	**CCL** **CD** **CSC**	2.11.1. Pode elaborar textos cotiás dos ámbitos laboral, administrativo e comercial (currículo, carta de presentación, contrato, solicitude, instancia e reclamación).	**-RuTEscritos**

Lingua Galega e Literatura. 4º ESO								
OB-XEC-TIVOS	**CONTIDOS**	**ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE**	**TEMP. (Horas)**	**CRITERIOS DE AVALIACIÓN**	**ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE**	**COMP. CLAVE**	**MÍNIMOS ESIXIBLES**	**INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN**
				formato papel como dixital: laborais, administrativos e comerciais.	presentación, ficha de contratación en empresas e redes sociais de procura de emprego), administrativo (carta administrativa e solicitude ou instancia) e comercial (carta comercial, carta de reclamación e impreso administrativo de reclamación).			
b, e, h	B2.12. Produción, en soporte impreso ou dixital, de cartas á dirección e columnas de opinión.	-Seleccionamos no xornal algunha noticia de actualidade ou columna de opinión, editorial, etc. que suscite en nós unha opinión crítica, diferente ou coincidente coa expresada polo autor ou autora, e elaboramos unha carta á dirección.		B2.12. Producir, en soporte impreso ou dixital, cartas á dirección e columnas de opinión.	LGB2.12.1. Crea, en soporte impreso ou dixital, cartas á dirección e columnas de opinión.	**CCL** **CD** **CSC**	2.12.1. Pode redactar unha carta á dirección e unha columna de opinión.	**-RuTEscritos** **-PE**
b, e, h	B2.13. Composición en soporte impreso ou dixital de textos argumentativos, redactados a partir da información obtida de distintas fontes.	-Dividimos a clase en dous grupos enfrontados ideoloxicamente a partir dalgún tema polémico de actualidade. Cada grupo deberá defender unha postura mediante a elaboración de textos argumentativos que utilicen información obtida de fontes que deberán citar, pero non parafrasear.		B2.13. Producir en soporte impreso ou dixital textos argumentativos, redactados a partir da información obtida de distintas fontes.	LGB2.13.1. Elabora, en soporte impreso ou dixital, textos argumentativos, redactados a partir da información obtida de distintas fontes. LGB2.13.2. Crea, en soporte impreso ou dixital, un texto argumentativo propio a partir dun tema dado sen documentación previa. LGB2.13.3. Sintetiza a información e resume textos argumentativos sen repetir nin parafrasear o texto de partida.	**CCL** **CD** **CSC**	2.13.1. É quen de elaborar un texto argumentativo apoiándose en fontes informativas. 2.13.2. É quen de elaborar un texto argumentativo propio a partir dun tema dado sen documentación previa. 2.13.3. Pode sintetizar ou resumir un texto argumentativo sen parafrasear o texto de partida.	**-AutoavComp** **-RuTEscritos** **-PE** **-ReAvalDebates** **-DAutoavTEquip** **-PC** **-PE**
d, h	B2.14. Valoración da escritura como un instrumento de aprendizaxe, de relación social e enriquecemento persoal.	-Reflexión final conxunta, tras toda a tipoloxía textual empregada e creada na clase, sobre a importancia da escritura como fonte de		B2.14. Valorar a escritura como un instrumento moi útil na aprendizaxe, nas relacións sociais e no desenvolvemento do	LGB2.14.1. Identifica e describe os valores da escritura non só como una ferramenta para organizar os pensamentos senón tamén como un instrumento para relacionarse cos demais e	**CCL** **CSC** **CCEC**	2.14.1. Valora a escritura como ferramenta para organizar o pensamento e como medio de relación social e de enriquecemento persoal.	**-RePart** **-ReAutoavAct**

Lingua Galega e Literatura. 4º ESO								
OB-XEC-TIVOS	**CONTIDOS**	**ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE**	**TEMP. (Horas)**	**CRITERIOS DE AVALIACIÓN**	**ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE**	**COMP. CLAVE**	**MÍNIMOS ESIXIBLES**	**INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN**
		enriquecemento persoal.		individuo.	enriquecerse como persoa.			
B.3. FUNCIONAMENTO DA LINGUA								
b, e, l	B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de fraseoloxía e de vocabulario temático.	-Actividades de léxico no caderno de clase sobre diferentes campos semánticos: política e lexislación; economía e finanzas; deportes de aventura; administración, xustiza, ciencia, educación viaria, teatro, culinaria; emprego e relacións laborais; enerxía e actividades acuáticas. -Actividades e xogos de léxico en Internet. (*Educaplay* e outros). -Xogos de coñecemento e emprego de fraseoloxía. -Investigación e recollida, no ámbito familiar, de fraseoloxía galega e posta en común na aula.	**15** horas aproxi-mada-mente, distri-buídas nunhas 13 sesións trimes-trais de 20 min. cada unha.	B3.1. Recoñecer e explicar os valores de léxico preciso de diferentes categorías gramaticais, así como da fraseoloxía.	LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso de diferentes categorías gramaticais. LGB3.1.2. Recoñece, explica e usa fraseoloxía diversa da lingua galega nas súas producións orais e escritas.	**CCL** **CAA**	3. 1. 1/3.1.2. É quen de empregar (oralmente e por escrito) fraseoloxía e léxico amplo e adecuado ao uso formal da lingua dos seguintes campos semánticos: política e lexislación; economía e finanzas; deportes de aventura; administración, xustiza, ciencia, educación viaria, teatro, culinaria; emprego e relacións laborais; enerxía e actividades acuáticas.	**-RePart** **-RuTEscritos** **-RuExpOrais** **-PE** **-AuD**
b, e, l	B3.2. Recoñecemento e uso das formas verbais da lingua galega e das perífrases.	-Traballamos a conxugación verbal, as perífrases, o uso do infinitivo conxugado, etc. Botando man dos exercicios do libro de texto e outros, ademais das actividades deseñadas en *Educaplay*, *ogalego.e*u e outras páxinas na rede.		B3.2. Recoñecer e usar correctamente as formas verbais e as perífrases verbais da lingua galega.	LGB3.2.1. Recoñece e usa correctamente as formas verbais e as perífrases verbais da lingua galega e distingue os diversos tipos.	**CCL** **CAA**	3.2.1. Pode recoñecer e usar correctamente as formas verbais e as perífrases verbais da lingua galega.	**-PO** **-PE** **-RuContGram**
b,	B3.3. Recoñecemento,	-Botando man dos		B3.3. Recoñecer e	LGB3.3.1. Recoñece e explica os	**CCL**	3.3.1./3.3.3 Pode explicar,	**-PO**

Lingua Galega e Literatura. 4º ESO								
OB-XEC-TIVOS	CONTIDOS	ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE	TEMP. (Horas)	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	COMP. CLAVE	MÍNIMOS ESIXIBLES	INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN
e, i	explicación e uso dos procedementos de creación de palabras.	exercicios propostos no libro de texto e mais daqueloutros elaborados en soporte dixital en *Educaplay*, diferenciamos morfemas (prefixos, sufixos) e lexema e distinguimos os diferentes tipos de palabras: simples, compostas, derivadas e parasintéticas.		explicar os procedementos de creación de palabras, os valores dos morfemas e as súas posibilidades combinatorias para crear novos termos e identificar a súa procedencia grega ou latina.	procedementos de creación de palabras. LGB3.3.2. Crea palabras novas utilizando os procedementos de creación léxica. LGB3.3.3. Recoñece os valores de prefixos e sufixos e as súas posibilidades combinatorias para crear novas palabras. LGB3.3.4. Identifica a procedencia grega ou latina de prefixos e sufixos habituais no uso da lingua galega.	**CAA**	recoñecer e valorar os procedementos de formación de palabras. 3.3.2. Pode crear palabras novas utilizando prefixos e sufixos. 3.3.4. Identifica se os prefixos e sufixos habituais na lingua galega proceden do grego ou do latín.	**-PE** **-RuContGram** **-AutoavComp** **-PO** **-PE**
a, d, e	B3.4. A fonética e a fonoloxía do galego, con especial atención a posibles interferencias (apertura das vogais de grao medio, o n velar ou a entoación).	-Actividades de detección de interferencia fonéticas nas producións orais de xornalistas, presentadores/as, actores e actrices ou nas de persoas do noso contorno.		B3.4. Recoñecer e usar a fonética da lingua galega.	LGB3.4.1. Recoñece e usa adecuadamente a fonética da lingua galega, con especial atención á entoación, ás vogais de grao medio e ao n velar.	**CCL** **CAA**	3.4.1.1. Esfórzase por usar correctamente a fonética da lingua galega. 3.4.1.2. Pode distinguir entre vogais medias abertas e pechadas	**-RuExpOrais** **-ReObs** **-ReAutoavAct** **-AutoavComp**
b, e, n, l	B3.5. Uso eficaz dos dicionarios e doutras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso (semántico e sintáctico) e de normativa.	-Actividades guiadas de procura eficaz de información en dicionarios e Internet.		B3.5. Usar eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para enriquecer o propio vocabulario.	LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso (semántico e sintáctico) e de normativa, para resolver dúbidas, e para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.	**CCL** **CD**	3.5.1. Usa de forma autónoma o dicionario e as TIC para ampliar o vocabulario e resolver dúbidas léxicas e gramaticais.	**-ReObs** **-AuD** **-AutoavComp**
b, e	B3.6. Aplicación e valoración das normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	-Actividades de puntuación e ortografía. -Ditados -Actividades de concordancia.		B3.6. Aplica e valora as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	LGB3.6.1. Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega nos discursos orais e escritos. LGB3.6.2. Recoñece o valor funcional e social das normas ortográficas e morfolóxicas da	**CCL** **CAA**	3.6.1. Exprésase oralmente e por escrito respectando as normas gramaticais. 3.6.2. Valora a utilidade da fala e escrita correctas e esfórzase por mellorar os seus discursos orais e escritos.	**-RuExpOrais** **-RuTEscritos** **-RePart** **-ReAutoavAct**

Lingua Galega e Literatura. 4º ESO								
OB-XEC-TIVOS	CONTIDOS	ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE	TEMP. (Horas)	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	COMP. CLAVE	MÍNIMOS ESIXIBLES	INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN
					lingua galega.			
e	B3.7. Análise e uso reflexivo da puntuación en relación coa cohesión sintáctica.	-Xogos e exercicios de coherencia e cohesión. -Exercicios de identificación e emprego de conectores. -A partir dunha serie de enunciados, aplicamos regras de puntuación necesarias que outorguen cohesión ao texto final.		B3.7. Analizar e usar correctamente a puntuación, de acordo coa cohesión sintáctica.	LGB3.7.1. Analiza e usa correctamente a puntuación, de acordo coa cohesión sintáctica.	**CCL**	3.7.1. Puntúa correctamente os textos.	**-RuTEscritos** **-PE**
b, e	B3.8. As principais regras de combinación impostas polos predicados en función dos seus argumentos; estruturas sintácticas e tipos de oración segundo a natureza do predicado.	-Analizamos sintacticamente frases e oracións de diferentes tipos.		B3.8. Recoñecer e usar enunciados e oracións, identificando as principais regras de combinación impostas polo verbos.	LGB3.8.1. Recoñece enunciados e identifica a palabra nuclear que o organiza sintáctica e semanticamente. LGB3.8.2. Recoñece a estrutura interna das oracións, identificando o verbo e os seus complementos. LGB3.8.3. Respecta a orde correcta dos elementos da estrutura sintáctica galega. LGB3.8.4. Clasifica oracións segundo a natureza do predicado. LGB3.8.5. Usa a terminoloxía sintáctica correcta.	**CCL** **CAA**	3.8.1. Analiza frases identificando o núcleo e os modificadores. 3.8.2. Analiza oracións, identificando o verbo e os seus complementos. 3.8.3. Produce enunciados sintacticamente correctos. 3.8.4. Pode clasificar oracións segundo a natureza do predicado. 3.8.5. Esfórzase por empregar a terminoloxía sintáctica correcta.	**-RuContGram** **-PE** **-RuContGram** **-PE** **-RuTEscritos** **-PO** **-PE** **-ReAutoavAct** **-RObs**
e, h	B3.9. Recoñecemento e uso reflexivo dos nexos e conectores textuais máis comúns, en particular os de causa e consecuencia, os de condición e hipótese e os conclusivos, e mais dos mecanismos de cohesión textual.	-Organizamos unha serie de enunciados dados mediante o uso de conectores textuais, de forma que se creen textos coherentes desde o punto de vista do significado e ben estruturados desde o punto de vista formal.		B3.9. Recoñecer, explicar e usar os nexos textuais de causa, consecuencia, condición, hipótese e os conclusivos, así como os mecanismos gramaticais e léxicos de cohesión interna.	LGB3.9.1. Recoñece, explica e usa os nexos textuais de causa, consecuencia, condición, hipótese e os conclusivos, así como os mecanismos gramaticais e léxicos de cohesión interna.	**CCL** **CAA**	3.9.1. 1. Coñece e usa correctamente os conectores textuais de causa, consecuencia, condición, hipótese e conclusión. 3.9.1.2. Aplica correctamente nos textos os mecanismos gramaticais e léxicos de cohesión interna.	**-RuTEscritos** **-PO** **-PE**
e	B3.10. Identificación da estrutura dun texto, a	-Analizamos a estrutura de diferentes textos. A		B3.10. Identifica adecuadamente en	LGB3.10.1. Identifica a estrutura do texto, en construcións propias	**CCL** **CAA**	3.10.1/3.10.2. Pode analizar a estrutura dun texto.	**-PE** **-RuComText**

Lingua Galega e Literatura. 4º ESO								
OB-XEC-TIVOS	CONTIDOS	ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE	TEMP. (Horas)	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	COMP. CLAVE	MÍNIMOS ESIXIBLES	INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN
	construción dos parágrafos e a vinculación e progresión temáticas en textos alleos e propios, e elaboración de textos de acordo con estes parámetros.	continuación, elaboramos outros con esas mesmas estruturas pero de diferente contido.		textos alleos e propios a estrutura, a construción e xustificación dos parágrafos, a vinculación e progresión temáticas, e elabora textos de acordo con estes parámetros.	e alleas. LGB3.10.2. Xustifica argumentadamente a división en parágrafos de textos propios e alleos. LGB3.10.3. Identifica a progresión temática en textos propios e alleos. LGB3.10.4. Elabora textos cunha estrutura apropiada, divididos en parágrafos e empregando os mecanismos de progresión temática.		3.10.3. Pode identificar a progresión temática dun texto. 3.10.4. É quen de elaborar un texto ben estruturado, organizado en parágrafos e cunha progresión temática correcta.	**-PE** **-RuComText** **-RuTEscritos** **-PE**
a, b, e	B3.11. Identificación e explicación dos trazos que permiten diferenciar e clasificar os xéneros textuais, especialmente os argumentativos.	-Escolma de textos varios para traballar a súa tipoloxía en función das características formais e temáticas. -Traballo das características dos textos argumentativos.		B3.11. Identificar e explicar os trazos que permiten diferenciar e clasificar os xéneros textuais, especialmente os argumentativos.	LG3.11.1. Identifica e describe a estrutura e os trazos lingüísticos dos diferentes xéneros textuais, especialmente nos argumentativos, e aplícaos nas producións propias. LGB3.11.2. Recoñece nun texto, e emprega nas producións propias, os distintos procedementos lingüísticos para a expresión da subxectividade.	**CCL** **CAA**	3.11.1.1. Pode identificar a estrutura e as características lingüísticas dos textos argumentativos. 3.11.1.2. Pode producir correctamente un texto argumentativo. 3.11.2. Identifica e sabe expresar a subxectividade nun texto.	**-PE** **-RuComText** **-PE** **-RuTEscritos** **-PE** **-PO** **-RObs**
b, e	B3.12. Adecuación dos textos en función do contexto, do tema e do tipo de texto.	-O alumnado, organizado en equipos, partirá dunha situación ficticia, cun determinado contexto e situación comunicativa, e terá que ser quen de crear textos comunicativos adecuados a esa situación de partida.		B.3.12. Xustifica a adecuación dos textos, en función do contexto, do tema e do xénero e elabora producións propias cunha adecuación apropiada.	LGB3.12.1. Xustifica a adecuación das producións en función do contexto, do tema e do xénero textual. LGB3.12.2. Elabora producións lingüísticas cunha adecuación apropiada ao contexto, ao tema e ao xénero textual.	**CCL** **CAA**	3.12.1. Pode xustificar a adecuación dun texto. 3.12.2. Pode producir textos adecuados ao contexto, ao tema e ao xénero textual.	**-PE** **-PO** **-RObs** **-RuTEscritos** **-PE**
b, e, h	B.3.13. Participación en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, etc.)	-En colaboración cos dtos. de Inglés e Francés e co Equipo de Biblioteca: realizamos sinxelas recensións de		B.3.13. Participar en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de	LGB3.13.1. Participa en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se	**CCL** **CAA**	3.13.1.1. Participa en traballos ou proxectos que requiran a utilización de varias linguas. 3.13.1.2. Valora o plurilingüismo como fonte de riqueza persoal e	**-RePart** **-EAutoavProx** **-ReAutoavAct** **-DAutoavTEquip**

Lingua Galega e Literatura. 4º ESO								
OB-XEC-TIVOS	CONTIDOS	ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE	TEMP. (Horas)	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	COMP. CLAVE	MÍNIMOS ESIXIBLES	INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN
	nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro, relacionados cos elementos transversais e nos que se eviten estereotipos lingüísticos ou culturais.	libros e outros textos ou carteis (en galego, inglés, francés, portugués, etc) e publicámolas. -Traballamos na aula textos orais e escritos, filmes, curtas, cancións, etc. da Lusofonía.		libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro, relacionados cos elementos transversais e nos que se eviten estereotipos lingüísticos ou culturais.	utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evita estereotipos lingüísticos ou culturais e valora as competencias que posúe como persoa plurilingüe.		social. 3.13.1.3. Esfórzase por evitar estereotipos lingüísticos ou culturais	**-ReObs** **-ReAutoavAct**
b, e	B3.14. Identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as linguas para desenvolver unha competencia comunicativa integrada.	-Actividades de posta en común de aspectos léxicos, morfolóxicos, ortográficos e sintácticos partillados por moitas linguas. -Actividades de léxico, fraseoloxía e expresións idiomáticas en diferentes linguas para expresar os mesmos contidos.		B3.14. Reflexionar sobre o sistema e as normas de uso das linguas, mediante a comparación e transformación de textos, enunciados e palabras, e utilizar estes coñecementos para solucionar problemas de comprensión e para a produción de textos.	LGB3.14.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra, desenvolvidos no curso nunha das linguas, para mellorar a comprensión e produción dos textos traballados en calquera das outras.	**CCL** **CAA**	3.14.1. Recoñece elementos comúns nas linguas utilizadas no centro e emprégaos para mellorar a súa competencia lingüística.	**-RePart** **-ReAutoavAct**
B.4. LINGUA E SOCIEDADE								
o, p	B4.1. Valoración das linguas como medios de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo.	-Elaboración da biografía lingüística de cada alumno/a, seguindo as pautas do Portfolio europeo das linguas. -Explicamos en gran grupo as funcións dunha lingua e traballamos a valoración da súa función identitaria.	**15** horas aproxi-mada-mente, distri-buídas nunhas 13 sesións trimes-trais de 20 min.	B.4.1. Valorar as linguas como medios de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo.	LGB4.1.1. Valora a lingua como medio de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo e argumenta fundamentadamente e cun discurso propio a súa postura.	**CCL,** **CCEC** **CD**	4.1.1.1. Valora a lingua como medio de relación social e como sinal de identidade dun pobo.	**-RePart** **-PO** **-PC** **-ReAutoavAct**
o, p	B4.2. O plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da	-Explicación en gran grupo dos conceptos de plurilingüismo e		B.4.2. apreciar o plurilingüismo como expresión da riqueza	LGB4.2.1. Valora o plurilingüismo inclusivo, desde a lingua propia, como expresión da riqueza	**CCL,** **CCEC** **CD**	4.2.1.1. Comprende que o plurilingüismo expresa a riqueza cultural da humanidade e valora	**-PC** **-RePart** **-ReAutoavAct**

Lingua Galega e Literatura. 4º ESO								
OB-XEC-TIVOS	**CONTIDOS**	**ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE**	**TEMP. (Horas)**	**CRITERIOS DE AVALIACIÓN**	**ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE**	**COMP. CLAVE**	**MÍNIMOS ESIXIBLES**	**INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN**
	humanidade.	lusofonía. -Observación, a partir de mostras dadas, da proximidade co portugués	cada unha.	cultural da humanidade.	cultural da humanidade e argumenta cun discurso propio a súa postura.		a lingua galega como unha achega singular a esa riqueza.	
	B4.3. A lusofonía nas linguas do mundo no século XXI.			B4.3. coñecer e describir o papel da lusofonía nas linguas do mundo no século XXI.	LGB4.3.1 Coñece os territorios que forman parte da comunidade lusófona e sabe describir a súa importancia dentro das linguas do mundo no século XXI. LGB4.3 2 Incorpora á súa práctica cotiá os principais recursos da rede en portugués (buscadores, enciclopedias e portais de noticias).	**CCL** **CSC** **CD**	4.3.1.1. Pode identificar os territorios que forman parte da comunidade lusófona. 4.3.1.2. Describe e valora a importancia da comunidade lusófona dentro das linguas do mundo. 4.3.2. NON	**-PO** **-PE** **-PC** **-RePart** **-ReAutoavAct**
o, p	B4.4. Situación sociolingüística de Galicia. A presenza da lingua galega nos principais ámbitos e contextos sociais e privados. Tendencias de evolución.	-Proxectamos vídeos, entrevistas… e lemos artigos, estatísticas, enquisas, etc. nos que se dá conta da situación sociolingüística de Galicia e nos que se reflexiona sobre o futuro da lingua.		B4.4. Describir e analizar a situación sociolingüística de Galicia atendendo á presenza da lingua galega nos principais ámbitos e contextos sociais e privados así como ás tendencias de evolución.	LGB4.4.1. Coñece e describe a lexislación estatal e autonómica básica en materia lingüística. LGB4.4.2. Describe acertadamente con criterios sociolingüísticos a situación galega actual. LGB4.4.3. Analiza gráficas de distribución de linguas tirando conclusións nas que incorpora os seus coñecementos sociolingüísticos. LGB4.4.4. Describe a situación sociolingüística de Galicia e emprega a terminoloxía apropiada. LGB4.4.5. Analiza as tendencias de evolución da lingua galega a partir da situación sociolingüística actual.	**CCL** **CSC** **CD**	4.4.1. Coñece a lexislación estatal e autonómica básica en materia lingüística. 4.4.2/4.4.4. Pode describir coa terminoloxía adecuada a situación sociolingüística de Galicia. 4.4.3/4.4.5. Pode analizar gráficas con datos sociolingüísticos e sacar conclusións.	-**PE** **-PC** **-AutoavSociol** -**PE** **-PC** **-AutoavSociol** **-AutoavalComp**
o, p	B.4.5. Proceso de normalización. Desenvolvemento de actitudes positivas cara ao proceso de recuperación do galego, favorecendo o	-Actividades de incentivación para que o alumnado participe nas actividades e campañas desenvolvidas polo EDLG do Centro e polo Servizo		B.4.5. Identificar os elementos do proceso normalizador e adquirir vínculos positivos cara ao seu uso asumindo a importancia da	LGB4.5.1. Identifica os procedementos de normalización e argumenta axeitadamente a necesidade de continuar con este proceso na lingua galega. LGB4.5.2. Distingue	**CCL** **CSC**	4.5.1.1. Coñece procedementos e iniciativas de normalización lingüística. 4.5.1.2. É quen de argumentar adecuadamente sobre a necesidade do proceso de	**-RePart** **-PE** **-RuCoavProx** **-EAutoavProx** **-ReAutoavAct** **-AutoavSociol**

Lingua Galega e Literatura. 4º ESO								
OB-XEC-TIVOS	CONTIDOS	ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE	TEMP. (Horas)	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	COMP. CLAVE	MÍNIMOS ESIXIBLES	INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN
	xurdimento de vínculos positivos cara ao seu uso. Consciencia da necesidade e das potencialidades de enriquecemento persoal e colectivo do uso normalizado da lingua galega.	de Normalización do Concello ou por calquera outra entidade ou asociación que teña por obxectivo a extensión do uso social da lingua.		contribución individual no desenvolvemento da lingua galega.	normativización e normalización e explica axeitadamente cada fenómeno. LGB4.5.3. Analiza a súa propia práctica lingüística e valora a importancia de contribuír individual e socialmente á normalización da lingua galega. LGB.4.5.4. Coñece os principais axentes normalizadores en Galicia e valora a súa importancia.		normalización lingüística. 4.5.2. Pode diferenciar normalización de normativización e explicar en que consisten. 4.5.3.Realiza unha reflexión crítica sobre a súa práctica lingüística e mostra unha actitude de compromiso como falante, en relación co proceso de normalización da lingua. 4.5.4. Coñece os principais axentes normalizadores en Galicia e valora a súa importancia.	**ReAvalDebates**
o, p	B.4.6. Evolución da lingua galega e etapas da historia social da lingua galega desde 1916 ata a actualidade. Análise e comprensión das causas e consecuencias dos feitos máis relevantes.	-Realizamos un esquema coas etapas da historia social da lingua galega desde 1916 ata a actualidade. -Explicación das causas dos feitos máis relevantes da historia social da lingua e análise das súas consecuencias. -Procura na biblioteca ou internet de información para ampliar os coñecementos sobre a historia social da lingua neste período.		B.4.6. Recoñecer os principais elementos de evolución da lingua galega, así como identificar as causas e consecuencias dos feitos máis relevantes da súa historia social, e sinalar as distintas etapas desde 1916.	LGB4.6.1. Recoñece os principais elementos da evolución da lingua galega desde 1916 ata a actualidade. LGB4.6.2. Recoñece os acontecementos relevantes da historia social da lingua galega desde 1916 e elabora textos expositivos sobre as diferentes etapas. LGB4.6.3. Identifica as causas dos feitos máis relevantes da historia social da lingua galega desde 1916. LGB4.6.4. Identifica as consecuencias dos feitos máis relevantes da historia social da lingua galega desde 1916. LGB4.6.5. Interpreta gráficos, táboas, textos e información dos medios e das TIC, relacionados coa historia social da lingua galega desde 1916.	**CCL** **CCEC** **CD**	4.6.1. Pode describir a evolución da lingua galega desde 1916 ata a actualidade. 4.6.2.1. Coñece os feitos máis relevantes da historia social da lingua galega desde 1916 ata a actualidade. 4.6.2.2. Pode elaborar textos expositivos sobre as diferentes etapas da evolución da lingua galega desde 1916. 4.6.3. Coñece as causas dos feitos máis relevantes da historia social da lingua galega desde 1916. 4.6.4. Pode describir as consecuencias dos feitos máis relevantes da historia social da lingua galega desde 1916. 4.6.5. Pode interpretar información gráfica e textual relacionada coa feitos máis relevantes da historia social da lingua galega desde 1916.	**-PE** **-PC** **-AutoavCont** **-AutoavComp** **-PE** **-PC** **-AutoavCont** **-AutoavComp** **-AutoavSociol** **-RuTEscritos**
o, p	B.4.7. Situación sociolingüística e legal das	-Situamos nun mapa as lingua da Península		B.4.7. Describir a situación	LGB4.7.1. Describe a situación sociolingüística e legal das linguas	**CCL** **CD**	4.7.1. Pode describir e analizar criticamente a situación	**-RePart** **-PC**

Lingua Galega e Literatura. 4º ESO								
OB-XEC-TIVOS	**CONTIDOS**	**ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE**	**TEMP. (Horas)**	**CRITERIOS DE AVALIACIÓN**	**ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE**	**COMP. CLAVE**	**MÍNIMOS ESIXIBLES**	**INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN**
	linguas de España.	Ibérica, analizamos en pequenos grupos, utilizando ferramentas TIC para a recollida de información, a situación sociolingüística e legal das linguas de España e realizamos unha posta en común valorando esas situacións.		sociolingüística e legal das linguas de España.	de España e analiza criticamente textos (literarios e xornalísticos), gráficos ou documentos audiovisuais que traten sobre a situación sociolingüística do Estado español.		sociolingüística e legal das linguas do Estado español.	**-ReAvalDebates**
o, p	B.4.8. Prexuízos lingüísticos.	-Lectura de textos e proxección de vídeos que dean pé para a análise de prexuízos lingüísticos (Ex. *Gran hermano*: "hablaba gallego, que bajón"). -Entrevista guiada a compañeir@s e familiares ou coñecidos para detectar prexuízos e analizalos. -Visionado de campañas gráficas e audiovisuais e lectura de obras literarias que abordan a temática desde a perspectiva do humor ou da concienciación. -Asistencia ou lectura da representación teatral *Pelos na lingua* de Talía Teatro		B.4.8. Identificar os prexuízos lingüísticos e analizar a situación persoal en relación a eles.	LGB4.8.1. Sinala os prexuízos lingüísticos atribuíbles a calquera lingua e especialmente á galega e rebáteos cunha argumentación axeitada. LGB4.8.2. Analiza a opinión propia sobre as linguas, detecta os prexuízos, en caso de os ter, e rebáteos argumentadamente.	**CCL, CSC**	4.8.1/4.8.2. Identifica e rexeita con argumentos prexuízos lingüísticos propios e alleos sobre calquera lingua e especialmente sobre a galega.	**-AutoavComp** **-AutoavSociol** **-ReAutoavAct** **-RePart** **-PC** **-ReAvalDebates**
o, p	B.4.9. Recoñecemento e valoración dos principais fenómenos que caracterizan as variedades xeográficas, diastráticas e diafásicas da lingua galega e da función da lingua	-Explicación e exemplificacións do concepto de lingua estándar. -Debate sobre a necesidade e utilidade de posuírmos un modelo		B.4.9. Recoñecer e valorar os principais fenómenos que caracterizan as variedades xeográficas, diastráticas e diafásicas da lingua galega e da	LGB4.9.1. Recoñece os principais fenómenos que caracterizan as variedades xeográficas da lingua galega. LGB4.9.2. Recoñece os trazos da variedade estándar da lingua galega.	**CCL CSC**	4.9.1. Recoñece os principais fenómenos que caracterizan as variedades xeográficas da lingua galega. 4.9.2/4.9.3. . Identifica os trazos da variedade estándar da lingua galega e dálle o valor de unificar	**-PC** **-PE** **-ReAutoavAct** **-RePart** **-ReObs** **-AutoavSociol**

Lingua Galega e Literatura. 4º ESO								
OB-XEC-TIVOS	**CONTIDOS**	**ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE**	**TEMP. (Horas)**	**CRITERIOS DE AVALIACIÓN**	**ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE**	**COMP. CLAVE**	**MÍNIMOS ESIXIBLES**	**INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN**
	estándar. Uso normalizado da variante dialectal propia da zona. Utilización e valoración da variante estándar da lingua en situacións de carácter formal.	estándar de lingua. -Gravacións da fala espontánea de persoas do seu medio social e familiar. Comparación e análise das variedades dialectais. -Observación das actitudes lingüísticas do alumnado e análise delas.		función da lingua estándar.	LGB4.9.3. Valora a lingua estándar como variedade unificadora. LGB4.9.4. Valora as variedades xeográficas da lingua galega como símbolo de riqueza lingüística e cultural e rexeita fundamentadamente calquera prexuízo sobre a variación diatópica. LGB4.9.5. Recoñece as variedades diastráticas e diafásicas da lingua galega e describe o influxo da situación sociolingüística nelas.		e prestixiar a lingua. 4.9.4. Rexeita os prexuízos sobre as variedades dialectais e valóraas como símbolo de riqueza lingüística e cultural. 4.9.5. Identifica as variedades diastráticas e diafásicas da lingua galega.	**-PC** **-PE** **-PO**
B.5. EDUCACIÓN LITERARIA								
h, l	B5.1. Identificación e comprensión dos distintos períodos e xeracións da literatura galega de 1916 ata a actualidade.	-Actividades de motivación e información en gran grupo, dos períodos e xeracións da literatura galega de 1916 ata a actualidade: Proxección do documental da TVG *Historias de Galicia*. -Folio xiratorio+parada de tres minutos (dinámica de aprendizaxe cooperativa). -Actividades de síntese: repasamos, partindo dun esquema, as principais características das épocas e períodos da literatura galega desde1916 ata a actualidade.	**20** horas aproxi-mada-mente, distri-buídas nunhas 16 sesións trimes-trais de 20 min. cada unha.	B5.1. Identificar e comprender os distintos períodos e xeracións da literatura galega de 1916 ata a actualidade.	LGLB5.1.1. Identifica os distintos períodos e xeracións da literatura galega de 1916 ata a actualidade. LGLB5.1.2. Comprende e explica razoadamente os distintos períodos da literatura galega de 1916 ata a actualidade sinalando os seus principais trazos característicos.	**CCL**	5.1.1. Identifica os distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade. 5.1.2. Pode explicar as principais características dos distintos períodos da literatura galega de 1916 ata a actualidade.	**-PE** **-PC** **-AutoavCont** **-DAutoavTEquip** **-ReObs** **-RAprLiteratura**

Lingua Galega e Literatura. 4º ESO								
OB-XEC-TIVOS	**CONTIDOS**	**ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE**	**TEMP. (Horas)**	**CRITERIOS DE AVALIACIÓN**	**ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE**	**COMP. CLAVE**	**MÍNIMOS ESIXIBLES**	**INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN**
		-Elaboración individual no caderno dunha cronoloxía. -Actividades de repaso: completamos esquemas, respondemos (oralmente ou por escrito) preguntas relacionadas cos distintos períodos.						
h, l	B5.2. Selección, lectura autónoma e comentario de obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade.	-Lectura na clase de textos representativos dos distintos períodos e análise guiada dos mesmos, individual ou en pequenos grupos e posterior posta en común. -Comentarios guiados individuais de distintos textos literarios representativos das distintas épocas e autores/as..		B5.2. Seleccionar, ler autonomamente e comentar obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade e relaciona o seu contido co contexto histórico, cultural e sociolingüístico de cada período.	LGLB5.2.1. Selecciona, seguindo criterios razoados, obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade para a súa lectura. LGLB5.2.2. Le autonomamente obras ou textos representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade, resume o seu contido, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico do período da literatura galega correspondente. LGB5.2.3. Comenta, de forma guiada ou libre, textos de obras da Literatura galega desde 1916 ata a actualidade, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico do período da literatura galega correspondente LGLB5.2.4. Compara textos literarios dun mesmo período ou de diferentes períodos atendendo aos seus principais contidos, sinala os seus trazos característicos definitorios e pon	**CCL**	5.2.1. Le e comprende textos representativos da literatura galega de 1916 ata a actualidade. 5.2.2. Pode analizar as características de textos representativos da literatura galega de 1916 ata a actualidade. 5.2.3. Realiza comentarios guiados ou libres de textos representativos da literatura galega de 1916 ata a actualidade. 5.2.4. NON	**-PE** **-PC** **-ReObs** **-ReComLect** **-PE** **-ReComLect** **-PO** **-PC** **-PE** **-ReComLect** **-PO** **-RuComText**

Lingua Galega e Literatura. 4º ESO								
OB-XEC-TIVOS	CONTIDOS	ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE	TEMP. (Horas)	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	COMP. CLAVE	MÍNIMOS ESIXIBLES	INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN
					todo en relación co contexto histórico, cultural e sociolingüístico do período ou períodos.			
h, l	B5.3. Lecturas expresivas e comprensivas, audicións e lecturas dramatizadas de textos narrativos, poéticos, teatrais e ensaísticos representativos da literatura galega de 1916 ata a actualidade.	-Audicións de poemas musicados e actividades sobre os eles e as súas interpretacións. Manuel Antonio e Celso Emilio rapeados. Os poemas neotrobadoristas / cantigas medievais (vistas en 3º). -Lectura dramatizada de Os vellos non deben de namorarse. -Lectura de *Cousas* de Castelao. -Lectura e recreación de diferentes relatos. -Participación no recital poético do Día de Rosalía organizado no Centro.		B5.3. Ler expresiva e comprensivamente, facer audicións e ler dramatizadamente textos narrativos, poéticos, teatrais e ensaísticos da literatura galega de 1916 ata a actualidade.	LGLB5.3.1. Le expresiva, compresiva ou dramatizadamente textos narrativos, poéticos, teatrais e ensaísticos representativos da literatura galega de 1916 ata a actualidade. LGLB5.3.2. Participa con proveito de audicións de textos narrativos, poéticos, teatrais e ensaísticos representativos da literatura galega de 1916 ata a actualidade e escribe/debate, argumentadamente, sobre os seus valores literarios.	**CCL**	5.3.1. Realiza lecturas comprensivas, expresivas ou dramatizadas de textos de distintos xéneros, representativos da literatura galega desde 1916 ata a actualidade. 5.3.2. NON	**-ReComLect** **-RuExpOrais** **-PC**
b, h, l	B5.4. Elaboración de traballos individuais ou en grupo nos que se describan e analicen	-A partir dunha escolma de textos, en pequenos grupos deberán identificar o autor/a,		B5.4. Elaborar traballos individuais ou en grupo nos que se describan e analicen textos	LGLB5.4.1. Elabora traballos individual ou colectivamente nos que se describen e analizan textos representativos da literatura	**CCL**	5.4.1. Elabora, individualmente ou en grupo, traballos guiados de análise e comentario de textos literarios representativos da	**-PC** **-DAutoavTEquip** **-RuComTExt**

Lingua Galega e Literatura. 4º ESO								
OB-XEC-TIVOS	CONTIDOS	ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE	TEMP. (Horas)	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	COMP. CLAVE	MÍNIMOS ESIXIBLES	INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN
	textos literarios representativos da literatura galega de 1916 ata a actualidade.	situalo no contexto que lle corresponda e analizar as características temáticas, formais e estilísticas que presenta.		representativos da literatura galega de 1916 ata a actualidade.	galega de 1916 ata a actualidade.		literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	
e, h, l	B5.5. Consulta de fontes de información variadas e de recursos das TIC para a realización de traballos e cita axeitada destes.	-Cos mesmos grupos da actividade anterior botaremos man de ferramentas TIC tanto para ampliar a información do traballo como para mellorar a súa presentación.		B5.5. Consultar fontes de información variadas e recursos das TIC para a realización de traballos e cita axeitada destes.	LGLB5.5.1. Consulta fontes de información variadas para a realización de traballos e cita axeitada destas. LGLB5.5.2. Emprego de diferentes recursos das TIC para a realización de traballos e cita axeitada destes.	**CCL** **CD**	5.5.1/5.5.2. Emprega a biblioteca e as TIC para realizar traballos e cita correctamente as fontes empregadas.	**-ReObs** **-PC** **-DAutoavTEquip**
h, l, n	B5.6. Creación ou recreación de textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula co fin de desenvolver o gusto pola escrita e a capacidade de expresión dos sentimentos e xuízos.	-Facemos poesía de vangarda: creación colectiva dun poema mediante a técnica do "cadáver esquisito". - Creamos centóns mesturando versos de Celso Emilio, Cabanillas, Amado Carballo, Luís Pimentel… -Construímos cancións para denunciarmos as inxustizas, inspirándonos en poemas de Cabanillas, Celso Emilio, etc. -Reeditamos as Cousas de Castelao con temáticas de actualidade. -Levamos á banda deseñada a historia d'*Os dous de sempre* ou compoñemos un poema a partir de cada relato d'*Os outros feirantes*; poñemos a dialogar os		B5.6. Crear ou recrear textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula co fin de desenvolver o gusto pola escrita e a capacidade de expresión dos sentimentos e xuízos.	LGLB5.6.1. Crea ou recrea textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula. LGLB5.6.2. Desenvolve o gusto pola escrita como instrumento de comunicación capaz de analizar e regular os sentimentos e xuízos.	**CCL** **CCEC**	5.6.1. Pode crear ou recrear textos literarios partindo de modelos traballados na aula. 5.6.2. Participa con interese na creación literaria e valóraa como medio de expresión de sentimentos e opinións.	**-ReObs** **-RuTEscritos** **-ReObrEscrita** **-ReAutoavAct** **-EAutoavProx** **-RuCoavProx**

Lingua Galega e Literatura. 4º ESO								
OB-XEC-TIVOS	CONTIDOS	ACTIVIDADES DE APRENDIZAXE	TEMP. (Horas)	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	COMP. CLAVE	MÍNIMOS ESIXIBLES	INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN
		poemas neotrobadorescos de Cunqueiro cos medievais de Martín Codax…						

ANEXO II: MODELOS DE INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN E REPARTICIÓN DE CONTIDOS

AUTOAVALIACIÓN DE COMENTARIOS DE TEXTO						
Alumno/a: ……………………………..	Nivel de consecución				Que poderías mellorar?	Como poderías facelo?
	Sempre 3	Case sempre 2	En ocasións 1	Nunca 0		
Intento comprender todas as palabras do texto. Se algunha é nova, busco o seu significado.						
Resumo o argumento en poucas liñas, recollendo o esencial do texto.						
Identifico e expreso sinteticamente as ideas principais do texto.						
Identifico e expreso sinteticamente as ideas secundarias do texto.						
Comprendo o sentido global do texto e respondo correctamente as preguntas sobre el.						
Atopo conexións ou exemplos clarificadores sobre algún contido do texto.						
Relaciono o texto co momento histórico social no que foi escrito.						
Busco información para ampliar algúns aspectos e afondar na comprensión.						
En termos xerais, pódese dicir que fago bos comentarios de texto.						
Establece dúas metas de mellora para o seguinte comentario que fagas:						

AUTOAVALIACIÓN DE CONTIDOS

1. Que tipo de textos parten dunha estrutura expositivo-explicativa?

☐Ensaio e conferencia	☐Oda e retrato	☐Noticia e acta

2. A quen se dirixe unha folla de reclamación?

☐Aos medios de comunicación	☐Á Administración	☐A un xulgado

3. O mapa conceptual utilízase para...

☐Sintetizar e xerarquizar conceptos	☐Agrupar cifras e datos	☐Localizar e etiquetar conceptos

4. Identifica a serie de pronomes que contén un intruso

☐Vós, vostede, voso	☐Contigo, del, moi	☐Si, lle,se

5. A palabra seica é...

☐Unha preposición	☐Unha conxunción	☐Un adverbio

6. Que tipo de estrutura lingüística está presente nun artigo de opinión?

☐Persuasivo-argumentativa	☐Narrativa	☐Obrigativo-instrucional

7. Ao final das fábulas acostuma aparecer

☐Unha parábola	☐Unha ensinanza moralizante	☐Unha conclusión

8. En Galicia a relación entre literatura e artes plásticas ten dado froitos como...

☐O Laboratorio de Formas de Sargadelos	☐A obra de Castelao	☐A banda *Os Resentidos*

9. Que par de palabras contén erros ortográficos?

☐Voda, orballo	☐Polbo, avultar	☐Garavanzo, cobarde

10. En cales destes textos se recolle unha boa parte da lexislación lingüística do galego?

☐Constitución española, Estatuto de Autonomía de Galicia e Carta Europea das Linguas Rexionais e Minoritarias	☐Estatuto de Autonomía de Galicia, Lei de Normalización Lingüística e Marco Común Europeo de Referencia para as Linguas	☐Constitución española, Estatuto de Autonomía de Galicia e Lei de Normalización Lingüística

AUTOAVALIACIÓN DE COMPETENCIAS

Son capaz de...	**Sempre 3**	**Ás veces 2**	**Nunca 1**
Recoñecer as diferentes clases de palabras?			
Identificar en textos diversos unha estrutura persuasivo-argumentativa?			
Explicar a situación legal e sociolingüística de Galicia?			
Usar o punto, a coma e o punto e coma para cohesionar un texto?			
Comprender e producir textos orais e escritos?			
Explicar o concepto de normalización?			
Procurar información de forma autónoma?			
Seleccionar información a partir de diversas fontes?			
Traballar en equipo?			
Respectar as opinións dos compañeiros/as?			

AUTOAVALIACIÓN DO USO DO DICIONARIO

Sempre: **S**. Ás veces: **V**. Moi poucas veces ou nunca: **N**

DATA	Utilizo o dicionario por iniciativa propia			Busco entre os significados da palabra o máis adecuado ao contexto			Busco palabras no dicionario a través da web			Utilizo o dicionario noutras materias cando non entendo unha palabra			Utilizo o dicionario fóra do colexio para buscar palabras que escoito			**PROPOSTAS DE MELLORA**
	S	**V**	**N**	**S**	**V**	**N**	**S**	**V**	**N**	**S**	**V**	**N**	**S**	**V**	**N**	

AUTOAVALIACIÓN E REFLEXIÓN SOBRE LINGUA E SOCIEDADE

Alumno/a: ……………………………………………………………………………………………….

1. Identifica as tres ideas máis relevantes do tema de lingua e sociedade traballado.

2. Por que cres que son as ideas máis relevantes? Xustifica a túa resposta.

3. Que aprendiches sobre a lingua galega neste tema?

4. Cal é a túa opinión sobre o tema ou os temas que traballamos? Argumenta a túa resposta.

5. Autoavalía as túas aprendizaxes nesta parte da materia. Escribe na primeira columna os contidos traballados.

CONTIDOS	Comprendo o contido			Relaciono o contido con outras aprendizaxes			Respondo con corrección ás actividades propostas			Teño opinión persoal sobre o tema			Propostas de mellora
	S	V	N	S	V	N	S	V	N	S	V	N	

COAVALIACIÓN DAS NORMAS ORTOGRÁFICAS

Alumno/a avaliado/a: ………………………………………………………………………………………….

Alumno/a avaliador/a: ………………………………………………………………………………………

Indica en que grao aplica as normas ortográficas o teu compañeiro ou a túa compañeira:

	DOMINA A NORMA			
	Sempre	Ás veces	Nunca	Plan para corrixir as deficiencias
Regras de acentuación				
Uso de b e v				
Emprego de h				
Acento diacrítico				
Uso de s/x				
Uso de maiúsculas				
Signos de puntuación				
Grupos conson. ct e cc				
Outras				

DIANA PARA A AUTOAVALIACIÓN DO TRABALLO COOPERATIVO

Le con atención cada un dos textos que aparecen arredor da diana e marca cunha cruz as interseccións correspondentes, de acordo con este criterio:

1. Nunca.
2. Ás veces.
3. Case sempre.
4. Sempre.

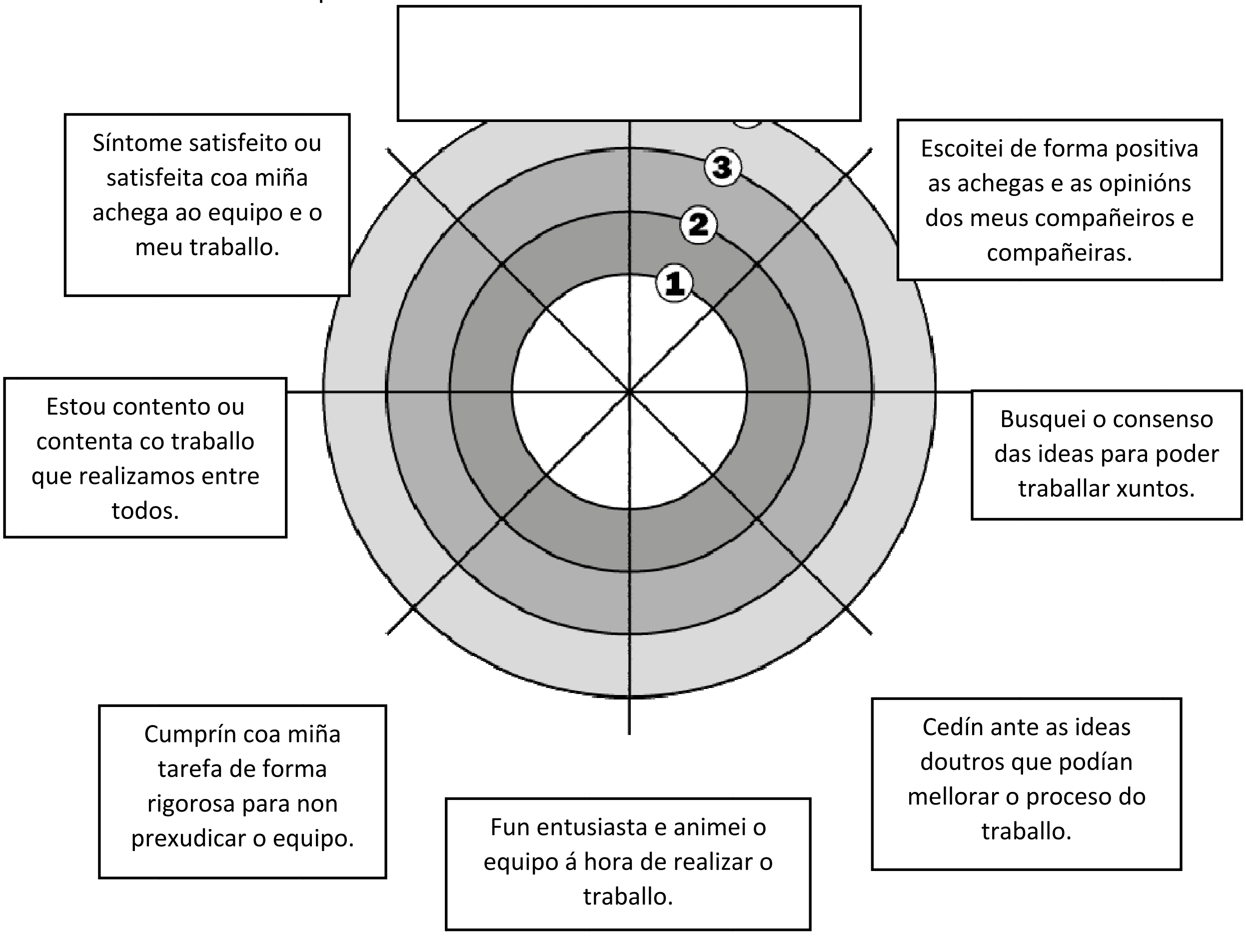

A continuación une as cruces e obterás un polígono. Canto maior sexa a área do polígono, máis alta será a puntuación.

Dos puntos detallados na diana, en cales poderías mellorar?
Como poderías mellorar neles? Para iso, indica varias accións

DIANA DE COAVALIACIÓN DO TRABALLO EN EQUIPO

Avalía os teus compañeiros e compañeiras no traballo conxunto que realizastes.

Puntúa de 1 a 4 o equipo:

4: Sempre
3: Case sempre
2: Algunhas veces
1: Case nunca

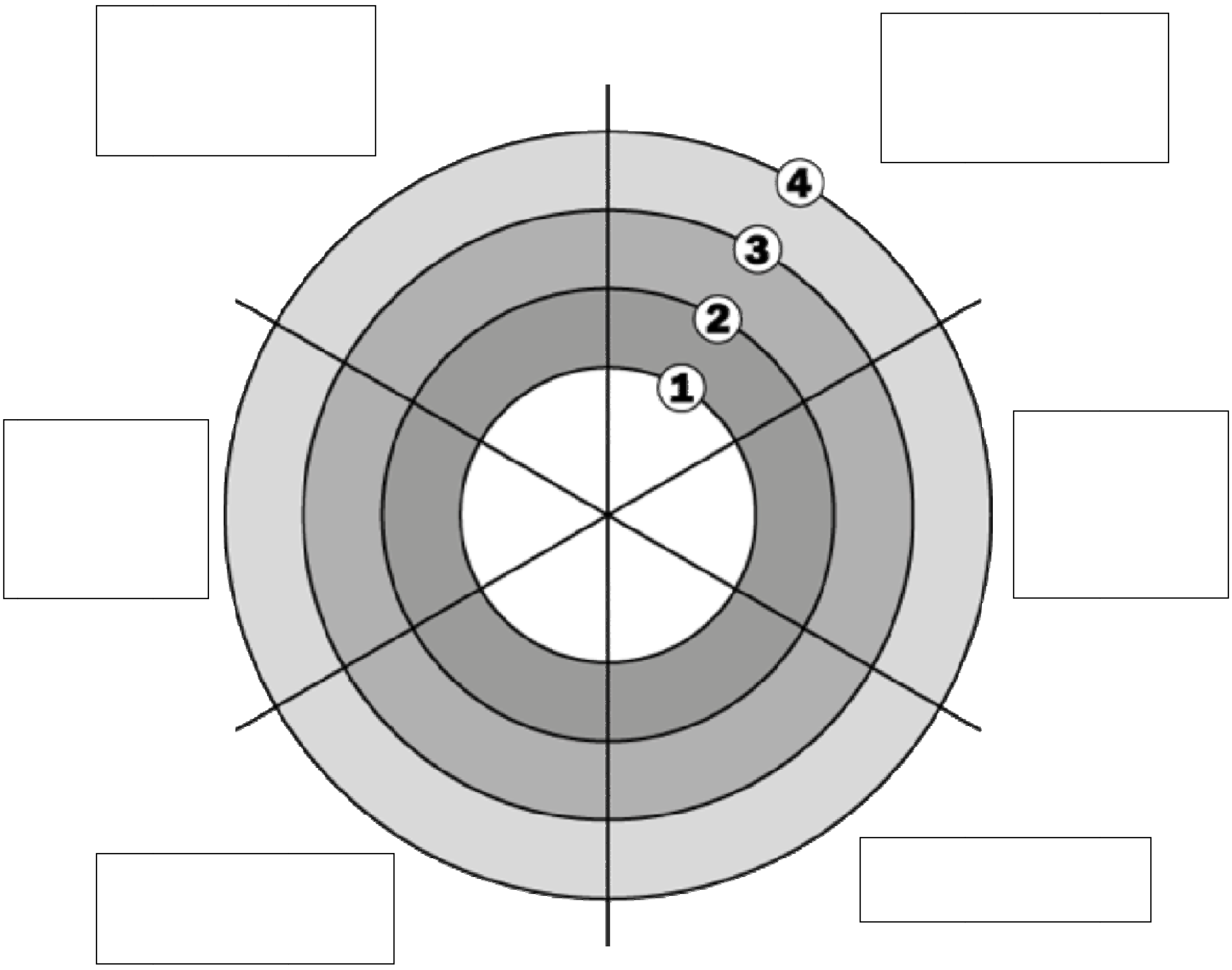

Integrantes do EQUIPO

Nome: ....

Nome: ....

Nome: ....

Nome: ....

DIANA PARA A AUTOAVALIACIÓN DO TRABALLO E O COMPORTAMENTO NA CLASE

Le con atención cada un dos textos que aparecen arredor da diana e marca cunha cruz as interseccións correspondentes, de acordo con este criterio:

1. Nunca.
2. Ás veces.
3. Case sempre.
4. Sempre.

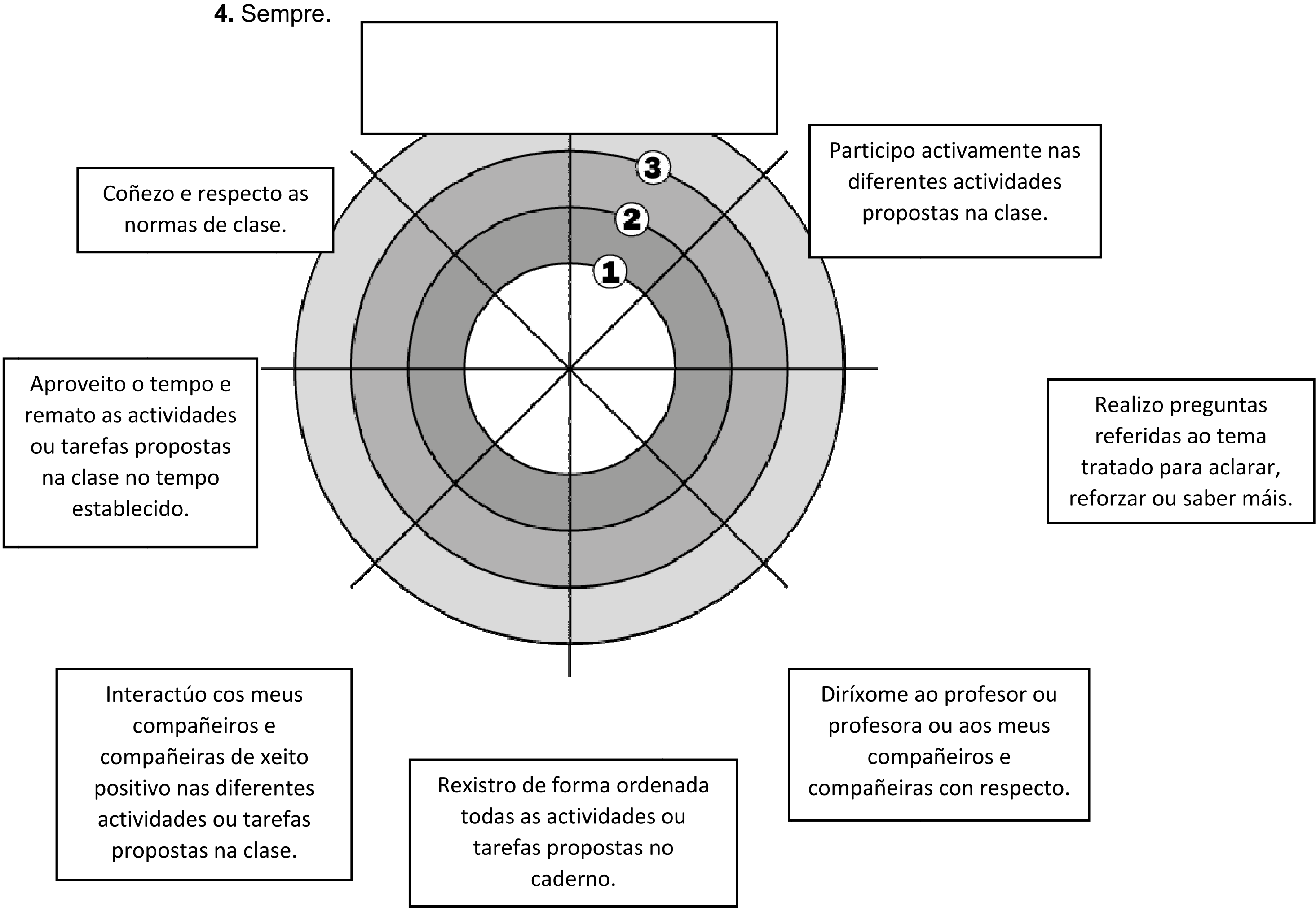

A continuación une as cruces e obterás un polígono. Canto maior sexa a área do polígono, máis alta será a puntuación.

Dos puntos detallados na diana, en cales poderías mellorar?

Como poderías mellorar neles? Para iso, indica varias accións

ESCALA DE AUTOAVALIACIÓN DE PROXECTOS				
Escolle unha opción: **1** *Insatisfactorio,* **2** *Suficiente,* **3** *Bastante satisfactorio,* **4** *Moi satisfactorio*				
Intereseime sempre por avanzar, de xeito ordenado, seguindo as indicacións dadas.	**1**	**2**	**3**	**4**
Lin/vin con atención os textos e vídeos das diferentes actividades e participei nas reflexións.	**1**	**2**	**3**	**4**
Conseguín comprender a información, localizar exemplos e extraer os trazos dos vídeos.	**1**	**2**	**3**	**4**
Atendín e apliquei ou resolvín as actividades con acerto. Cubrín os cadros e fichas.	**1**	**2**	**3**	**4**
Atendín as listas, modelos e guías que se ofreceron na secuencia.	**1**	**2**	**3**	**4**
Corresponsabiliceime na planificación e revisión do guión.	**1**	**2**	**3**	**4**
Fun quen de mellorar a locución e a linguaxe.	**1**	**2**	**3**	**4**
Participei activa e coordinadamente no ensaio e na gravación.	**1**	**2**	**3**	**4**
Fixen valoracións con criterio nos ensaios dos demais.	**1**	**2**	**3**	**4**
Intentei superar as dificultades revisando as tarefas, buscando alternativas…	**1**	**2**	**3**	**4**
Comuniqueilles aos compañeiros/as ao xeito as miñas ideas e achegas.	**1**	**2**	**3**	**4**
Colaborei cos demais sempre e na medida das miñas posibilidades.	**1**	**2**	**3**	**4**
Intercambiamos reflexións e propostas no seo do grupo.	**1**	**2**	**3**	**4**
Mantivemos no grupo un ambiente de traballo adecuado.	**1**	**2**	**3**	**4**

ESCALA DE OBSERVACIÓN DO CADERNO DE CLASE											
	SI			ÁS V.			NON			PROPOSTAS DE MELLORA	OBSERVACIÓNS
	1	2	3	1	2	3	1	2	3		
Portada con nome, curso, nome da materia, e trimestre.											
Data na que se realizan as actividades.											
Indícase o inicio de cada tema novo.											
Indícase nº do exercicio e onde atopalo.											
Respéctanse as marxes e emprégase ben o espazo.											
Orde e limpeza.											
Coidouse a ortografía.											
Incluíronse correccións sempre que foi necesario.											
Empregáronse adecuadamente as cores.											
Está completo, con todas as actividades.											

REXISTRO DE ANÁLISE DOS TEXTOS							
Alumno/a	Identifica os elementos distintivos do texto	Responde as preguntas de análise de forma correcta	Xustifica as respostas desde a teoría traballada	Describe as características dos distintos tipos de textos	Atopa exemplos no texto das características do tipo de texto	Argumenta de maneira lóxica as respostas con ideas propias	Establece relacións coa época ou situación na que se desenvolve o texto
Conseguido: **C** / Non conseguido: **NC**							

REXISTRO DE AUTOAVALIACIÓN DE FALTAS DE ORTOGRAFÍA			
EXERCICIO CORRIXIDO	NÚMERO DE FALTAS ORTOGRÁFICAS QUE COMETÍN	TIPOS DE FALTAS	ESCRIBE CORRECTAMENTE AS PALABRAS NAS QUE TE EQUIVOCACHES

REXISTRO DE AUTOAVALIACIÓN DOS CONCEPTOS GRAMATICAIS							
Alumno/a: …………………………………… ……………………………. Conseguido: **C** Non conseguido: **NC**	Coñezo o termo	Sei cal é a súa función na lingua	Podo explicar o que é, o seu uso e poñer exemplos	Identifico o elemento da lingua en calquera contexto	Utilizo este elemento con corrección cando escribo	Utilizo este elemento con corrección cando falo	Propostas de mellora
Os fonemas							
As palabras							
O substantivo							
O adxectivo							
Os determinantes							
O pronome persoal							
Outros pronomes							
O verbo							
O adverbio							
A preposición							
A conxunción							
Verbos regulares							
Verbos irregulares							
As frases ou sintagmas							
A oración							
O suxeito e o predicado							
Os complementos							
As modalidades oracionais							

REXISTRO DE AVALIACIÓN DOS COMENTARIOS DE LECTURAS				
	Sempre **4**	**Case sempre** **3**	**Ás veces** **2**	**Nunca** **1**
Presta atención á lectura.				
Responde correctamente as preguntas de comprensión.				
Nas actividades de expresión oral fai referencias explícitas ao texto sobre o que se traballou.				
Identifica o contexto e as implicacións do texto lido.				
Achega ideas propias e orixinais na redacción das respostas ou textos libres.				
Escribe reflexións ou producións sobre o tema do texto con corrección ortográfica.				
Analiza o texto con criterio propio e argumentación lóxica.				
Relaciona os contidos do texto con situacións ou temas próximos á experiencia propia ou doutros ámbitos.				

REXISTRO DE LECTURAS VOLUNTARIAS			
Alumno/a:			
QUE TEXTO LICHES? INDICA O TÍTULO E UNHA IDEA QUE O RESUMA	QUE PENSACHES OU SENTICHES CANDO O LÍAS?	POR QUE CRES QUE CHE TRANSMITIU ESAS EMOCIÓNS?	RELACIÓNAO CON ALGO DA VIDA REAL, ALGUNHA EXPERIENCIA TÚA OU DALGUNHA PERSOA PRÓXIMA

REXISTRO DE AUTOAVALIACIÓN DE ACTITUDES			
Nome:		Curso:	Data:
	Sempre **3**	**A maioría das veces** **2**	**Poucas veces** **1**
Organicei as miñas tarefas e o meu tempo.			
Fun responsable e fixen ben o meu traballo.			
Aprendín os contidos e as técnicas da unidade.			
Mostrei interese e esforceime por aceptar os meus erros.			
Cooperei e fun respectuoso nas tarefas realizadas en grupo.			
Tomei medidas para mellorar a miña aprendizaxe.			
Resultado global (suma puntuación ÷ 6) =			

Resultado inferior a 2 → A túa actitude debe mellorar.
Resultado igual a 2 → A túa actitude pode mellorar.
Resultado superior a 2 → A túa actitude debe manterse e podes intentar superarte.

REXISTRO DE AVALIACIÓN DE COLOQUIOS							
ALUMNO/A	Expresión oral **(CCL)**	Auto-corrección **(CCAA)**	Escoita activa **(CCL)**	Argumentación **(CCEC)**	Intervención **(CSC)**	Participación **(CSIEE)**	**FINAL**
Co-avaliación							

REXISTRO DE AVALIACIÓN DE DEBATES									
ALUMNO/A	Traballo previo (contidos)**(CAA)**	Preparación do tema (fontes) **(CD)**	Expresión oral **(CCL)**	Auto-corrección **(CAA)**	Escoita activa **(CCL)**	Argumentación **(CCEC)**	Intervención **(CSC)**	Participa-ción **(CSIEE)**	**FINAL**
Co-avaliación									

REXISTRO DE ANÉCDOTAS	
NOME: DATA: ACTIVIDADE:	
DESCRICIÓN DA SITUACIÓN	ANÁLISE

REXISTRO DE OBSERVACIÓN	
DATA: HORA: SITUACIÓN OBSERVADA E CONTEXTO:	
DESCRICIÓN DA SITUACIÓN	INTERPRETACIÓN

REXISTRO DA PARTICIPACIÓN E A INTERVENCIÓN NA MATERIA			
	3 Sempre	**2** A miúdo	**1** Case nunca
Escoita con atención a información da materia.			
Expón ideas relacionadas co que estudou.			
Sintetiza a información que estudou e traballou.			
Relaciona información tratada na materia con experiencias propias.			
Aplica as aprendizaxes da materia á vida cotiá, e especialmente ás súas producións orais e escritas.			
Ten inquietude e curiosidade polos contidos da materia.			
Formula preguntas relativas aos contidos abordados na materia.			
Mostra iniciativa á hora de resolver problemas formulados dentro do marco da materia.			
RESULTADO GLOBAL (suma da puntuación /8) =			

MODELO DE RÚBRICA DE AVALIACIÓN DE TEXTOS ESCRITOS

	Moi ben	Ben	Regular	Mellorable	Moi mellorable
PRESENT	A composición segue as pautas para a presentación de traballos escritos. Presenta unha letra adecuada, correctamente espazadas as liñas, con marxes, parágrafos con sangría e o texto está correctamente xustificado. Prestóuselle coidado á limpeza sen usar correctores.	A composición segue as pautas de presentación requiridas. Presenta unha letra axeitada pero hai un fallo nas marxes, ou no xustificado do texto, ou no espazado, etc. Prestóuselle coidado á limpeza sen usar correctores.	A composición non segue varias das pautas de presentación requiridas. Non presenta unha letra ben lexible e hai fallos en dous dos seguintes criterios: marxes, sangría, texto xustificado, espazado, limpeza.	A composición non segue a maioría das pautas de presentación requiridas. Non presenta unha letra lexible e hai máis de dous fallos nos seguintes criterios: marxes, sangría, texto xustificado, limpeza.	A composición non segue as pautas de presentación requiridas.Letra ilexible, non respecta os criterios.
ADECUACIÓN	Moi ben a tarefa. Segue as instrucións co formato requirido e a extensión indicada, cunha variación de ata o 10%. Axústase plenamente ao tipo e xénero textuais. Todos os apartados están ben desenvolvidos, con ideas relevantes e ben diferenciadas. Rexistro axeitado. Vocabulario rico, propio e persoal, do campo semántico do tema. Apréciase meticulosa planificación previa.	Ben a tarefa. Segue as instrucións co formato requirido, aínda que un dos apartados non está ben desenvolvido ou ben algunha idea non é relevante ou ben non está ben diferenciada. Non se axusta nalgún trazo ao tipo e xénero textuais.A extensión difire ata un 25% da indicada. Rexistro abondo axeitado. O vocabulario é correcto. Planificación previa sinxela.	Tarefa suficiente. Responde á maior parte das instrucións aínda que en dous apartados as ideas non son relevantes ou non están ben expresadas. Non se axusta en dous trazos ao tipo e xénero textuais.A extensión difire da indicada dun 25% a un 50%. Rexistro en xeral axeitado. Puntuais erros de vocabulario. Planificación previa moi superficial.	Tarefa insuficiente.Responde á maior parte das instrucións pero hai bastantes ideas non relevantes ou que non están ben expresadas,o que dificulta a comprensión. Non se axusta na maior parte dos trazos ao tipo e xénero textuais.A extensión difire da indicada dun 50% a un 75%.Rexistro pouco axeitado. Erros no emprego do vocabulario. Non hai planificación previa	Non cumpre a tarefa ou faino incorrectamente en máis do 75% dos apartados. Non se axusta ao tipo e xénero textuais.A extensión difire da indicada en máis dun 75%. Rexistro non axeitado. Usa léxico inapropiado. Non se comprende.
COHER-COHES	Está ben redactado e as ideas están correctamente distribuídas en parágrafos. Hai unidade temática, a información é progresiva, ordenada e non presenta contradicións. A puntuación é a correcta. A cohesión é apropiada con uso de conectores textuais e outros mecanismos de substitución (hiperónimos, hipónimos, sinónimos, pronomes….).A comprensión do texto é óptima.	As ideas están distribuídas en parágrafos e non se contradín. Apréciase a unidade temática. Existen erros pouco relevantes na progresión, na organización ou na puntuación. A coherencia é correcta con uso dalgúns conectores textuais e mecanismos de substitución (hiperónimos, hipónimos, sinónimos, pronomes…). A comprensión do texto é boa.	As ideas están organizadas en parágrafos aínda que non de todo ben distribuídas. Unidade temática pouco definida. Contradicións que afectan ao contido por causa de erros cometidos na progresión da información, a organización ou a puntuación. Fallos na coherencia que só poden ser resoltos polo contexto. Uso escaso dos conectores. A comprensión do texto é admisible.	As ideas non están ben organizadas nos parágrafos. Unidade temática case inapreciable. Contradicións evidentes na cohesión que afectan ao contido. Erros importantes na progresión, a organización ou a puntuación. Fallos na coherencia que obrigan a reler o texto máis dunha vez. Non se usan os conectores estudados. O texto resulta difícil de comprender.	As ideas non seguen ningún tipo de orde lóxica nos parágrafos. Non hai unidade temática. Erros frecuentes ou mesmo ausencia de puntuación. Carente de cohesión e coherencia. A comprensión do texto é nula.

	Moi ben	Ben	Regular	Mellorable	Moi mellorable
LÉXICO	O vocabulario é rico, axeitado ao rexistro e ao tema e sen interferencias.	Algunha imprecisión léxica e ata tres interferencias.	Bastantes imprecisións léxicas e ata seis interferencias.	Vocabulario pouco axeitado. Repetición de termos. Ata dez interferencias.	Vocabulario non apropiado. Abuso de retrousos e expresións feitas. Máis de dez interferencias.
MORFOSINT	Estrutura correcta das oracións con sentido pleno. Non comete erros gramaticais no uso dos tempos verbais, na concordancia, as preposicións ou noutras formas gramaticais.	Presenta algún erro gramatical pouco relevante non traballado especificamente. Non comete alteracións sintácticas e a comprensión non se ve afectada.	Presenta varios erros gramaticais ou sintácticos pouco relevantes non traballados especificamente na clase sen que dificulten a comprensión.	Numerosos erros gramaticais ou sintácticos que, sen seren abundantes, pertencen a aspectos traballados na clase e dificultan a comprensión do texto.	Os erros gramaticais ou sintácticos repasados especificamente na aula son numerosos e dificultan moito a comprensión do texto.
ORTOGR	Non presenta ningún erro de grafías nin de acentos.	Presenta algúns erro nas grafías considerados pouco importantes e non comete equívocos na acentuación.	Presenta varios erros de grafías ou palabras sen acentuar ou mal acentuadas non repasadas especificamente. Non se ve prexudicada a comprensión.	Presenta abundantes erros ortográficos relevantes xa estudados.	Moitos e graves erros ortográficos con predominio daqueles revisados na clase.

MODELO DE RÚBRICA DE AVALIACIÓN DE EXPOSICIÓNS ORAIS

		Moi ben	Ben	Regular	Mellorable	Moi mellorable
Exposición de contidos	**Coherencia e cohesión**	Organiza a exposición de modo que garante plenamente a coherencia e cohesión textuais.	Organiza a exposición pero non sempre garante a coherencia e a cohesión textuais.	Emprega recursos moi básicos para dotar de coherencia e cohesión a súa exposición.	Non organiza a exposición de xeito que se manteña todo o tempo un fío discursivo.	Carece de recursos para dotar de coherencia e cohesión a súa exposición.
	Dominio dos contidos do tema	Os seus coñecementos sobre o tema son profundos: consultou e contrastou diversas fontes, entendeunas e procesou ben a información. Domina todo o contido e contesta calquera pregunta.	Os seus coñecementos sobre o tema son bos, consultou e contrastou fontes e desenvolve o tema con suficiente soltura. Pode contestar a algunha pregunta.	Os seus coñecementos son suficientes pero presenta vacilacións na exposición. Case non contesta as preguntas.	Descoñece algúns aspectos básicos sobre o tema e presenta importantes vacilacións na exposición. Non sabe responder ao que se lle pregunta.	Descoñece ata os aspectos máis básicos do tema que se trata. Non pode responder preguntas.
	Material de apoio	Achega materiais de elaboración propia axeitados (recursos dixitais, encerado...).	Achega material axeitado que non é de elaboración propia.	Achega pouco material ou é pouco axeitado.	Achega moi pouco material ou non é pertinente.	Non achega material.

MODELO DE RÚBRICA DE APRENDIZAXES DE LITERATURA				
	4	**3**	**2**	**1**
Movementos literarios, autores/as e obras	Coñece con profundidade os distintos autores e autoras, e describe as súas características literarias. Coñece os datos relevantes da biografía e enlázaos coa obra. Identifica e describe as principais obras do autor ou autora. Enmarca o autor/-a no movemento ou tempo correcto e analiza o impacto sobre a obra. Argumenta todas as contribucións de maneira razoada.	Coñece os datos biográficos, as obras e as características da obra. Enlaza estas características con aspectos da biografía, pero falta argumentación sobre as afirmacións que fai ou non é completa.	Coñece a maior parte dos datos sobre a biografía, obra e movemento ao que pertencen os autores e autoras, pero non relaciona estes aspectos ou faino esporadicamente.	Confunde ou descoñece a información necesaria sobre o autor ou autora, obras ou movemento ao que pertence.
Contexto sociocultural	Describe con profundidade o contexto sociocultural do autor/-a ou do movemento literario. Correlaciona, con argumentación propia, o impacto do contexto coas características do movemento ou do autor/-a.	Describe o contexto sociocultural do autor/-a ou do movemento. Relaciona ambos contidos, pero a argumentación é escasa ou non reflicte reflexión propia.	Describe e coñece o contexto sociocultural, pero non o relaciona co autor/-a ou co movemento.	Non coñece ou confunde aspectos relevantes do contexto sociocultural.
Obras literarias	Coñece as obras literarias traballadas, investiga sobre elas ou proporciona algunha máis. Describe as características de maneira razoada e enmarca a obra no contexto persoal e sociocultural do autor/-a.	Coñece as obras traballadas. Describe as súas características e enmarca a obra no contexto do autor/-a.	Coñece a maior parte (en torno ao 80%) das obras traballadas. Describe algunha característica, pero non relaciona sempre a obra co autor/-a.	Confunde ou descoñece as obras traballadas ou non coñece as súas características.
Reflexión persoal	Na descrición das obras literarias realiza interpretacións persoais derivadas dunha reflexión crítica sobre as mesmas. Relaciona a literatura coa súa vida e atopa exemplos ou conexións vitais para argumentar as súas ideas.	Realiza contribucións persoais ao falar das obras literarias, pero a argumentación é escasa. Establece conexións coa vida persoal ou co contexto social no que se desenvolve.	Realiza algunha contribución persoal, pero pouco argumentada ou razoada. Non transfire a obra literaria ao contexto real.	Ten dificultades para elaborar interpretacións ou contribucións persoais sobre as obras literarias.

MODELO DE RÚBRICA PARA A COAVALIACIÓN DE PROXECTOS

Nome e apelidos: ....Tema do grupo ao que avalías: ....

	Moi ben 2	Bastante ben 1,5	Regular 1	Deficiente 0,5
Contidos				
Preséntanse os contidos que corresponden.	□ Plenamente	□ Practicamente todos	□ Na súa maioría	□ Só en parte
Aprécianse as tres grandes partes.	□ Perfectamente	□ En gran medida	□ De xeito suficiente	□ Pouco ou parcialmente
Aprécianse as tres grandes partes.	□ Ben marcadas	□ Abondo	□ Con algún problema	□ Non se aprecian
Dentro do corpo existen situacións distintas.	□ Claramente	□ Percíbense bastante	□ Algunha parece que si	□ Non existen
Expresión				
O título é orixinal e breve.	□ Xustamente	□ En boa medida	□ Non orixinal ou longo	□ Nin orixinal nin breve
Distínguense (en parágrafos) as situacións.	□ Sempre	□ Case sempre	□ Escasas varias veces	□ Non hai practicamente
O rexistro achégase ao informal.	□ Moi ben organizadas	□ Bastante	□ Pouco	□ Moi pouco ou nada
Percíbese recurso explicativo (aclaración...).	□ Axústase como debe	□ Case sempre se axusta	□ So en parte	□ En absoluto
Locución				
Supóñense marcas orientativas no texto.	□ Si, non hai titubeos	□ Case sempre	□ Supóñense parciais	□ Non hai control ao ler
O ritmo é adecuado.	□ Si, nin rápido nin cortado	□ Case sempre	□ Ás veces acelérase/córtase	□ Moi acelerado/cortado
Fanse as pausas necesarias.	□ Si, respéctanse os signos	□ A maioría das veces	□ Parcialmente	□ Moi poucas veces
O ton é axeitado, expresivo e natural.	□ Si, sempre	□ Non de todo	□ Só de cando en vez	□ Non, é monótono
Apoios visuais e sonoros				
As imaxes axudan a seguir o discurso.	□ Moito	□ Bastante	□ En parte	□ Moi pouco ou nada
Hai música ou efectos e non interfiren.	□ Ben axustados	□ En boa medida	□ Si, pero interfiren algo	□ Non hai ou interfiren
Elementos de control				
Supóñense indicacións parellas á locución.	□ Si, todo está axustado	□ Si, con algún erro	□ Só en parte	□ Moi poucas / ningunha
Coordinación				
Cada integrante sabe cal é o seu papel.	□ Perfectamente	□ Case sempre	□ Ás veces si	□ Case nunca ou nunca
As intervencións casan con fluidez.	□ Todo está conxuntado	□ Si, con algunha eiva	□ Por veces só	□ Non casan
Suma da puntuación:	__x 2 = ___	__x 1,5 = __	__ x 1 = ___	__x 0,5 = ___

TOTAL (suma): ____ (de 9 a 17: Deficiente. De 18 a 25: Regular. De 26 a 32: Bastante ben. De 33 a 36: Moi ben)
NOTA DO GRUPO:______

MODELO DE RÚBRICA DE COMENTARIO DE TEXTOS

	4	3	2	1
LÉXICO	Define as palabras con exactitude, usando unha linguaxe propia. Identifica as palabras das que non coñece o significado, busca no dicionario e integra a palabra no seu vocabulario. Mostra interese por aprender palabras novas.	Realiza os exercicios con corrección. Nas definicións, non sempre utiliza linguaxe propia. Integra algunhas palabras no seu vocabulario, pero non todas; só as usa no contexto dos exercicios.	Ten dificultades para realizar os exercicios, pero pregunta as dúbidas e resólveos. Non define con facilidade as palabras. Mostra interese por coñecer palabras novas.	Comete erros nos exercicios de léxico, pola falta de comprensión das palabras. Non mostra interese por coñecer palabras novas.
COMPRENSIÓN	Responde de maneira correcta as preguntas para verificar a comprensión do texto. Identifica as ideas fundamentais, busca a información no texto e explícao de maneira razoada coas súas propias palabras.	Responde de maneira correcta, pero non sempre enriquece as respostas con achegas propias.	Mostra dificultades para a comprensión do texto. Responde as cuestións formuladas, pero necesita axuda.	Non comprende o sentido completo do texto e realiza as actividades de modo erróneo máis da metade das veces.
TIPO DE TEXTO	Distingue con facilidade a estrutura e as características do texto. Este coñecemento axúdalle a analizar e comprender mellor o texto. Fai referencia a esa información para identificar o tipo de texto e facer as súas achegas.	Distingue as características e a estrutura. Utiliza esta información para comprender o texto, pero non fai referencia a ela todas as veces para xustificar as súas respostas.	Distingue as características e a estrutura con axuda ou guía. Non sempre este coñecemento lle axuda a comprender mellor o texto.	Non distingue as características nin a estrutura.
ACHEGAS PERSOAIS	Argumenta as opinións, establece conexións coa súa vida, con exemplos e con outros textos ou autores, relaciona aspectos diferentes do texto e ten en conta os distintos elementos do texto para formular a súa opinión.	Realiza as actividades argumentando as opinións, pero faltan exemplos e conexión entre todos os elementos e o contexto real.	Ten dificultades para realizar as actividades, non sempre ten opinión formada ou non argumenta as súas opinións.	Non emite opinións propias, copia ideas do texto ou doutros.
RESUMO	Identifica as ideas máis relevantes. Sintetiza a información no resumo e redáctao con palabras propias.	Identifica as ideas máis relevantes e redacta un resumo con ideas propias, pero ten dificultades para sintetizar a información.	Identifica as ideas relevantes pero non as mostra con claridade ou palabras propias no resumo.	Copia frases directamente do texto.

MODELO DE RÚBRICA PARA AVALIAR OS CONTIDOS GRAMATICAIS				
	4	**3**	**2**	**1**
CONCEPTOS	Coñece o concepto, defíneo con exactitude utilizando palabras e exemplos propios. Identifica a súa función e relevancia na lingua.	Coñece o concepto e defíneo pero a definición e os exemplos son os traballados na clase. Identifica con claridade a súa función na lingua.	Sabe o que é cada elemento traballado (substantivos, adxectivos, verbos, pronomes, preposicións) pero ten dificultades para definilo con precisión e atopar exemplos propios.	Confunde os conceptos traballados.
CLASIFICACIÓN	Coñece a clasificación, tipos ou listaxe de cada concepto traballado, describe cada criterio ou elemento con palabras propias e atopa exemplos propios para ilustralo.	Coñece a clasificación, tipos ou listaxe e describe cada elemento pero no atopa con facilidade exemplos para ilustralo.	Confunde algúns apartados da clasificación ou tipo ou esquece algún dos elementos que o configuran.	Non sabe cal é a clasificación, tipos ou listaxe de elementos.
IDENTIFICACIÓN	Identifica nun texto oral ou escrito o elemento, descríbeo con exactitude e xustifica o seu uso nese contexto.	Identifica o elemento traballado identificando o tipo en caso de ser de varios tipos.	Comete erros identificando o elemento ou os tipos (menos de 50%).	A maior parte das veces confunde o elemento ou non o atopa nun texto escrito ou oral.
APLICACIÓN	Aplica o concepto traballado nos exercicios formulados de maneira correcta e tamén en contexto de redacción propia. Utiliza os elementos da lingua con propiedade e exactitude.	Aplica o concepto traballado con corrección nos exercicios pedidos.	Comete algún erro (menos dun 50%) nos exercicios suxeridos.	Comete erros máis da metade das veces na resolución dos exercicios de aplicación.

MODELO DE RÚBRICA PARA AVALIAR A EXPOSICIÓN ORAL DE TRABALLOS

		Moi ben	Ben	Regular	Mellorable	Moi mellorable
Expresión oral	**Presentación e despedida**	Saúda a audiencia, preséntase e indica o tema de exposición de maneira clara e concisa. Despídese de xeito adecuado.	Saúda a audiencia e preséntase pero falla nun dos outros dous aspectos porque non os resolve de xeito adecuado.	Falla en dous aspectos por esquecemento ou por non resolvelos de xeito adecuado.	Falla en tres aspectos por esquecemento ou por non resolvelos de xeito adecuado.	Falla en todos os aspectos, ben porque os salta ou porque ningún deles os resolve de xeito pertinente.
	Xestualidade, postura, voz, conexión co receptor/es	Mantén unha postura adecuada, mira sempre o receptor/es e xestualiza de forma axeitada. Volume de voz, fluidez e ritmo axeitados. Controla os nervios sen problema.	Mantén unha postura adecuada e mira o público. Xestualiza pouco pero de forma axeitada para captar a atención e transmitir mellor. Ton e volume axeitados. Transloce os nervios pero logra controlalos.	Mantén unha postura adecuada, mira á fronte pero non mira o público. Apenas xestualiza, pero cando o fai mellora a interacción. O ton ou o volume non son axeitados. Discurso pouco fluído e natural.	Non mantén a postura todo o tempo. Non mira sempre o público. Non xestualiza. Exprésase con dificultade. O discurso carece de fluidez e naturalidade. Resulta difícil entendelo.	Postura incorrecta, non mira o público nin xestualiza (ou non o fai de xeito axeitado). Exprésase con moita dificultade. O ton e o volume son inadecuados e imposibilitan a comprensión.
	Fonética	Pronuncia e entoa correctamente.	Pronuncia e entoa incorrectamente de maneira puntual.	Mostra dificultades para entoar e pronunciar correctamente.	Pronuncia e entoa incorrectamente.	A súa pronuncia e entoación dificultan moito a comprensión.
	Léxico	O seu vocabulario é rico e axeitado ao rexistro e ao tema.	Algunha imprecisión léxica.	Bastantes imprecisións léxicas.	Vocabulario pouco axeitado. Repetición de termos.	Vocabulario non apropiado. Abuso dos retrousos e expresións feitas.
	Morfoloxía e sintaxe	Exprésase correctamente sen erros nin interferencias gramaticais.	Comete puntualmente algún erro, que autocorrixe.	Comete algúns erros pouco importantes sintácticos ou morfolóxicos que non corrixe.	Comete erros que non corrixe.	Non ten dominio básico da gramática. Ten interferencias constantes con outras linguas.
	Adecuación e tempo	Axústase a todos os obxectivos da tarefa. Respecta o tempo establecido.	Axústase ao obxectivo principal da tarefa, aínda que non a todos os demais. Respecta o tempo establecido.	Axústase de maneira suficiente aos obxectivos establecidos. Non respecta o tempo establecido.	Incumpre máis da metade dos obxectivos da tarefa. Non respecta o tempo establecido.	Incumpre practicamente todos os obxectivos da tarefa. Non respecta o tempo establecido.

MODELO DE RÚBRICA PARA AVALIAR O TRATAMENTO DA DIVERSIDADE INDIVIDUAL			
TRATAMENTO DA DIVERSIDADE INDIVIDUAL		**MEDIDAS PARA A DIVERSIDADE**	**PROPOSTAS DE MELLORA**
DIVERSIDADE NA COMPRENSIÓN	Non ten ningunha dificultade para entender os contidos.	Seleccionar contidos cun grao maior de dificultade.	
	Entende os contidos, pero, en ocasións, resúltanlle difíciles.	Seleccionar os contidos significativos de acordo á súa realidade.	
	Ten dificultades para entender os contidos.	Seleccionar os contidos mínimos e expoñelos simplificando a linguaxe e a información gráfica.	
DIVERSIDADE DE CAPACITACIÓN E DESENVOLVEMENTO	Non ten dificultades (alumnos e alumnas de altas capacidades).	Potenciar estas a través de actividades que lle permitan poñer en xogo as súas capacidades.	
	Ten pequenas dificultades.	Propoñer tarefas nas que a dificultade sexa progresiva, de acordo ás capacidades que se vaian adquirindo.	
	Ten dificultades.	Seleccionar aquelas tarefas de acordo ás capacidades do alumnado, que permitan alcanzar os contidos mínimos esixidos.	
DIVERSIDADE DE INTERESE E MOTIVACIÓN	Mostra un grande interese e motivación.	Seguir potenciando esta motivación e interese.	
	O seu interese e motivación non destacan.	Fomentar o interese e a motivación con actividades e tarefas variadas.	
	Non ten interese nin motivación.	Fomentar o interese e a motivación con actividades e tarefas máis procedementais e próximas á súa realidade.	
DIVERSIDADE NA RESOLUCIÓN DE PROBLEMAS	Encontra solucións aos problemas que se formulan en todas as situacións.	Seguir fomentando esta capacidade.	
	Encontra solucións aos problemas que se formulan nalgunhas situacións.	Propoñer problemas cada vez con maior grao de dificultade.	
	Ten dificultades para resolver problemas nas situacións que se propoñen.	Propoñer problemas de acordo ás súas capacidades para ir desenvolvéndoas.	
DIVERSIDADE NA COMUNICACIÓN	Exprésase de forma oral e escrita con claridade e corrección.	Propoñer tarefas que sigan perfeccionando a expresión oral e a escrita.	
	Ten algunha dificultade para expresarse de forma oral e escrita.	Propoñer algunhas tarefas e debates nos que o alumnado teña que utilizar a expresión oral e escrita co fin de melloralas.	
	Ten dificultades para expresarse de forma oral e escrita.	Propoñer actividades co nivel necesario para que o alumnado adquira as ferramentas necesarias que lle permitan mellorar.	

MODELO DE RÚBRICA PARA AVALIAR O TRATAMENTO DA DIVERSIDADE GRUPAL			
TRATAMENTO DA DIVERSIDADE NO GRUPO		MEDIDAS PARA A DIVERSIDADE	GRAO DE CONSECUCIÓN
DE COMUNICACIÓN	A comunicación docente-grupo non presenta grandes dificultades.	Non se necesitan medidas.	
	A comunicación docente-grupo ten algunhas dificultades.	Propoñer estratexias para mellorar a comunicación.	
	A comunicación docente-grupo ten grandes dificultades.	Descubrir a causa das dificultades e propoñer medidas que as minimicen.	
DE INTERESE E MOTIVACIÓN	O grupo está motivado e ten grande interese.	Non se necesitan medidas.	
	Parte do alumnado está desmotivado e ten pouco interese.	Propoñer estratexias que melloren o interese e a motivación desa parte do alumnado.	
	O grupo non ten interese e está pouco motivado.	Descubrir a causa da desmotivación e propoñer medidas que as minimicen.	
DE ACTITUDE E COLABORACIÓN	O grupo ten boa actitude e sempre está disposto a realizar as tarefas.	Non se necesitan medidas.	
	Parte do alumnado ten boa actitude e colabora.	Propoñer actividades grupais nas que asuma responsabilidades o alumnado menos motivado.	
	O grupo ten mala actitude e non colabora nas tarefas.	Descubrir as causas do problema e adoptar medidas, estratexias, etc., para minimizar esas actitudes.	

GUÍA PARA A ELABORACIÓN E PRESENTACIÓN DE TRABALLOS ESCRITOS (1º E 2º DE ESO) Normas, criterios e consellos para mellorar o contido e a presentación dos escritos. Baseado nas normas APA (www.normasapa.com)	
REDACCIÓN	Unha vez elixido o tema, debemos pensar no enfoque e na estrutura, é dicir, a forma na que imos organizar a información, para o cal necesitaremos **elaborar un guión**, que pode ser modificado logo. A redacción debe ser clara, precisa e coherente, sen repeticións innecesarias. Recoméndase **facer unha lectura detida** e en voz alta antes de entregar o traballo.
ESTRUTURA	• **Portada**: título do traballo, identificación. Pode conter imaxes. • **Índice**: títulos de todos os apartados que conforman o traballo. • **Introdución**: presentación do tema, referencia á estrutura. • **Corpo do traballo**: exposición clara e ordenada da información. Pódese subdividir en apartados con unidade interna e ilustrar con imaxes ou debuxos. • [**Conclusión**: breve síntese da información exposta.] • **Bibliografía**: relación de obras, tanto impresas como dixitais, consultadas. Debe aplicar os estándares indicados neste documento. IES do Milladoiro TÍTULO DO TRABALLO Identificación dos autores
PRESENTACIÓN	**Nos escritos a man**: • Coidar a caligrafía. Sangrar a primeira liña dos parágrafos. As marxes e as liñas deben quedar rectas (de precisarse, usarase como guía, por debaixo do papel, un modelo con liñas). • Evitar borróns e riscaduras; de ser inevitable, abonda con riscar o erro ~~así~~. **Nos presentados a ordenador:** • Deixar marxes amplas para evitar que a páxina resulte recargada: 2,5 cm. • Tipo e tamaño de fonte estándar e lexible: Times New Roman 12 p.ou Arial 11 p. • Unha vez escollido o tipo de letra e o seu tamaño, empregaranse en todo o documento. • Espazo de interliñado: 1,5 (espazo e medio); esta opción permite unha lectura máis cómoda. • Se o traballo se entrega en soporte informático e non precisa ser corrixido, débese entregar en formato PDF. Identificarase o arquivo con: Apelidos, Nome e Título do traballo. • As páxinas deben estar **numeradas** no centro, na parte inferior. • Nunca deberán presentarse as follas soltas. Uniranse por grampas, clips, portafolios...
CITAS	As citas son **referencias a escritos doutros** autores/as. Para evitar o plaxio é imprescindible, sempre que se copie unha frase ou parágrafo, citar a fonte. As palabras citadas deben ir co mesmo tipo de letra **entre comiñas**. No caso de eliminar parte do texto citado hai que introducir puntos suspensivos entre corchetes: [...].
BIBLIOGRAFÍA	Citaranse as obras consultadas ou amentadas por orde alfabética tendo en conta o apelido do autor/a. **Libros**: Apelido do autor/a, Nome (ano de publicación), *Título* [en letra cursiva], Cidade, Editorial. Exemplo: Castelao, Afonso (2000), *Cousas*, Vigo, Ed. Galaxia. Se consultamos un capítulo ou unha sección dunha obra debemos indicalo entre comiñas, antes do título. Exemplo: Castelao, Afonso (2000), "A ponte vella", *Cousas*, Vigo, Ed. Galaxia. **Documento electrónico**: ao final citaremos a dirección URL, se o documento é unha páxina HTLM. Exemplo: "MySpace" de Carlos Gende, dispoñible en: http://www.myspace.com/gendebeat

GUÍA PARA A ELABORACIÓN E PRESENTACIÓN DE TRABALLOS ESCRITOS

Elaborar un traballo monográfico implica, unha vez determinado o tema e o esquema ou guión xeral, varias fases: busca de información, estruturación, redacción, revisión e presentación.

Este modelo recolle normas, criterios e consellos para mellorar o contido e a presentación dos escritos. Baseado nas normas APA (www.normasapa.com).

FASES	NORMAS / CRITERIOS / CONSELLOS
Busca de información	• Buscar información en diversos medios: enciclopedias, dicionarios, libros, Internet… • Filtrar a información conforme ao tema e ao nivel que se está a estudar. • Seleccionar os datos importantes: toma de notas, elaboración de resumos e esquemas, anotación das palabras clave… Axudará moito á estruturación do escrito.
Estruturación	Unha vez realizada unha lectura selectiva, trasladamos e distribuímos nas distintas partes do traballo a información útil evitando copiar parágrafos enteiros (é importante reorganizar a información de forma orixinal). Hai que ter un guión ou esquema previo, que pode ser modificado ao longo do traballo. Este guión debe ter unha orde lóxica, con puntos principais e secundarios. En canto á estrutura, un traballo divídese en varias partes: • Portada: título do traballo, identificación. Pode conter imaxes. • Índice: títulos de todos os apartados que o conforman. • Introdución: presentación do tema, referencia á estrutura. • Corpo do traballo: exposición clara e ordenada da información. Pode subdividirse en apartados con unidade interna e ilustrar con fotografías, debuxos, gráficas… • Conclusión: breve síntese da información exposta. • Bibliografía:relación de obras, tanto impresas como dixitais consultadas. Durante todo o proceso debemos respectar os dereitos de autoría, polo que é importante tomar nota e citar as fontes, tanto de textos como de imaxes. Podemos utilizar fichas que inclúan: URL, tipo de recurso, información precisa, ideas propias sobre eles e a finalidade.
Redacción e revisión	Comparamos os contidos de cada fonte, e podemos eliminar o que consideremos superfluo ou repetitivo; procedemos, entón, a reordenar e conectar os fragmentos con coherencia, achegando ideas propias, reescribindo coas propias palabras a redacción final. Debemos coidar a ortografía, acentuación, signos de puntuación e a sintaxe, utilizando nexos variados. Evitaremos expresións coloquiais e o léxico utilizado será técnico e científico. Podemos ilustrar o traballo con fotografías, gráficos… En cada parágrafo, exponse unha idea. Antes de empezar a escribir un parágrafo, débese ter unha idea clara do tema que tratará. En caso contrario, faltaralle cohesión. Recoméndase facer unha lectura detida e en voz alta antes de entregar o traballo.
Presentación	Nos escritos a man: Coidar a caligrafía. Evitar borróns e riscaduras; de ser inevitable, riscar o erro ~~así~~. Sangrar a primeira liña dos parágrafos. As marxes e as liñas deben quedar rectas. Nos presentados a ordenador: Deixar marxes amplas para evitar que a páxina resulte recargada: 2,5 cm. Tipo e tamaño de fonte estándar e lexible: Times New Roman 12 p. ou Arial 11 p. Unha vez escollido o tipo de letra e o seu tamaño, empregaranse en todo o documento. Os títulos dos apartados poden ter un tamaño maior. Espazo de interliñado: 1,5 (espazo e medio); esta opción permite unha lectura máis cómoda. Hai que sangrar a primeira liña dos parágrafos ou engadir espazo entre parágrafos. Se o traballo se entrega en soporte informático e non precisa ser corrixido, débese entregar en formato PDF, identificando o arquivo con: Apelidos, Nome e Título do traballo. As páxinas deben estar numeradas no centro, na parte inferior. Nunca deberán presentarse as follas soltas: uniranse por grampas, clips, portafolios...
Citas	As citas son referencias a escritos doutros autores. Para evitar o plaxio é imprescindible, sempre que se copie unha frase ou parágrafo, citar a fonte. As palabras citadas deben ir co mesmo tipo de letra entre comiñas. Se se elimina parte do texto citado hai que introducir puntos suspensivos entre corchetes: […]. Por ex.: A inflación é un problema económico moi importantes Segundo Keynes, "a inflación é inxusta, a deflación inconveniente".
Bibliografía	De cada obra consultada ou citada debemos consignar os seguintes datos: autor, título, editorial, lugar e ano de publicación. Libros: Apelido do autor/a, Nome do autor/a (Ano da publicación), *Título do libro* [en cursiva], Lugar de publicación, Editorial. Exemplo: Castelao, Alfonso (2000), *Cousas*, Vigo., Ed. Galaxia. Revistas e xornais: Apelido do autor/a, Nome do autor/a (Data), "Título do artigo" [entre comiñas], *Nome da revista* [en cursiva], número, páxinas do artigo. Exemplo: Fernández, Nieves (2002) "La nueva ley de propiedad intelectual", *Computer Hoy*, n.º 32, páx. 34-35. Música, películas, documentais: Apelido do autor/a, Nome do autor/a (Data) *Título* [en cursiva], [Soporte], Lugar, Editor. Exemplo: Wedge, Chris (director) (2000), *Ice Age* [DVD], Madrid, 20th Century Fox. Documentos electrónicos (páxinas de internet, blogs...): Apelido do autor/a, Nome do autor/a (Data), "Título do artigo" [entre comiñas], enderezo do documento (URL). Exemplo: Redes_373 (2005), "¿Para qué sirven las emociones? 1/8", dispoñible en: http://www.youtube.com/Watch?v=CQ8WJK9qfGo